דבר

יום ראשון, כ"ו בכסלו 2 תשמ"ז, 28 בדצמבר 1986 ● גליון 19001

היום 12 עמודים ● המחיר 75 אג'; באילת 65 אג'

היום בדבר

● מי מביא מה / עליזה ולך
● נפילתו ועלייתו של מחיר הנפט / אלי ארום
● העם היהודי נגד ואלדהיים / אברהם בורג
● התיישנות בארגנטינה / שלמה שפיר
● מכל הארץ (עמ' 4); תחבורה ותיירות (עמ' 5)
● מדע ורפואה (עמ' 11); כוכבים ולילות (עמ' 12)

מזג האויר

תל אביב. (עתים) – גשם ירד לפרקים בעיקר בצפון הארץ. הרוחות יחלשו והאובך יתגבר. בחרמון ירד שלג. הטמפרטורות החזויות: ירושלים 2–7. רמת הגולן 2–6. טבריה 8–14. נצרת 5–7. עפולה 7–13. השומרון 3–8. תל אביב 8–16. נמל התעופה לוד 6–13. יריחו 8–18. עזה 8–15. באר שבע 5–13. אילת 10–19.

מתחילים מגעים מערך־ליכוד על מינוי שר המשפטים להחלפת שריר המתפטר

מודעי – לא בא בחשבון במערך ● ינסו שוב אצל קורפו ● מקורבי שריר: זה איננו תרגיל

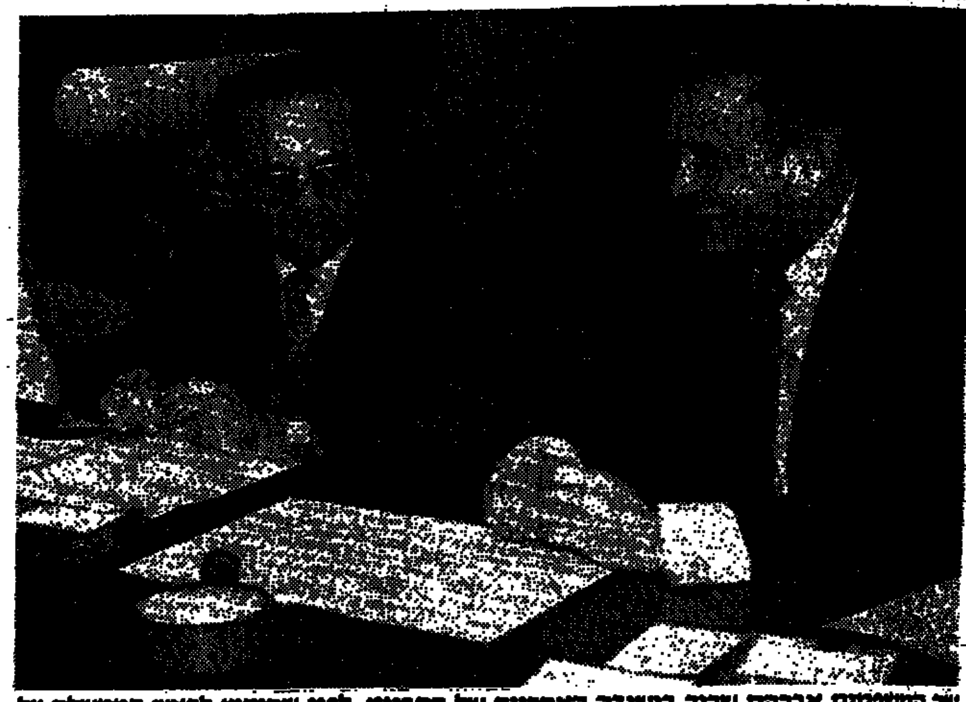

שר המשפטים אברהם שריר בישיבה האחרונה של הקבינט, לפני שהודיע לראש הממשלה על החלטתו להתפטר מתפקידו. לידו מנכ"ל משרד המשפטים מאיר גבאי. (צילום: יצחק הררי)

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

שר המשפטים אברהם שריר הודיע ביום ו' לראש הממשלה יצחק שמיר על כוונתו להחזיר לו לאלתר את תיק המשפטים שהופקד בידו. שריר הודיע על כך גם לממלא־מקום ראש הממשלה שמעון פרס. שמיר ביקש משריר להמשיך בתפקידו עד שיימצא לו מחליף ושריר נענה לבקשה.

מקורבי שריר הכחישו אמש את הטענה, שהתפטרותו היא תרגיל שנועד לאלץ את שמיר להבטיח לו תמיכה נוכח הביקורת הקשה שנמתחה עליו בעניין החלטתו לא להסגיר את ויליאם נקש וכן נוכח השמועות בעניין החלפתו.

בתחילת השבוע יתחילו מגעים בדרג בכיר בין המערך לליכוד כדי להביא לפשרה בדבר מינוי מחליף לשריר. נודע, כי במערך קיימת התנגדות אולטימאטיבית למינויו של יצחק מודעי לתפקיד, וככל הנראה, יופעלו לחצים כבדים על שר התחבורה חיים קורפו לקבל את התפקיד. המערך אינו מתנגד למינוי של קורפו לכהונת שר המשפטים.

הנימוקים העיקריים שמנה שר המשפטים להתפטרותו הם:

● פרשת נקש: שריר טוען, כי

(המשך בעמ' 2)

חריש סוגר תיק השב"כ

מעביר מסקנותיו הבוקר ומבקש משמיר, פרס, רבין ושריר למסור את המלצותיהם על צורת הפרסום

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש יעביר הבוקר את מסקנותיו בתיק חקירת השב"כ לראש הממשלה יצחק שמיר, לממלא־מקומו שמעון פרס, לשר הבטחון יצחק רבין ולשר המשפטים אברהם שריר.

חריש אמר אתמול בתשובה לשאלת „דבר", כי לפני פרסום התיק הוא מבקש את חוות־דעתם של ארבעה אישים אלה באשר לצורת פרסום מסקנות התיק ב...

מסתבר, כי לדעת היועץ המשפטי אין עוד מקום להליכים, אולם לא זה המקום לשקול צורת פרסום. לגבי המעורבים בפרשת „אוטובוס מס' 300" מבין אנשי שב"כ ממלא הדמויות המרכזיות קבלו חנינה.

כן נודע שאין כל ראיות מוצקות המצביעות על מעורבותו של שמיר – בין אם בידיעה ובין אם באישור – לאירועי אוטובוס 300, ולטיוח העדויות שלאחר מכן.

באשר לראש השב"כ הפורש אברהם שלום, שערותו נתשבת בקרב הצוות המשפטי. ב„לא סגורה", ציין מקור משפטי בכיר כי בכל מקרה הוא קיבל חנינה מהנשיא עוד בחודש מאי.

שלום חזר באחרונה באוזני מקורביו על גרסתו, כי פעל בסמכות וברשות בפרשה. לעומת זאת העיד יצחק שמיר, כי הדברים נעשו ללא סמכותו ורשותו, ונודע כי בעדות זו תומכים עדים רבים אחרים.

הצוות המשפטי, שמונה לבדוק את ראיות המשטרה בנושא כלל את המשנה ליועץ המשפטי יהודית קרפ, פרקליטת מחוז המרכז עדנה ארבל ויצחק אליאסוף ממשרד המשפטים.

הצוות קיים במהלך שלושת החודשים האחרונים פגישות רבות, שבהם נותח חומר החקירה הרב שהצטבר במשטרה. כן עיינו חברי הצוות בפרוטוקולים של ישיבות הממשלה והקבינט הפנימי, שבהן נדונה פרשת השב"כ.

פשרה תוך שבוע־שבועיים – סבורים בקבינט; השיחות עם ראשי ההסתדרות מתחילות היום

מאת שלמה קימר וחיים באומן, סופרי „דבר"

בין חברי הקבינט הכלכלי שוררת אופטימיות יחסית בדבר האפשרות להגיע להידברות ולפשרה בתוך שבוע־שבועיים בענייני התקציב, בעיקר בדבר האפשרות להגיע להתחשבות גם עם ההסתדרות, שהשיחות איתה יתחדשו היום.

– שרי המערך אינם רואים אפשרות לקיצוץ מרחיק־לכת בתקציב כפי שהציע האוצר, אך הם מצביעים על התקדים המוצלח של השנה השוטפת שבה נמנעו בתקציב גרעונות גדולים, ובמילא נמנעה הזרמה בהיקף רחב, על־ידי צירוף של הגבלת ההכנסות וקיצוצים מתונים. זו הדרך שהם מציעים לגבי התקציב החדש.

בין השאר הם מתנגדים לביטול אגרת הרכב, שהעלאתה צפויה להקטין הכנסה של 55 מיליון ש"ח, והם רואים אפשרות וצורך להמשיך ולגבות מס קניה ...

(המשך בעמ' 2)

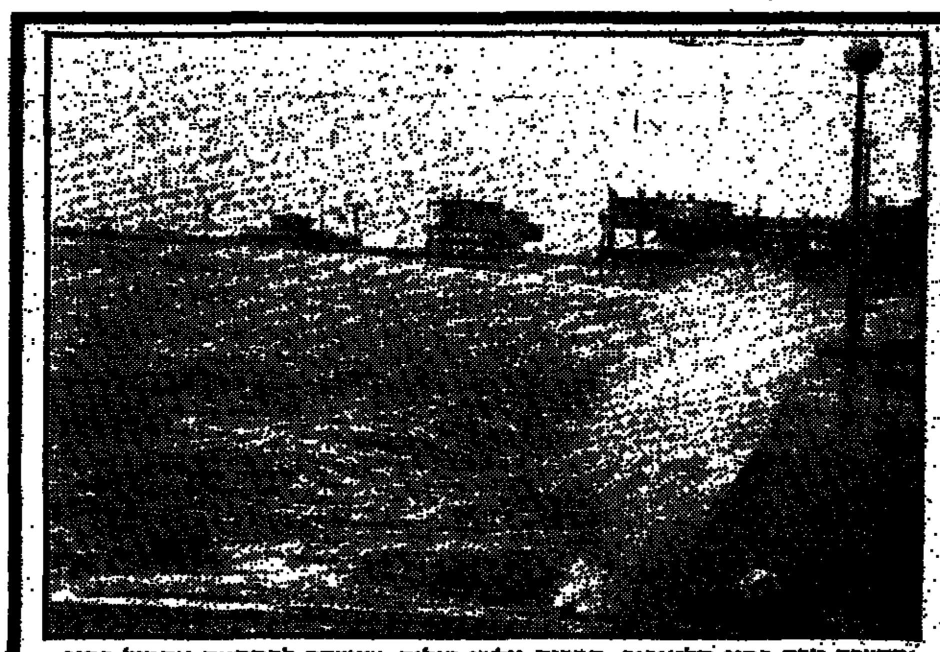

הסערה מכה בחוף תל־אביב. תחרות גולשי הגלים, שנועדה להתקיים אתמול בחוף „הילטון" (בתמונה) – בוטלה. (צילום: יעקב שאלתיאל)

הסערה תימשך ויהיו שיבושים בזרם החשמל ובקשר הטלפוני

מאת אריה ארד, שמעון וייס ויוסף מיכלסקי, סופרי „דבר"

מזג האויר הקשה יימשך בימים הקרובים, וצפויים שיבושים חמורים בהספקת החשמל ובקשר הטלפוני. עקב הסופות וגל הקור בסוף השבוע, נגרמו הפסקות־חשמל רבות בכל רחבי הארץ. שלג כבר ירד בחרמון, והתנועה ברמת־הגולן הופסקה עקב השלג.

הפגיעה החמורה ביותר באספקת החשמל היתה באזור החרמון ורמת הגולן, שם נותק זרם החשמל מאתמול בצהריים, וצוותי החברה לא הצליחו להגיע למוקדי התקלה משום שכל הדרכים היו חסומות בשלג. אי לכך אין אספקת חשמל באזור זה לכפרים הדרוזיים וליישובים היהודיים הסמוכים להם.

הפסקות חשמל בנות שלוש־ארבע שעות היו גם בנהריה, בטבריה, בחדרה וביישובים שונים. בעיקר נפגעו הקווים מנפילת חפצים על חוטי החשמל. באזור המרכז ובדרום היה אתמול המצב טוב הרבה. נמסר רק על תקלה באזור עמק חפר שמקורה נבדקת. בערים חיפה ותל־אביב לא היו תקלות רבות. בירושלים היו תקלות בשכונות המקבלות אספקה מחברת החשמל המזרח ירושלמית כגון באזור רמות ובאזור יריחו.

פתיתי שלג בכנרת

גל קור עז שכמותו אין זוכרים כבר זמן רב שרר אתמול בגליל ובעמק. פתיתי שלג קלים ירדו אתמול בבוקר אפילו באזור עין גב ומזרח הכנרת אך נמסו מיד עם הגיעם לקרקע. שלג קל ירד גם באזור צפת והרי הגליל.

לעומת זאת ירדו שלגים כבדים יחסית באזור החרמון וצפון הגולן מאז ליל שבת. שלג קל ירד גם באזור קצרין ודרום הגולן. ברכבל החרמון הגיע גובה השלג אתמול לארבעים ס"מ וברכבל העליון – לשבעים ס"מ.

אתר החרמון נסגר אתמול בבוקר והוא יישאר סגור גם היום. מושב נוה אטיב הסמוך נותק משך

(המשך בעמ' 2)

משפט וענונו ייפתח הבוקר ינסו לבודדו מן העתונאים

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

הבוקר ייפתח בבית־המשפט המחוזי בירושלים משפטו של מרדכי וענונו. המשפט בכל שלביו יתקיים בדלתיים סגורות, ורק פסק־הדין יפורסם. בדין יושבים השופטים אליהו נועם (אב"ד), צבי טל ושלום ברנר.

הבוקר יוקרא כתב האישום נגד וענונו. אם יכפור וענונו באשמות המיוחסות לו, שהן בגידה, ריגול חמור ומסירת ידיעות סודיות – יידחה המשפט למועד אחר לשם שמיעת העדויות.

קרוב לוודאי שוענונו יכפור באשמות. מקורות משפטיים ציינו, שבכל מקרה יתקיים המשפט בקרוב במגמה לסיימו במהרה ולהוריד את הנושא מהכותרות.

כוחות הבטחון נערכים להבאתו של וענונו לבית־המשפט המחוזי במזרח־ירושלים כך שלא תישנה התקרית שאירעה בשבוע שעבר, שבה גילה העציר לעתונאים את נסיבות הבאתו לארץ. עתה ייעשו מאמצים ליצור נתק מוחלט בינו לבין העתונות.

הפרקליטות הורתה לחקור

פרקליטות המדינה הורתה ביום ו' למשטרה לחקור את התנהגותו של מרדכי וענונו בעת הארכת מעצרו בשבוע שעבר, כדי לבדוק אם יש להגיש נגדו כתב־אישום נוסף. המדובר כאמור, בתקרית „כף היד".

חקירת המשטרה כבר החלה בתשאול צוות צלמי „יום 77" הירושלמים, שהנציחו את האירוע.

עתוני איטליה כותבים

לוענונו היה מקום שמור בטיסה מלונדון לרומא

רומא (א.פ.). למרדכי וענונו היה מקום שמור במטוס של חברת „בריטיש איירווייז" בטיסה מלונדון לרומא, ומי שעבר כבר את ביקורת הגבולות היה על המטוס – כך נכתב אתמול בעתוני איטליה שהסתמכו, לדבריהם, על מידע שנמסר לחוקרים איטלקים, החוקרים את נסיבות העלמותו של וענונו.

העתונים „קורייר דלה סרה" ו„לה סטמפה" כתבו אתמול, כי המידע בדבר מקומו השמור של וענונו במטוס נמסר לתובע האיטלקי דומניקו סיקה על־ידי פקידים בריטים וכי הטיסה שבה מדובר הגיעה לנמל־התעופה של רומא בשעה 6.38 בערב ב־30 בספטמבר. בדיווחי העתונים לא צוין אם וענונו אכן טס בטיסה זו ואם הגיע לנמל־התעופה של רומא.

העתונים הוסיפו, כי בכוונת התובע לתשאל את אנשי צוות המטוס במסגרת החקירה שהוא מנהל. אתמול לא ניתן היה להשיג את תגובת התובע למידע זה.

עד ההגנה מספר 3, ראש הממשלה יצחק שמיר:

לא טיפלתי בגביית כספים לליכוד אבל ייתכן שהנושא הועלה עם עינב

ראש הממשלה יצחק שמיר מגיע לבית־המשפט לתת עדות במשפט סוחר הקרקעות שמואל עינב. (צילום: אילן אוסנדריבר)

מאת יקיר צור, סופר „דבר"

האם בפגישה שהתקיימה ערב הבחירות לכנסת העשירית בין ראשי הליכוד ובין סוחרי קרקעות יהודים ביהודה ושומרון דובר על תרומות למערכת הבחירות של הליכוד?

שאלה זו עמדה במוקד עדותו של ראש הממשלה יצחק שמיר, שהופיע ביום ו' בבית־המשפט המחוזי בתל אביב כעד הגנה במשפטו של סוחר הקרקעות שמואל עינב הנאשם במתן שוחד לאבי צור, מי שהיה עוזרו של סגן שר החקלאות לשעבר מיכאל דקל.

ראש הממשלה, שהשתתף באותה פגישה, העיד בבית המשפט שהוא כלל לא התייחס לנושא התרומות ואינו יודע אם היו אחרים שעסקו בנושא. אולם הוא לא ראה פסול בכך, שנושא התרומות לליכוד יועלה בפגישה.

הופעתו של יצחק שמיר כעד הגנה במשפטו של שמואל עינב היתה הפעם הראשונה שראש הממשלה בישראל ניצב על דוכן העדים. שמיר, ניתן לומר, עשה זאת בטבעיות וללא גינוני טקס מיוחדים.

בשעה עשר ושתי דקות בדיוק החל הדיון בתיק פלילי 640/85, מדינת ישראל נגד שמואל עינב.

(המשך בעמ' 2)

בני משפחת פולארד לוחצים על ישראל לסייע לבני־הזוג

מאת אמנון דנקנר, סופר „דבר" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). – משקיפים ישראלים בוואשינגטון אמרו אתמול, כי בני המשפחה המבוגרים של ג'ונתן ואן פולארד מפעילים לחץ על ישראל כדי שתתגייס לעזרת בני הזוג עם התקרב מועד מתן גזר הדין בפברואר. כך מסבירים המשקיפים את הפרסומים שהיו בסוף השבוע ושהמקור להם היה משפחת פולארד.

על פי הפרסום ב„ג'רוזלם פוסט" התבקש פולארד על־ידי מפעילו רפי איתן לחפש למענו חומר מרשיע על מנהיגים פוליטיים בישראל בתיקי המודיעין האמריקאי. נודע, כי הכוונה היתה לבדוק מה אמרו מנהיגים ישראלים לשגריר ארה"ב בישראל סאם לואיס והאם הסגירו באוזניו סודות כמוסים. לפי הדיווח סירב פולארד לבקשה.

בגילוי נוסף נאמר, כי הפעולה האחרונה שביצע פולארד למען ישראל היתה איסוף מידע על מערכות הגנה נגד מטוסים ממקורות מערביים, כדי שישראל תוכל לרכוש אותן עבור איראן, לצורך הגנת מסוף הדלק הגדול שלה באי חראג'.

משקיפים ישראלים בוואשינגטון רואים בהתפתחויות האחרונות בפרשת פולארד התחלה של שינוי בגישה הרשמית של ירושלים למרגל האמריקאי־יהודי, שנתפס שעה שאסף חומר למען ישראל.

נודע, כי בעת האחרונה התקיימה סדרה של פגישות בין נציגים ישראליים לבין בני משפחתם של בני הזוג פולארד, אף שבחודשים הראשונים אחרי מעצרו נמנעו גורמים ישראליים מפגישות כאלה.

לפני כחודשיים נפגש מי שהיה הציר המדיני בשגרירות ישראל בוואשינגטון אלי רובינשטיין עם אביה של אן פולארד, ואילו שגריר ישראל בארה"ב מאיר רוזן קיים פגישות בעת האחרונה עם הוריו של ג'ונתן פולארד על פי בקשתם. מקורות יודעי דבר אמרו אתמול, כי ההורים הביעו באוזני השגריר רוזן כעס על גישתה של מדינת ישראל לבנם.

באחרונה החל להיות מעורב בפרשה עורך הדין הניו יורקי היהודי ליאון צ'ארני, שהוא מקורבו של הנשיא עזר ויצמן ומעורה בצמרת הפוליטית הישראלית. צ'ארני גם בקשר לעורך־הדין רם כספי, שנשא ונתן מטעם שמעון פרס, שעה שהיה ראש הממשלה, עם שלטונות ארה"ב בפרשת פולארד.

ההנחה של משקיפים ישראלים בוואשינגטון היא כי צ'ארני, שביקר באחרונה בארץ, קיבל אור ירוק מן הצמרת הישראלית לבדוק כיצד ניתן לעזור לפולארד. צ'ארני התבטא, כי הצעד הרצוי הינו עסקה פוליטית בין שתי המדינות, שבעקבותיה ישוחררו פולארד ואשתו ויעלו ארצה.

אנדריי סאחרוב ואשתו יילנה בונר שוב בביתם במוסקווה. לדברי יילנה בונר, סאחרוב אינו בקו הבריאות ויתכן שיזדקק לקוצב לב. אתמול גילה סאחרוב, כי הוא סירב לקבל טיפול רפואי בעת שהותו בעיר גורקי, מאז נודע לו שה„ק.ג.ב." מצלם אותו בחשאי ומבין סרטים על ביקוריו במוסדות רפואיים. אתמול הותר לסאחרוב לפנות בשידור טלוויזיוני ישיר לציבור האמריקאי. סאחרוב שמח על האפשרות, בראותו בה הזדמנות להעמיד במבחן את מדיניות הפתיחות החדשה של הקרמלין. יצויין, כי אמצעי התקשורת הסובייטיים לא דיווחו כלל על שובו של סאחרוב למוסקווה. (צילום: א.פ.)

שבוע מכריע ללביא

מאת יוסי מלמן, סופר המדיני של „דבר"

השבוע הקרוב יהיה המכריע לגורלו של מטוס ה„לביא".

שר הבטחון יצחק רבין הסביר לקבינט הכלכלי בדיונים על קיצוץ תקציב משרדו, כי השבוע יגיע לארץ ד"ר דב זקהיים עוזר לשר ההגנה של ארה"ב כדי לסכם סופית את עתידו הכספי של הפרויקט. החשש הוא כי ממשלת ארה"ב תחליט לא להקציב כספים להמשך פיתוחו של המטוס וייצורו.

כמו כן השבוע ככל הנראה תהיה טיסת הבכורה של המטוס.

ה„ואשינגטון פוסט" טוען:

ניר ניסה להשיג מימון פרטי לעיסקת הנשק

ואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). – יועץ ראש הממשלה לענייני טרור עמירם ניר ניסה לארגן מימון פרטי לעסקת הנשק עם איראן – כך מסר אתמול העיתון „ואשינגטון פוסט".

העיתון טוען כי הוא ביקש לסייע בכך למתווכים עדנאן חאשוגי ומנוצ'אר גורבניפאר. ניר עסק בכך בכמה פגישות שקיים בלונדון, רומא ושווייץ. באפריל שעבר – אומר העיתון – קיים ניר פגישה בלונדון עם איש העסקים הבריטי רולאנד ראולאנד בניסיון כושל, לשכנעו לממן את אחד המשלוחים, בסכום של 15 מיליון דולאר. בפגישה השתתפו גם חאשוגי וגורבניפאר.

העיתון אומר כי למרות שמקורות רשמיים בישראל

(המשך בעמ' 2)

הוותיקן הורה לקצר ביקור הארכיבישוף של ניו־יורק

מאת מרים פוקס, ניו־יורק

(מיוחד ל„דבר"). – הוותיקאן גרם לארכיבישוף של ניו יורק מארק אוקונור לקצר את ביקורו בישראל ולהשמיט מסדר היום פגישות עם אישים מדיניים.

בניו יורק נודע בסוף השבוע, כי לחץ של רומא על הארכיבישוף הקאתולי של ניו יורק הביא לסידורו להיפגש, בניגוד למתוכנן, עם הנשיא חיים הרצוג וראש הממשלה יצחק שמיר. בנוסף לביטולים האלה, שתורצו בצורך לקצר את הביקור בשל טכס בלתי צפוי שבו על אוקונור להשתתף ברומא, הודיע אוקונור גם כי פגישה מיועדת שלו עם שר החוץ שמעון פרס תוכל להתקיים רק במה שהוגדר כ"מקום נייטראלי" ולא במשרד החוץ.

אוקונור גם מסרב להיפגש עם ראש עיריית ירושלים טדי קולק במשרדו בבניין עיריית ירושלים ומבקש לערוך את הפגישה במעונו הפרטי. טדי קולק אמר שלשום לכתב ה„ניו יורק" טיימס בישראל, כי הדבר מתפרש כאי־הכרה בעיריית ירושלים ולכן יסרב לקבל את אוקונור בביתו.

ממשלת ישראל הביעה פליאה על השינוי בתכניות הארכיבישוף. צויין, כי הארכיבישוף של מקסיקו ביקר בעיריית ירושלים בביקורו בארץ, וכי נציגים של הוותיקאן מבקרים בבניין העירייה דרך שגרה.

אם יאושר הקיצוץ הנוסף

התלמידים ילמדו פחות ויחזרו הביתה ב־11.00

מאת יעל פישביין, סופרת „דבר" לענייני חינוך

ראשי משרד החינוך הבהירו ביום ו' בישיבת הקבינט הכלכלי, כי קיצוץ של 30 מיליון ש"ח בתקציב החינוך ואי־העברת 16 מיליון ש"ח לצורך קליטת תלמידים חדשים, כמוצע בתוכנית הכלכלית, יפגעו קשה במערכת החינוך.

מדברי שר־החינוך יצחק נבון הסתמעה אזהרה, שאם תתקבל התוכנית, הוא ייכנע מלסכבע את ארגוני המורים

(המשך בעמ' 2)

קיסר: התוכנית מציבה לנו בעיה אידיאולוגית

מאת יעל ארמוני, סופרת „דבר" בירושלים

מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר אמר אמש, כי להסתדרות ישנה בעיה אידיאולוגית עם התוכנית הכלכלית שמציע האוצר, בעיה אידיאולוגית שאין להתבייש בה, שכן בזכות אותה אידיאולוגיה הוקם „היש הגדול" במשק ובחברה הישראלית.

קיסר אמר את הדברים בפתיחת הגיגות 66 השנים ליסוד ההסתדרות. חגיגות אלה יעמדו השנה בסימן אירועי שנת המאה להולדת דוד בן־גוריון. בנאום חריף שנשא אמש בתיאטרון ירושלים תקף מזכ"ל ההסתדרות את הגורמים הנוטים להעלים ולהשכיח את חלקו של בן־גוריון בהסתדרות ומתח ביקורת על „ראשי התנועה, שהפכו בעלי הון תוך רצון להחלשת ההסתדרות".

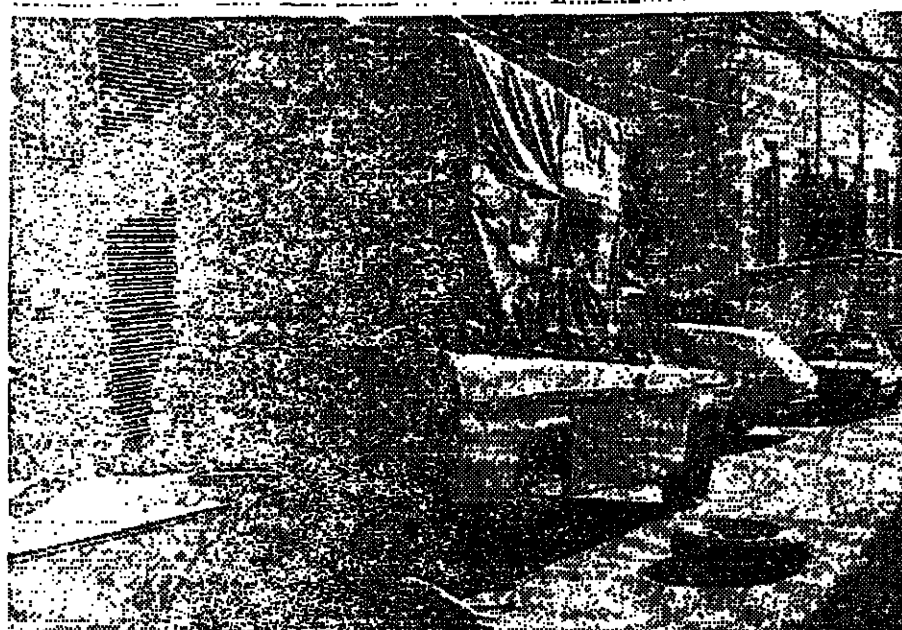

צמיגיהן של 16 מכוניות נוקבו ביום ו' האחרון ברובע הלאטיני שליד השער החדש בעיר העתיקה בירושלים. משטרת ירושלים פתחה בחקירה, אך לפי שעה לא נעצרו חשודים במעשה. בעלי כל המכוניות שצמיגיהן נוקבו הם ערבים תושבי הרובע הלאטיני. (צילום: יצחק הררי)

האוצר מתנגד להקמת ועדה ציבורית לרפורמה

מאת שלמה קרמר, סופרו הכלכלי של „דבר"

משרד האוצר מתנגד לדרישת ההסתדרות ולהצעת שר הכלכלה והתכנון להקים ועדה ציבורית־מקצועית לבחינת הרפורמה במיסוי.

לטענת הממונה על הכנסות המדינה באוצר ישראל ברון, נשענת הצעת האוצר לרפורמה על דו"ח הוועדה הציבורית האחרונה, שעסקה במס הכנסה, ובראשה ראה"השבון סטיינברג.

בדו"ח „ועדת סטיינברג" שעסקה בבעיות התיאום של החוק לאינפלציה, הוכבה התייחסות מעמיקה לנושא גובה שיעורי מס ההכנסה והסרבול המינהלי הקשה של מערך המיסוי, הנובע ממערכת פטורים מורכבת הפוגעת בתהליכי גביית המס.

ועדת סטיינברג המליצה בפני הממשלה לפשט את פקודת מס ההכנסה על־ידי ביטול פטורים והרחבת בסיס המס לגבייה, ובמקביל על הורדת שיעורי המס ומדרגות המס.

אלי הורביץ מציע רפורמת־מס בשלבים עד מס שולי 30 אחוז

(ע) – הצעה לקבוע את יעדי הרפורמה במיסוי לטווח רחוק ולבצע אותה בשלבים, כך שבעוד שלוש שנים נגיע למס שולי של 30 אחוז, העלה ביום ו' יו"ר מרעצת המנהלים של בנק לאומי, אלי הורביץ, בהרצאה במועדון המשתי התעשייתי בתל־אביב.

הורביץ אמר כי הוא מצדד במדיניות הכלכלית וברפורמות שמציע האוצר, אבל בתוכנית האוצר יש חסרון והוא הרה־שנתית. „דורשים הרבה ורוצים לבצע הכל בבת אחת, וזה יתקל בקשיים והתוצאות עלולות להיות צנועות מדי", אמר.

הורביץ מציע לבצע רפורמה במיסוי בהדרגה ולהוריד בכל שנה את המס השולי, עד שנגיע למס שולי של 30־35 אחוז, מגמה המקובלת היום בארה"ב והעוברת גם לאירופה.

מס כזה יעודד משקיעים כבר היום, מפני שעד שתבוצע ההשקעה והפרוייקט יתחיל לפעול יופעל כבר מס שולי נמוך. הורדת המס בשלבים תעודד גם את העבודה ותקל על המו"מ עם ההסתדרות.

אשר לרפורמה בשוק ההון, אמר הורביץ כי גם אותה יש לבצע כחלק מתוכנית רב־שנתית. את הרפורמה בתחום הכס"ח הוא הציע לבצע לאחר בירור עם הבנקאים ולהגיע בהורדת הריבית כדי לסייע ליציבות המשק.

ועדה: הנהלת „אליאנס" שגתה בהבאת מאבטחים זרים למפעל

מאת חיים ביאור,
כתב „דבר" לענייני עבודה

הנהלת „אליאנס" שגתה כאשר בעת ההשבתה הזמינה גורם זר לטפל באבטחת המתקנים במפעל – קובעת ועדת הראל שמונתה כדי לבדוק את האירועים במפעל הצמיגים ההסתדרותי שהביאו לסגירתו הזמנית לפני כחודשיים.

חברי הוועדה, ח"כ אהרון הראל (יו"ר), ראובן בן עמי וגרשון וילן, מסרו אלסום את מסקנותיהם למזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר. הם קובעים כאם להשסותיה של הנהלת המפעל היה בסיס, לא נלקחה בחשבון התגובה הציבורית ההסתבכות הכרוכה מעירוב גורם זר באבטחת המפעל.

הוועדה מותחת ביקורת על האגף לאיגוד המקצועי בהסתדרות, על כך שלא לחץ לפיזור של ועד העובדים לאחר התנערותו ממרות ההסתדרות.

עוד קובעת ועדת הראל שבמשך שנה תמימה נקטו עובדי „אליאנס" עיצומים, שפגעו בתפוקה דווקא בתקופה שהיו למפעל הזמנות רבות.

פשרה תוך שבוע־שבועיים

(המשך מעמוד 1)

המכסים לפי ההסכמים הבינלאומיים לא תעביר את בולמוס הקניות. „לא יקרה שום אסון", אמר שר כלכלי בכעכך. „אם הורדת המכסים תעניק לצרכנים רק 100 מיליון ש"ח, ואילו 60 מיליון יגיעו לתקציב".

הצעה נוספת היא לממן סלילת כבישים מן ההרווחות הניכרות של רשות הנמלים ובכך לחסוך 60 מיליון ש"ח, ועוד כ־20 מיליון על־ידי פעולות ייעול שונות. כל אלה יאפשרו להעמיד את הקיצוץ על כ־100 מיליון – אלא שגם על סכום זה יתנהלו עוד מאבקים רבים.

מוצע גם לבטל סובסידיות בהיקף של 110 מיליון ש"ח החל משנת הכספים החדשה, ולא לערער את היציבות לפני כן.

גם ההצעה להקים ועדה ציבורית של מומחים לגיבוש רפורמה במס הכנסה לא ירדה מן הפרק, אף כי שר האוצר עדיין אינו מסכים להצעה זו.

עמדת ההסתדרות

אי־ויתור על הסכמי השכר; התנגדות לעיקור מרכיבים מתוספת היוקר ואי ביטול הפטורים לעובדים המעוגנים בהסדרים קיימים – עמדות אלה יציגו מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר ויו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד בפגישתם הערב עם ממלא מקום ראש הממשלה שמעון פרס ועם שר האוצר משה נסים.

בהתייעצות של ראשי אגפים בהסתדרות שהתקיימה שלשום, החליטו המשתתפים שגם אם תבצע הממשלה צעד מוניטארי, כגון פיחות השקל, תתנגד ההסתדרות לביטול הסכמי השכר או אף להכנסת כירסום בהם.

בשלושה תחומים מחייבת הנהגת ההסתדרות תוכנית מוסכמת: רפורמה במיסוי הישיר, תוך השארתם על כנם של פטורים והנחות לעובדים, שהושגו לאחר משא ומתן; רפורמה בשוק ההון במגמה לעודד השקעות פיתוח והורדה של עלות העבודה וכן הקיצוצים בתקציביהם של משרדי הממשלה. לסעיף האחרון השלכות ישירות על מצב התעסוקה בארץ. ראשי ההסתדרות מזהירים מפני קיפוח במערכת הבריאות העלול, לדעתם, למוטטה.

חברי הוועדה המרכזת ומזכירי מועצות הפועלים ישתתפו באירועים לציון 66 שנה להקמת ההסתדרות, ינצלו את הבמות לתקופת הסברה נגד התוכנית הכלכלית במתכונתה הנוכחית.

„הקו הננקט על־ידי ראש הממשלה ושר האוצר אינו מקובל עלי, משום שתכליתו להפוך את הסכירים לנצרכים ואת השירותים הציבוריים לכירותי סעד", הטעים המזכ"ל קיסר בפגישת ראשי האגפים.

מיתקפת נגד של האוצר

משרד האוצר יוצא שוב במתקפת־נגד וטוען, כי הצעת הרפורמה שהגיש תורמת לכל הסכבות באוכלוסייה, אינה פוגעת בשכבות החלשות, בבני צה"ל, אלמנות צה"ל ומשפחות השכול, בעיירות הפיתוח ואף לא בענפי היבוא.

בנתונים שהוצגו בסוף השבוע בפני כתבים כלכליים עולה, שהרפורמה לא תפגע בחלשים, כאהר ובתוכניות האוצר הנלוות להצעה קיימים מערכי פיצוי. הפיצוי יינתן בקצבאות הביטוח הלאומי ועל־ידי צמצום תשלומי ארנונה בעיירות פיתוח.

אך מהנתונים גם עולה, שנתח עיקרי מהמקורות המתוכנים בתקציב, יפול בחלקם של כ־110,000 נישומים המשלמים כיום 60 אחוז מס, ושבהם גובה היום מס הכנסה כסום שנתי של 2.4 מיליארד ש"ח.

דבר DAVAR
מאוחד עם למרחב
העורכת: חנה זמר
משנה לעורך: דוד פדהצור
מנהל מערכת: מרדכי ברקאי
עורך „דבר השבוע": טוביה מנדלסון
מנהל כללי: אהרון קראוס
המו"ל – „דבר" בע"מ
נדפס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה: תל־אביב, רח' שינקין 45, ת.ד. 199, מיקוד 61001
טלפון 286141 (6 קווים)
מחלקת המודעות: טלפונים ישירים 286156, 281860, 298032
מנויים: ת"א, בית „דבר" רח' שינקין 45, טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים: המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16, בית מאוריה קומה ג', טלפון 242203 ת.ד. 94229
חיפה: רח' הנביאים 27, טלפונים 3־642111־2, ת.ד. 33106

לובה מחכה לפרס

נענה לפני חודשיים וחצי להצעתו לרכז את פעולות הממשלה בנגב

מאת עליזה ולך, כתבת „דבר" לענייני מפלגות

לפני כחודשיים וחצי פנה שמעון פרס, אז עדיין ראש הממשלה, אל אריה (לובה) אליאב והציע לו לרכז את כל פעולות הממשלה בנגב. לובה נענה מיד לפנייה, אך מאז לא שמע עליה דבר.

הפגישה בין השניים התקיימה, כאמור, לפני הרוטאציה, ולובה הציע לפרס, שבמקביל תוקם ועדת שרים לענייני הנגב, כדי שתהיה לו כתובת לפתרון בעיות ושבראשה יעמוד פרס. במשא־ומתן בין המערך לליכוד ב„תפר" לרוטאציה תבע המערך ששמעון פרס יעמוד בראש ועדת שרים לנגב, והתביעה אף נוסחה בסעיף בהסכם הקואליציוני המתוקן. אלא שכוה מוצתה להיסותו של המערך, ולובה לא קיבל עדיין „אור ירוק".

יצויין, כי לובה אליאב הוא עתיר נסיון בפרוייקטים מן הסוג שמדובר בו. הוא עמד בראש צוות ההקמה של שני חבלים – חבל לכיש וחבל ערד – ויצא בראש צוותי הצלה ושיקום לחבלים גדולים שנפגעו ברעשי־אדמה באיראן ובניקרגואה. לפני כחודשיים אף הוענק לו התואר יקיר תכנון ישראל מטעם האיגוד לתכנון סביבתי שליד הטכניון.

קונצרט היובל

לקט מרגש מתוכנית הקונצרט של 1936

מאת יהודה כהן

בצהרי יום שישי, ערב חנוכה, בתאריך זהה לתאריך קונצרט הפתיחה של התזמורת הפילהרמונית בשנת 1936 – התקיים קונצרט יובל מיוחד של התזמורת הפילהרמונית הישראלית, שאליו הוזמנו המנויים של העונה הראשונה.

רבים מהם שלחו את בניהם, את נכדיהם ואף ניניהם. הקהל הרב מילא מפה לפה את אולם „היכל התרבות" בתל־אביב, שברחוב הוברמן מול רחוב טוסקניני – שני אישים הקשורים בייסוד התזמורת.

דברי פתיחה קצרים נשאו נשיא המדינה חיים הרצוג וראש עיריית תל־אביב שלמה להט. שניהם חילקו שבחים למנצח זובין מהטה, מנהלה האמנותי של התזמורת, שתרם רבות להבאת התזמורת לרמתה ולמעמדה הבינלאומי כיום, ושניצח גם על קונצרט חגיגי זה. להט הודיע כי לרגל הזדמנות זו, החליטה העירייה לתרום 375,000 ש"ח להתקנת מיזוג אוויר לאכסדרות ההיכל.

מהטה ליקט מתוכנית הקונצרט הראשון של שנת 1936 את הפתיחה „אוברון" מאת ובר ושני קטעים מתוך „חלום ליל קיץ" של מנדלסון.

שלושה כנרים מעולים השתתפו בקונצרט: שלמה מינץ, בנגינה הלומית של הקונצ'רטו „חורף" מתוך המחזור „עונות השנה" של ויוואלדי, אייזק שטרן הקסים בעיצוב מלא רגש של „רומנס" בפה־מינור של דבוז'אק, ויצחק פרלמן הגיש מבוא ורונדו קפריצ'ווזו של סן־סאנס, המבריק ביותר, בהבעה מוסיקלית עמוקה.

התזמורת פתחה ב„תרועה לישראל" מאת פאול בן־חיים ותחמה אותו בסוויטה מספר 2 מתוך „דפניס וכלואה" מאת ראוול בהגשה מרשימה עשירת צבעים.

זובין מהטה שיתף בקונצרט זה נגנים אחדים, שפרשו במשך השנים מן התזמורת, ובתוכם שני כנרים שניגנו בקונצרט הפתיחה בשנת 1936: שלמה בור ודוד גרינשלאג.

בפסטיבל חולון

עמדת תיקו לבן ה־12 מול רב־אמן ליברזון

מאת סופר „דבר"

צעיר המשתתפים יעקב סטיסים בן־ה־12 התמודד אמש עם רב־אמן ליברזון במסגרת הסיבוב השלישי של פסטיבל השחמט בחולון. אחרי חמש שעות הגיעו השניים לעמדת תיקו, אך הקרב עדיין נמשך. אלוף הארץ נתן בירנבוים ניצח את יהודה תמרי ויהודה גרינפלד ניצל כנס במשחקו עם יצחק בן כנתב. המפגש המסקרן בין יעקב מוריי ולב גוטמן עדיין לא הסתיים.

אחרי שני סיבובים הובילו שבעה עם מלוא שתי הנקודות: ליברזון, בירנבוים, רוזובסקי, מוריי, גוטמן, שמקוביץ ותמרי. לילד יעקב סטיסים נשאר משחק לא גמור נגד יעקב משיאן, שבווש לתחרות ממש דקה אחר שעת האפס, כדי לאפשר מספר זוגי של משתתפים.

התחרות בחולון היא הגדולה ביותר בסוגה בארץ ותתקיים השבוע יום יום משעה 12.00 ועד 15.00 בבית הפיס בחולון ע"ש גולדה מאיר. האולם מרווח ומאפשר ל־87 המשתתפים ולצופים הרבים לשחק וליהנות משחמט על רמה גבוהה. הכניסה חופשית.

ניר ניסה להשיג מימון

(המשך מעמוד 1)

במשיכים לדבוק בגרסה, כי תפקידה של ישראל בפרשה האיראנית היה שולי וכי כל שעשתה היה לספק סיוע לבעלת־בריתה הגדולה ארה"ב, העובדות שנודעו עד כה מצביעות על תפקיד מרכזי של ישראל בעיקר בשתי נקודות:

☆ מי שהיה מנכ"ל משרד החוץ דוד קמחי היה הראשון שהציע לבית הלבן להיכנס לעסקה של נשק תמורת בני ערובה.

☆ עמירם ניר שכנע את האמריקאים להמשיך בעיסקות עם איראן, שעה שבבית הלבן גמלה החלטה לנטוש את כל המבצע.

ה„וואשינגטון פוסט" אומר, כי פקידים ישראליים טוענים, שהיחסים בין ירושלים לוואשינגטון לא נפגעו ולראייה הם מביאים את ההחלטה האמריקאית האחרונה להקל את תנאי ההחזר של ההלוואות הבטחוניות שעל ישראל לשלם. אולם בכל זאת קיים חשש בירושלים, כי בכל שיגבר ההתקפות על ממשל רייגן, הוא ינסה להטיל לפחות חלק מהאשמה על ישראל.

התלמידים ילמדו פחות

(המשך מעמוד 1)

וההורים לתת את הסכמתם להסלת אגרת חינוך, היות שלדבריו אין הצדקה גם לתת פחות שירותים וגם לגבות אגרה.

מנכ"ל משרד החינוך, ד"ר שמשון שושני, הסביר, שקיצוץ נוסף יחייב הפחתה של ארבע־חמש שעות שבועיות בתוכנית הלימודים ויגרום לכך שיהיו תלמידים שיחזרו הביתה בשעה 11.00. מערכת החינוך תצטרך לסגור כ־100 בתי־ספר קטנים, במושבים בקיבוצים, במגזר הדתי והבי"ס, וכן ייעלמו להלוטין מקצועות העשרה כמו מלאכה, הקלאות וחינוך גופני, שכבר עתה קנן היקפם.

יו"ר המזכירות הפדאגוגית דוד פור הוסיף, שרמת המורים והתלמידים נמצאת במגמת ירידה כתוצאה בתקציב החינוך. המורים מקבלים פחות השתלמויות והתלמידים לומדים פחות שעות בהשוואה לבני גילם בארצות אחרות. נפגעים גם מקצועות יסוד, כמו עברית, מתימטיקה ומדעי הטבע. מועצת הסתדרות המורים מתכנסת היום לכינוס חירום, שידון בהשלכות הקיצוץ בתקציב החינוך. מזכ"ל הסתדרות המורים יצחק ולבר הודיע, כי הסתדרות המורים לא תאפשר רגיעה במערכת החינוך אם הממשלה תאשר את הקיצוץ הנוסף בתקציב החינוך.

אמנו היקרה
בתיה ייבין ז"ל
איננה
ההלויה תצא היום, יום ראשון כ"ז כסלו תשמ"ז (28.12.86) בשעה 12.00 בצהרים, מבית ההלוויות בסנהדריה ירושלים להר המנוחות.
רינה ויהודה ייבין
ומשפחות: שמרון, הדני, כוכב, זוטא, עמבור.
ברגר, ניר, שניר

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אמא
אהובה מרימסקי
ההלויה תתקיים היום, יום ראשון כ"ז בכסלו תשמ"ז 28.12.86
היציאה בשעה 13.00 מבית ההלוויות בסנהדריה להר המנוחות
המשפחה
וקיבוץ אפיקים

מתחילים

(המשך מעמוד 1)

ההחלטה שלא להסגיר את נקס כבר „בושלה" בשבילו על־ידי קודמו לתפקיד, יצחק מודעי, ולא נותר לו אלא להמשיך בקו זה. לדבריו, גם אישים בכירים אחרים הבטיחו לוועד נגד הסגרת נקס, שלא להסגירו, ועתה הוא סופג את האש לבדו.

● מצב בתי המשפט: שריר אמר לשמיר, כי מצב מערכת המשפט הוא הגרוע ביותר מאז קום המדינה. גל הפשיעה גואה, מערכת אכיפת החוק בנסיגה, משרד המשפטים צריך לעבור רוויזיה בכמה נושאים חשובים – וכל אלה כחייבים מינוי שר קבוע למשרד.

● היחסים עם חריש: שריר הזכיר לראש הממשלה את יחסיו הסבוכים עם היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש. הוא אמר, כי הוא רוצה להחזיר לו פיקוח – התיק שהיה בידי מודעי. לדבריו, מאחורי רבים מהפרסומים שהיו באחרונה על הדחתו מכהונתו כשר המשפטים עומד מודעי. „אני לא אחזו בקרנות המזבח", הודיע שריר לשמיר.

לאחר מכן נפגש שריר עם פרס והודיע לו, כי הוא רואה בצורה קשה את התערבותו של שר האנרגיה משה שחל בכה סכינה הדחתו מכהונתו כשר משפטים ומינוי קורפו תחתיו. נודע, כי שריר איים לפני פרס, כי אם שחל לא יפסיק להשמיץ אותו, יפרסם חומר הקושר את שחל לפרסומים שונים.

מובארק וחוסיין יתאמו עמדות לוועידת הפסגה האיסלאמית

מאת דן אבידן,
סופר „דבר" לענייני ערבים

הנשיא מובארק אמור לבקר היום בירדן ולקיים שיחות מדיניות עם המלך חוסיין.

מקורות ברבת עמון מסרו, ששני המנהיגים ידונו בתיאום מדיניותם לקראת ועידת הפסגה של ראשי המדינות המוסלמיות האמורה להיערך בכווית ב־26 בינואר.

מובארק וחוסיין מעוניינים, שוועידה זו תשמש מסגרת לפגישות פיוס בין מנהיגים ערבים ולהתקרבות בין הנשיא המצרי לכמה ממנהיגי המדינות הערביות הפרו־מערביות.

כמרכז מעוניינים שליטי מצרים וירדן, שוועידת הפסגה האיסלאמית תמקד את דיוניה בדרכים להפסקת המלחמה בין איראן לעיראק ולגיבוש מדיניות משותפת של המדינות הערביות הפרו־מערביות ללחימה בטרור האיראני.

במסגרת זו ידונו מובארק וחוסיין בהשלכות חטיפת המטוס העיראקי ביום ה' שעבר על ידי קבוצת טרור פרו־איראנית. הקריה זו משקפת לדעת שליטי מצרים וירדן את הסכנה הטמונה עדיין בטרור האיראני למשטרים הערביים הפרו־מערביים. התומכים בעיראק במלחמתה נגד איראן.

חוקרים נסיון „דיינרס קלאב" להחתים חבריה על „מוניטין"

מאת יקיר צור,
סופר „דבר" בירושלים

חוקיותו של תרגיל שיווק, המשותף לחברת „דיינרס קלאב ישראל" ובית „מוניטין" נחקרת בימים אלו במחלקת הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל.

המדובר בהצעה למנוי על הירחון „מוניטין", שהופנתה בימים אלו לבעלי כרטיסי האשראי „דיינרס קלאב". ההסדר המוצע מעניק לבעלי כרטיסי „דיינרס קלאב" מנוי על הירחון „מוניטין" במחיר של 3 ש"ח, לעומת 7.5 ש"ח לגיליון וקבלת העיתון לביתם על ידי רץ מיוחד.

„אם הנך מעוניין לנצל הצעה מיוחדת זו – אינך צריך להודיע לנו. אולם, אם מסיבה כלשהי אינך מעוניין ליהנות מההסדר המיוחד, שלח אלינו הגלויה המצורפת חזרה לאחר שמלאת את פרטיך האישיים בצירה השני", נאמר בהודעה.

רבים מבעלי כרטיסי „דיינרס קלאב" התקשרו לאחר קבלת המכתב למשרדי החברה בתל־אביב והביעו את זעמם על העובדה שהחברה מרשה לעצמה להחתימם על מנוי לעיתון ולחייב את חשבונם בלי חתימתם המפורשת.

בדיקה שנערכה במחלקת הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל העלתה, כי הצעה זו עומדת בניגוד לסעיף 6 ב' לחוק החוזים שלפיה: „קביעת המציע שהעדר תגובה מצד המוצע ייחשב כקיבול – אין לה תוקף".

חברת „דיינרס קלאב לישראל" שהיא חברת־בת של בנק דיסקונט, נמצאת בפיקוח בנק ישראל, ולפיכך ייבדק הנושא על ידי אנשי המחלקה לפיקוח על הבנקים.

לא טיפל

(המשך מעמוד 1)

בפני השופט אליהו מצא. השופט מכריז: עד הגנה מספר שלוש, ראש הממשלה יצחק שמיר. שמיר מוכנס לאולם מלווה ברעש המצלמות והבזקי הפלשים. הוא מחייך קלות וניגש אל דוכן העדים, שם עונד קצין הבטחון את המיקרופון הזעיר לדש מעילו. שמיר חוזר אחר דברי השופט: אני מתחייב לומר את האמת.

„הייתי עסוק מאוד"

סניגורו של עינב, עו"ד דן שיינמן, שואל את שמיר לגבי הכרותו עם עינב ולגבי פגישתם הראשונה, שהתקיימה ערב הבחירות לכנסת במצודת זאב.

„אני זוכר שבאותה תקופה בא אלי דקל עם עינב... הייתי אז ראש הממשלה וראש רשימת הליכוד והייתי עסוק מאוד כך שקשה לדרוש מבני שאזכור מה נאמר בכל אחת מבאות הפגישות שקיימתי באותה תקופה... אני מניח שמכיוון שדקל הוא שהביא את עינב ומכיוון שעינב היה פעיל בתחום ההתיישבות, אז נושא השיחה היה בוודאי ההתיישבות ביהודה ושומרון" עונה שמיר.

„האם לפני הפגישה דיבר דקל על כמה נוהגת הברוכה בפגישה זו?", בקשה הסנגור ושמיר משיב, שקרוסם שנתבך אצלנו באותה פגישה הוא, שדקל הביא עימו את עינב, אולי כדי לתת לו סיפוק שהוא נפגש עם ראש הממשלה. „ההתיישבות היתה חלק בתעמולת הליכוד לבחירות והפגישות עם אנשים הקשורים להתיישבות נערכו לכבן רכישת תמיכתם והפעלתם להגברת התמיכה בליכוד".

„האם זה כולל גם תמיכה כספית?" נשאל שמיר. „יכול להיות", משיב שמיר. „אני אישית לא טיפלתי בגביית כספים, אבל ייתכן שנושא זה נכלל בבקשות מגופים ו„אנשים שונים".

„כאשר עבדה להיפגש עם עינב האם היו לך ציפיות ביהודה כמנו בנושא הכספי?", בקשה עו"ד שיינמן.

„לא ראיתי בעינב איזה מיליארדר היכול לשנות את המצב הכספי של הליכוד במערכת הבחירות" עונה שמיר בחיוך.

לא ביקשתי כספים

שעה ארוכה עבר שמיר על דוכן העדים ובדי פעם לגם מים מכוס שעל הדוכן. תשובותיו הסתבכו במקרים רבים על הצורך לציין כי אינו זוכר. פעמיים הציע לו להמשיך את עדותו בישיבה, אולם הוא העדיף להמשיך ולעמוד.

שמיר נשאל על יחסיו עם מיכאל דקל ואבי צור וכן על פעולותיה של העמותה „אנו מבקיעים", שהוקמה בידי הליכוד לקראת הבחירות. כמו כן הוא נשאל על הפגישה השנייה, שנערכה בבניין ראש הממשלה בירושלים ובה השתתפו כעשרים עד שלושים יזמים ומתהרי קרקעות ביהודה ושומרון, ביניהם גם שמואל עינב.

בהכנות לאותה פגישה, ציין שמיר, סוכם כי הוא ישמע את האנשים, את משאלותיהם ואת תביעותיהם, ואחר־כך יסביר להם את מדיניות הליכוד ויקרא להם לתמוך בליכוד. בתשובה לשאלה ציין שמיר שבאותה תקופה התעוררו בעיות מספטיות וקשיים בירוקרטיים, שהקשו על הביצוע המהיר של תנופת ההתיישבות ביהודה ושומרון ורבים באותם ימים התלוננו על עיכובים אלו ואחרים.

„האם דובר ספציפית על פנייה ישירה לתמיכה כספית בליכוד?" נשאל שמיר.

„להיפך, דובר על כך שאני לא פונה ומבקש כספים, אני מסביר את פעולות הליכוד". „ומי כן יבקש?" מקשה הסניגור. „זה לא עניין שלי, אני לא עסקתי בתרומות למערכת הבחירות. היו אחרים שעסקו בכך", עונה שמיר.

הסערה תימשך ויהיו שיבושים

(המשך מעמוד 1)

יום אתמול מספר פעמים כשל השלג וחברי המושב באולצו לנוע עם מחולות ולפנות את השלג שנערם בכבישים המובילים למושב.

השלג שירד אילץ את צה"ל וכוחות החירום לסגור כבר משעות הבוקר אתמול צירי תנועה מרכזיים בגולן, ובשעות הצהריים, אחרי שרווח על מספר כלי רכב שנתקעו באזור בשל השלג, הוחלט לסגור לגמרי את כל צירי התנועה בגולן.

כוחות צה"ל בגולן חילצו אתמול בבוקר עשרות מטיילים שהגיעו בחמישה אוטובוסים בדרכם לחרמון ונתקעו באזור מסעדה שבצפון הגולן. במקרים אחרים חילצו נגמ"שים של צה"ל כלי רכב פרטיים שנתקעו בסופת השלג ומזג האוויר הסוער.

באיזור הדרום והנגב הצפוני נשבו מאז יום ו' רוחות עזות, מלוות ענני חול. בעקבות סערת הרוחות, התנהלה התנועה הרלילה בכביש בעצלתיים.

נמסר על ענפי עצים שנשברו ונפלו על כבישי גישה לישובים. לאורך החופים בדרום שטפו גלי ים גבוהים את החוף ואף גרמו נזקים לחופי רחצה ולמתקנים.

החזאי מסר, כי שלושה ימי גשם, לפחות, צפויים בארץ בראשית השבוע.

הגשמים, שהחלו אתמול בצפון הארץ, עמדו להגיע במשך ליל אמש למרכז ולהמשך לסירוגין כל היום. בהמשך הם יתגברו ויתפשטו ליתר חלקי הארץ.

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	-5 – -4	שלג
אמסטרדם	0 – 6	בהיר
בואנוס איירס	5 – 25	בהיר
הלסינקי	-5 – -0	שלג
וינה	-0 – -8	בהיר
דוחה	-5 – 4	מעונן
מדריד	0 – 3	מעונן
יוהנסבורג	6 – 29	בהיר
לונדון	5 – 7	בהיר
ליסבון	5 – 8	בהיר
מאדריד	0 – 8	בהיר
מונטריאול	-2 – 8	מעונן
ניו יורק	4 – 7	מעונן
סאן פאולו	7 – 26	גשם
פאריס	3 – 7	בהיר
פרנקפורט	0 – 3	מעונן
ציריך	0 – 2	שלג
ריו דה ז'נרו	9 – 25	גשם
שטוקהולם	-5 – 0	שלג
טוקיו	0 – 0	מעונן

swissair

התזמורת הפילהרמונית הישראלית 50
מנהל מוסיקלי: זובין מהטה

קונצרט חגיגי
זובין מהטה
מנצח
אייזק שטרן
כנר
מסטיסלב רוסטרופוביץ'
צ'לו
התכנית:
מוצרט: קונצ'רטו לכינור מס' 3
בלוך: „שלמה"
בראהמס: קונצ'רטו לכינור וצ'לו
תל־אביב, היכל התרבות
הערב, 28.12.86, 8.30 בערב

קונצרט למנויים מס' 5
זובין מהטה
מנצח
קאתלין באטל
סופרן
התכנית:
טל: סימפוניה מס' 4
וילה לובוס: באכיאנה בראזילאירה מס' 5
מוצרט: אקסולטאטה יובילאטה
רימסקי־קורסקוב: שהרזאדה
תל־אביב, היכל התרבות, 8.30 בערב
סדרה ה' יום ב', 5.1.87

קונצרט חגיגי
זובין מהטה
מנצח
עמנואל אקס
פסנתרן
פנחס צוקרמן
כנר
לין הארל
צ'לו
התכנית:
באך: קונצ'רטו לכינור בלה מינור
סן־סאנס: קונצ'רטו לצ'לו
בטהובן: קונצ'רטו משולש
תל־אביב, היכל התרבות
יום ב', 29.12.86, 8.30 בערב

קונצרט למנויים מס' 4
זובין מהטה
מנצח
קאתלין באטל
סופרן
התכנית:
רימסקי־קורסקוב: פתיחה „חג הפסחא הרוסי"
וילה לובוס: באכיאנה בראזילאירה מס' 5
מוצרט: אקסולטאטה יובילאטה
רימסקי־קורסקוב: שהרזאדה
חיפה, אודיטוריום חיפה, סדרה א' יום ב', 6.1.87, 8.30 בערב

קונצרט למנויים מס' 4
זובין מהטה
מנצח
פלורנס קואיוור
מצו־סופרן
התכנית:
רימסקי־קורסקוב: פתיחה „חג הפסחא הרוסי"
מאהלר: שירים על מות ילדים
רימסקי־קורסקוב: שהרזאדה
חיפה, אודיטוריום חיפה, 8.30 בערב
סדרה ב' יום ד', 7.1.87

קונצרט חגיגי
זובין מהטה
מנצח
יצחק פרלמן
כנר
התכנית:
בטהובן: הפתיחה „אגמונט"
פרוקופייב: קונצ'רטו לכינור מס' 2
בטהובן: קונצ'רטו לכינור
תל־אביב, היכל התרבות
יום ג', 30.12.86, 8.30 בערב

קונצרט למנויים מס' 5
זובין מהטה
מנצח
קאתלין באטל
סופרן
התכנית:
רימסקי־קורסקוב: פתיחה „חג הפסחא הרוסי"
וילה לובוס: באכיאנה בראזילאירה מס' 5
מוצרט: אקסולטאטה יובילאטה
פרוקופייב: סימפוניה מס' 5
חיפה, אודיטוריום חיפה, 8.30 בערב
סדרה ג', יום ה', 8.1.87

קונצרט גאלה
זובין מהטה
מנצח
רוברטה אלכסנדר
סופרן
פלורנס קואיוור
מצו־סופרן
שלמה מינץ
כנר
יצחק פרלמן
כנר
בתכנית מציגות:
מוצרט, מאהלר, ורדי, ביזה, סן־סאנס, קרייזלר, מנציני, רימסקי־קורסקוב, זלצר וסוזא
תל־אביב, היכל התרבות,
יום ד', 31.12.86, 8.30 בערב

קונצרט למנויים מס' 5
זובין מהטה
מנצח
קאתלין באטל
סופרן
התכנית:
טל: סימפוניה מס' 4
וילה לובוס: באכיאנה בראזילאירה מס' 5
מוצרט: אקסולטאטה יובילאטה
פרוקופייב: סימפוניה מס' 5
תל־אביב, היכל התרבות, 8.30 בערב
סדרה א', מוצ"ש, 10.1.87

קונצרט למנויים מס' 5
זובין מהטה
מנצח
פלורנס קואיוור
מצו־סופרן
התכנית:
טל: סימפוניה מס' 4
מאהלר: שירים על מות ילדים
רימסקי־קורסקוב: שהרזאדה
תל־אביב, היכל התרבות, 8.30 בערב
סדרה ו': מוצ"ש, 3.1.87
סדרה ז': יום א', 4.1.87

הוועדה המקומית לבנין ולתכנון
עיר בני־ברק
הודעה עפ"י סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה־1965
חברה נוף בע"מ הגיש בקשה לוועדה זאת בתוכניה מס' 19747 לבנות בנין בן 4 קומות מעל קומה מפולשת ברח' הנבנון 46 גוש 6187 חלקה 19 באזור ב' בהקלות הבאות:
1. קומה (1) נוספת מעל 3 קומות מותרות.
2. (13,5) אחוזים בנין בנית מעלית, שיפור תנאי דיור, קומה נוספת מעל (105%) המותרים.
וזה שלא בהתאם לתכנית בנין ערים 107 א' החלה במקום.
כל המעוניין יכול לעיין בבקשה האמורה במשרדי הוועדה המקומית בעיריית בני־ברק בשעות קבלת קהל ורשאי להגיש התנגדות מנומקת לוועדה המקומית תוך 14 יום מיום פרסום זה.
מר מ. אירנשטיין
יו"ר הוועדה המקומית
לבנין ותכנון עיר
בני־ברק

מועצה מקומית דיר חנא
מכרז מס' 1/86
החלפת רשת הספקת מים
1. המועצה מבקשת הצעות מקבלנים רשומים להחלפת רשת צנורות פלדה "8־"1 באורך 2200 מ.
2. על המשתתף במכרז לצרף להצעתו אישור המעיד שהוא קבלן רשום בפנקס הקבלנים לביצוע העבודה נשוא המכרז.
3. סיור הקבלנים יתקיים ביום 5/1/87 שעה 11.00. מפגש הקבלנים יתקיים במשרד הצ"ל בבניין המועצה.
4. עבור כתב הכמויות והתוכניות ישלם כל משתתף 150 ש.ח. לכל מכרז שלא יוחזר אם זכה במכרז ואם לא זכה.
5. הקבלנים יגישו את הצעותיהם עד יום 15/1/87 שעה 14.00 בצהריים למזכיר המועצה במעטפה סגורה כרישום „מכרז הנחת צינורות" בצירוף שטר ערבות בנקאית בשיעור של 5% מערך ההצעה לתקופה של 3 חודשים.
6. כל הצעה שלא צורפו לה האישורים האמורים או הערבות הבנקאית הנ"ל לא תובא לדיון.
7. אין המועצה חייבת לקבל את ההצעה הזולה או כל הצעה שהיא.
ראשא חטיב
ראש המועצה

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה
קרית־אתא
הודעה לפי סעיף 77 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
הוועדה המקומית לתכנון ולבניה קרית־אתא החליטה בישיבתה מס' 7/86 מיום 10.12.86 על הכנת שינוי תכנית מתאר מקומית שמספרה יהיה כ/207 (כתוספת להחלטה בישיבה מספר 6/86 מיום 4.6.1986).
התכנית תכלול את הגושים והחלקות כדלקמן:
גוש 11024 חלקות 49 עד 61 (כולל), 63
גוש 11025 חלקות 3 עד 7 (כולל), 10 עד 14 (כולל)
י. בן־דניאל
יו"ר הועדה המקומית
207/כ 10.12.86

אנשים • אנשים •

קונצרט היובל

„התזמורת הפילהרמונית היא תעודת כבוד יקרת־ערך למדינת ישראל ולעם היהודי. במקרה סימלה של התזמורת הוא בימת התנכית, והיא משולה לשמש המדליק את התנכ'יה ואורה מוסיף והולך" אמר ביום ו' אתה"צ נשיא המדינה חיים הרצוג (בתמונה), בקונצרט היובל החגיגי של התזמורת הפילהרמונית הישראלית. הקונצרט נערך במעמד הנשיא ורעיתו, שרי ממשלה, ראש עיריית תל־אביב, חברי כנסת, חברי מועצת עיריית תל־אביב וקהל של 3,000 איש בהיכל התרבות בת"א. הקהל הריע ממושכות למנצח זובין מהטה, לכנרים המהוללים יצחק פרלמן, אייזיק שטרן ושלמה מינץ ולנגני התזמורת שניגנו את היצירות אשר נוגנו בדיוק לפני 50 שנה באותו תאריך בקונצרט הראשון של התזמורת בתערוכת „יריד המזרח" בשנת 1936 בתל־אביב בניצוחו של ארתורו טוסקניני. את הטקס הנחה בעברית המנצח זובין מהטה.

נחת לקשישים

ח"כ אריאל וינשטיין (בתמונה) סיפר בראיון פומבי בבאר שבע, כי בשל מצוקת התקציב, נדחתה על הסף הצעת חוק פרטית שלו, להעניק לבני ששים וחמש ומעלה תעודת „תושב בכיר" שתאפשר להם כניסת חינם לאתרים לאומיים ולמוזיאונים, וכן עדיפות בתורים לתחבורה ציבורית, בבנקים וכדומה. משרד הפנים לא מצא, לדברי וינשטיין שלוש מאות וחמישים אלף הדולאר הנדרשים להדפסה ולהפצת התעודות המיוחדות. בתום הראיון, הביעו כמה פנסיונרים נכונות לחייב אותם בתשלום השקלים הספורים הנדרשים להנפקת הכרטיס הנכסף. התלהבותם לרעיון הניעה את וינשטיין להגיש מחדש את הצעת החוק בתקווה שמשרד הפנים יספק הפעם כסף ולא תרוצים חדשים שימנעו מעט נחת מהקשישים.

מה היה נשאר

בויכוח על – ונגד – הצנזורה על סרטים ומחזות יש לח"כ אריאל (ל"א) שאלה ריטורית. מה היה נשאר מהספרות והתרבות האנושית אילו השלמנו עם שיקוליהם של הצנזורים. הנה, הוא אומר, אפלטון פסל את „האודיסיאה" של הומרוס; רומא פסלה את שירי האהבה של אובידיוס; ספרד פסלה את סרוואנטס; ברית המועצות את אנדרסן ושרלוק הולמס; נורווגיה – את „הרוחות" לאיבסן, „המתנגדים" – את סיפורי רבי ישראל בעל שם־טוב, ועוד ארוכה רשימת הפסילות. התשובה על „מה היה נשאר", ברורה.

פרסום אחר

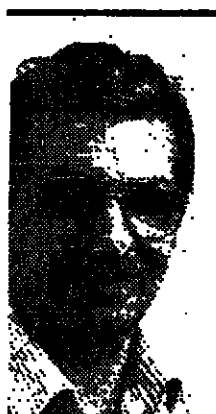

גבריאל שמש, הידוע יותר בכינוי גבריש (בתמונה) מוכר כמנהל מחלקה לקשרי ציבור של „דן" וכדובר הקואופרטיב. מה שלא היה ידוע עד כה הוא שגבריש כותב שירים. אך מהיום זה יהיה ידוע ברבים: עם הופעת ספר שיריו מתכנסים היום ידידיו להרים כוסית לכבוד האירוע, ואחד מהם יקרא כמה מן השירים. צריך חברים נכונים: זה יהיה יוסי בנאי.

יקיר

בישיבה חגיגית של המועצה המקומית הוד־השרון הוענקה בסוף השבוע אזרחות כבוד ותואר „יקיר הוד־השרון" למזכ"ל ההסתדרות ח"כ ישראל קיסר (בתמונה). ראש המועצה המקומית אליהו שמעוני ציין בדברי ברכתו למזכ"ל כי תחום שיפוטה של הוד־השרון, שמתגוררים בה 25 אלף נפש, עולה בשטחו על תחום שיפוטן של שלוש עיריות גדולות במרכז הארץ: גבעתיים, בני־ברק וגבעת־שמואל גם יחד, ומגיע כדי 25 אלף דונם – דהיינו: דונם לכל נפש... העיר קיסר לראש־המועצה: כאזרח כבוד של המקום הנני מניח שהתושבים היו מרוצים יותר אילו הבטחת „מכונית לכל פועל"...

הפתעה בחנוכה

גם אנשים שאומנותם היא חקר הסודיות אפשר להפתיע. אחד כזה הוא רפי איתן (בתמונה) (לא רפול). לרגל יום הולדתו הששים ערכה לו אמש אשתו מסיבת הפתעה, שהמוזמנים אליה ידעו לקראת מה הם באים. לבעל השמחה נאמר שזאת מסיבת חנוכה. המסיבה הזאת עושה „צדק" עם אלה שלא הוזמנו אתמול למסיבה שערך אליעזר ז'ורבין לכבוד ראש הממשלה יצחק שמיר, שכן רפי איתן נמנה עם מקורבי אריאל שרון.

חדש וגם ישן

חיים טופול (בתמונה) חוזר אל תפקידו ב„כנר על הגג", הפעם במנצ'סטר, אנגליה. הפעם יגלם את תפקיד טוביה המוזמר, במשך שלושה חודשים בלבד, וכנראה זו הסיבה, שהסכים לחזור אל הדמות שוב. אלא שעוד לפני ההפקה החדשה־ישנה הזאת תוזמן לטופול חוויה מסוג אחר ולשם כך טס הבוקר ללונדון. חיים טופול יככב בסרט טלוויזיה על פי סיפור סומרסט מוהם, שהחזרות עליו מתחילות השבוע.

עליזה ולך

רועם וזועם

ח"כ יוסי שריד, המתאושש מהתקף לב, שוחח בשבת בטלפון עם ח"כ מיכאל דקל, על מחלתו שלו. דקל הסובל גם הוא מלבו, סיפר לשריד, שכמה דקות קודם לכן, חייג אליו אחד מידידיו וסירב להאמין שהוא, דקל, אמנם רתוק למיטתו. „קולך חזק מאוד, אתה נשמע לי כאילו עומד על הדוכן בכנסת, רועם וזועם על יוסי שריד".

גם תרגיל ההסחה התקשורתי לא עזר לויקטוריה פרינסיפאל הלא היא פמלה לבית יואינג מסדרת הטלוויזיה „דאלאס" ולבעלה היהודי (במציאות) האדי גלסמן. השניים שהחליטו, כך דווח, לקצר את ביקורם בארץ, נעלמו ושבו להיראות שוב בסוף השבוע במלון פלאזה בטבריה. פמלה ובעלה עשו את סוף השבוע סביב הכנרת. בליל שבת הוזמנו על־ידי מנהל המלון, יורם גרוזמן, להדליק נר ראשון של חנוכה בחברת אורחים וילדי בית־ספר יסודי מטבריה שניצלו את ההזדמנות להצטלם בחברת פמלה ולזכות בחתימה אוריגינלית מבת יואינגים. אחר־כך התכבדו בסופגניות וניסו ללמוד שיר חנוכה לא בלי הצלחה. טקס הדלקת נר חנוכה עורר התרגשות רבה אצל הכוכבת היפה והחטובה שהעידה כי זו הפעם הראשונה שהיא משתתפת בהדלקת נרות חנוכה. אתמול סיירו השניים באתרים הקדושים סביב הכנרת. היום ישובו למרכז הארץ.

שמעון וייס

המדור נערך ע"י אורה זרליצקי

חדשות • חדשות • חדשות • חד

נצרת־עילית חוגגת 30 שנה

מאת יצחק מרידור, כתב „דבר" בעמק

בדצמבר 1956 הגיעו לג'בל סיח שבהרי נצרת, קומץ משפחות, שהיוו את הגרעין הראשון של עיר יהודית חדשה בגליל – היא נצרת־עילית. היו אלה בעיקר משפחות של ותיקים ממרכז הארץ, שהחליטו להתמודד עם האתגר הגדול של בניית עיר יהודית חדשה בגליל, לצידה של העיר הערבית הגדולה בארץ, נצרת. חודש ימים אחר־כך הפכו תושבים ראשונים אלה לקולטי עליה, שהגיעה לישוב החדש (אז עדיין „קריית נצרת"), היישר מהאניה.

את סיפור הקמתו של הישוב החדש לפני שלושים שנה, ואת סיפורם של האנשים, שעשו למימוש החלום – העלתה אמש עצרת חגיגות השלושים של העיר ב„עצרת ראשונים" במתנ"ס העירוני, בהשתתפותו של מי שהיה באותם ימים יד־ימינו של דוד בן־גוריון ומנכ"ל משרד הבטחון, מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ דהיום, שמעון פרס.

„עיר בהר צומחת" – כך מגדיר את עירו מנחם אריאב, ראש עיריית נצרת־עילית. הוא מודה שהיו מחדלים: לא על הכל חשבו מראש, לא כל שהיה צריך להשקיע – הושקע. אבל הראשונים דיברו על שכונה בת מאות משפחות – והיום לפנינו עיר בת 27,000 תושבים.

„יש לה לנצרת־עילית מערכת חינוך מצויינת, ומהשנה הבאה גם מכללה טכנולוגית בה יתחנכו הנדסאים וטכנאים", אומר אריאב. „אנו גאים על האינטגרציה בין העדות וקולטים היום את עולי אתיופיה שנשלחו אלינו. יש בנצרת־עילית תעשייה מגוונת. נכון, יש לנו אבטלה מסוימת, אך גם מפעלים גדולים כמו מפעל המבתקים (1,000 פועלים), התעשיה הצבאית (600 איש), תעשית אלקטרוניקה ומזון ועוד", ציין אריאב.

„נצרת־עילית מצויה בצומת לאומי רגיש; חיים באזור זה אזרחים בני שלוש דתות. אי אפשר לשמור על נצרת־עילית כישוב יהודי רק יהודי", אומר אריאב. „אי סיפוקם של צרכים מוניציפאליים אלמנטאריים בישובים הערבים – הם שהביאו לקומתה של שכונה ערבית בנצרת־עילית. הצעקות שקמו בשל כך העיבו, בתחילה, על מערכת היחסים בין התושבים היהודים והערבים בנצרת־עילית, אך כיום ניתן לציין בסיפוק שבין האוכלוסיות השונות נוצרו קשרים טובים ויפים".

נצרת־עילית היתה אמורה למנות היום 40,000 נפש – והיא מונה, כאמור, רק 27,000. „אין היום עליה" – מסביר אריאב, „ומה שעצוב עוד יותר: אין מדיניות להעדפת הגליל והנגב ביעדים לאומיים. אין לנו כתובת לתכנן איתה במשותף את העתיד... ואפילו לא לטווח ארבע או חמש שנים...".

„נצרת־עילית רוצה להמשיך לקלוט עולים ותושבים. אנו רוצים שבנינו ימשיכו להיות כאן בשכונות טובה ובשותפות גורל עם כל תושבי האזור – כדי לבסס ולקיים את חזונו של דוד בן גוריון לעיר טובה, משגשגת ומייצרת". – מסכם ראש העיר.

ישראל תשיעית ביצוא הנשק

ניו־יורק (עסט"א).– יצוא הנשק של ישראל מסתכם בכחצי מיליארד דולר לשנה, נכתב ביום ו' ב„ניו־יורק טיימס" במאמר ראשי. לדברי העתון תופסת עתה ישראל את המקום התשיעי בין סוחרות הנשק הגדולות בעולם.

יו"ר הפרלמנט היווני יבוא לביקור במאי

אתונה (עסט"א).– יו"ר הפרלמנט של יוון יאניס אלוזראס נענה להזמנת עמיתו הישראלי שלמה הלל ויערוך בה ביקור רשמי בראש משלחת הפרלמנט היווני במאי 1987. ביום ה' שעבר ביקר אצלו שגריר ישראל ביוון משה גלבע, והעביר לידיו את הזמנתו של הלל.

העתונות והטלוויזיה היווניים דיווחו בהרחבה על ההחלטה.

120 מספינות ה„סמפאן" וה„ג'ונקה" של הונג־קונג, נשרפו ביום ו' בדליקה שהתפשטה באחד ממפרצי עיר הנמל, הידוע במסעדות הצפות שלו האהובות על התיירים. יותר מ־900 בני־אדם, אשר חיו על ספינות אלו, נותרו ללא קורת גג. (צילום: א.פ.)

עיראק מאשימה סוכנים איראניים בנסיון החטיפה של מטוס הנוסעים

בגדאד (עיר ועייצ).– עיראק האשימה שלושה סוכנים איראניים בנסיון לחטוף את המטוס העיראקי מדגם „בואינג 737", אשר בהתרסקותו יום קודם לכן במהלך נחיתת אונס בערב הסעודית נהרגו 62 בני אדם.

לטענת בגדאד החזיקו הסוכנים האיראניים, בדרכונים לבנוניים ועלו על המטוס לאחר שהגיעו לבגדאד מיוגוסלביה. בהודעת סוכנות הידיעות העיראקית נאמר עוד, כי אחד החוטפים הטיל רימון יד לעבר מושביו האחוריים של המטוס, אך זה לא התפוצץ ואנשי בטחון עיראקים הרגו אותו במקום. רימון יד שהטיל החוטף השני, גרם לדליקה בתא הטייס. גם חוטף זה נהרג במהלך נסיון החטיפה.

סוכנות הידיעות האיראנית הכחישה טענות אלה של עיראק ואף גינתה „כל צעדים אשר עלולים לסכן חיי נוסעים חפים מפשע". דובר משרד החוץ האיראני, אשר צוטט בהודעת הסוכנות, טען, כי בנסיונה של ממשלת בגדאד לטפול אשמה זו על איראן היא „מנסה לפצות עצמה על מפלותיה האחרונות במלחמת המפרץ". הדובר תיאר כמעורר חשד את „צירוף המקרים של חטיפת המטוס ונצחונותיה האחרונים של איראן בחזית הלחימה בדרום".

בבירות הודיע אלמוני בשיחת טלפון, בשם „הג'יהאד המוסלמי" הפרו איראני, כי אירגונו נוטל על עצמו את האחריות לחטיפת המטוס. לדבריו שיתף האירגון פעולה במבצע זה עם אירגון „אלדעוה", ולא התכוון לפוצץ את המטוס אלא רק לחטפו במטרה להפעיל לחץ על עיראק. הוא הבטיח כי אירגונו ימשיך לבצע פעולות נגד משטרו של סאדם חוסיין. לדבריו נעצרו שניים מהחוטפים על־ידי שלטונות סעודיה והוא תבע את שחרורם.

בשיחה טלפונית אחרת לסוכנות הידיעות הלבנונית הרשמית טען אלמוני שהציג עצמו כדובר של קבוצה המכונה „התנועה האיסלאמית המהפכנית", כי מטוסים סעודיים יירטו את המטוס העיראקי וכי מיד לאחר נחיתתו פרצו לתוכו חיילים סעודיים. לדבריו התפוצץ המטוס רק לאחר התקפה זו וכתוצאה.

סוכנות הידיעות הסעודית הרשמית הכחישה טענות אלה בתוקף בנוסח פקיד ממשלה שאת זהותו היא נמנעה מלמסור. „איך יעלה על דעתו של אדם שפוי, כי שלטונות סעודיה יורו על תקיפת מטוס אשר התפוצץ והתלקח?" ציטטה הסוכנות מדברי הפקיד.

שלושה סיפרו. ניצולי המטוס ברכת עמוק על חוויותיהם במהלך עשרים הדקות שעברו עליהם מאז החלה החטיפה ועד להתרסקות המטוס על קרקע במהלך נסיון נחיתת האונס. אחד הניצולים סיפר ש„התנהל קרב של ממש. המטוס היה מלא עשן ולא יכולת לראות את קצות אצבעותיך". אחד מנוסעי המטוס, שר הפנים לשעבר של ממשלת ירדן סולימן עראר, אשר נסע במחלקה הראשונה, סיפר: „לפתע שמעתי אנשים רצים בחלקו השני של המטוס. נורו מספר יריות ושני רימוני יד התפוצצו, אחד בקידמת המטוס והאחר בחלקו האחורי". לאחר מכן נראה היה שהטייס איבד את השליטה".

מנסים לסדר לאכרם הנייה גירוש למדינה שבה לא יהיו חייו בסכנה

מאת דני רובינשטיין, סופר „דבר"

אנשי זרועות הבטחון מנסים לארגן מהר ככל האפשר את גירושו של אכרם הנייה עורך „אל־שעב", לאחר שביום שישי ביטל הניה במפתיע את העתירה נגד הגירוש שהגיש לבג"צ.

הנייה, העצור בכלא המרכזי בשכם, מסר באמצעות עורכי דינו, כי הוא מבטל את העתירה לבג"צ, משום שלא מאפשרים לו לראות את חומר הראיות נגדו וכך נבצר ממנו להתגונן נגד גירושו. עורכי־הדין ניסו להניאו מביטול העתירה אולם הוא אמר להם שהחלטתו נחרצת.

אחרי שההודעה נמסרה לבית־המשפט העליון, יכולים זרועות הבטחון לבצע את גירושו בכל רגע והם מתכוונים לעשות זאת מהר ככל האפשר.

אכרם הנייה שהואשם כי הוא איש בכיר ב„פת"ח", כתב בעתונו „אל־שעב" קטעים רבים אנטי־ירדניים חריפים ומקורביו העלו חששות שאם יגורש לירדן, נשקפת לו שם סכנה.

מכריו של הנייה ניהלו מגעים גם עם „הצלב האדום" בנסיון להסדיר גירוש לארץ שבה לא תהיה סכנת מאסר להנייה והועלתה אפשרות שיצא למדינה אחרת. אמש אי־אפשר היה לקבל ידיעות על המועד והיעד של הגירוש.

פעילות בישראל

ח"כ מתתיהו פלד פנה אמש במברקים לראש הממשלה יצחק שמיר ולשר הבטחון רבין, שלא לגרש את אכרם הנייה והוא מתכוון להעלות את הנושא בכנסת. פלד אומר, כי הטענות נגד הנייה הוסתרו ממנו והותירו אותו חסר אונים. „האשמות סודיות אופייניות למשטרים טוטליטריים", כותב ח"כ פלד.

אגודת העתונאים בירושלים וקבוצות של סופרים ואנשי שמאל בישראל ניהלו בשבועות האחרונים פעילות ציבורית נגד הגירוש – ללא תוצאות.

עיראק: 90,000 מחיילי איראן נפגעו במתקפת־הנפל בבצרה

בחריין (רויטר).– עיראק הודיעה אתמול כי מספר קורבנותיה של איראן במתקפת הנפל שלה על נמל העיר הדרומית בצרה מגיע ל־90,000 פצועים והרוגים. כתבים זרים שנלקחו לאי אל־דסאם שבשאט אל־ערב סיפרו, כי ראו גופות רבות של חיילים איראניים פזורות בשטח וכן כלי נשק נטושים רבים. הם אישרו כי חיילי צבא עיראק עסקו אתמול בחיזוק ביצוריהם בשדה הקרב הזרוע גוויות ורבבות חיילים איראנים.

איראן טענה מצידה, כי דיווחיה של עיראק אינם אלא תעמולה מגוזמת. קודם לכן דיווחה סוכנות הידיעות האיראנית הרשמית, כי מבצע „כארבלא 4", אשר בו פתחה איראן ביום ד', השיג את כל יעדיו המוגבלים. לדברי הסוכנות נהרגו במהלך המבצע 9,500 עיראקים. שני הצדדים נמנעו בדיווחיהם מלנקוב במספר קורבנותיהם שלהם.

צבא סוריה עצר שייח מינקרה ראש תנועת „האיחוד" הסונית

ביירות (א.פ. ורויטר). – כוחות צבא סוריים המוקים מזה כשבוע את הכפרים שבהרים שמצפון לטריפולי בחיפוש אחר מנהיגי התנועה הסונית הפונדמנטליסטית „תאוחיד" (האיחוד), עצרו אתמול את המנהיג, שייח' האשם מינקרה, וארבעה מאנשיו – מסרה משטרת לבנון.

לדברי המשטרה יצאו הכוחות הסוריים מעשרה כפרים באזור הצפוני אקאר בתום שלושה ימי חיפושים שערכו בהם אחר קיצונים סונים. אלה חשודים בכך שנטלו חלק בקרבות שהיו לפני כשבוע עם הכוחות הסורים המוצבים בטריפולי. במהלך קרבות אלה מתו כ־30 בני אדם.

במהלך הסריקות והסיהורים שערך צבא סוריה במשך השבוע שעבר נעצרו עשרות מחברי האירגון הסוני הקיצוני, החיפושים שנערכו בימים האחרונים בהרים שמצפון לטריפולי, נועדו להשלים את לכידת המנהיגות הסונית המקומית.

השייח מינקרה אשר נתפס שלשום שלט בעבר באזור נמל טריפולי מטעם ארגון ה„תאוחיד". הוא נפצע בתחילת השנה במהלך נסיון התנקשות בחייו.

אתמול התחדשה מלחמת המחנות בביירות בין אנשי המיליציה השיעית „אמל" לבין לוחמים פלשתינים. מקורות פלשתינים מסרו אתמול, כי שני בני אדם נהרגו מאש כנקים שירו כוחות „אמל" אל עבר המחנה בורג' אל בראג'נה וכי שמונה אחרים נפצעו בהפגזה על מחנה שאתילה.

ממזרח לביירות תקפו אתמול לוחמים פלשתינים אוטובוס מלא באנשי מיליציית „אמל".

הטמפרטורה שמתחת לאפס אינה מפריעה לשלושה מתרחצי חורף אלה באגם ז'נווה. (צילום: א.פ.)

גזית: משהו קרה לשירותים איתן: דרושים כלים חדשים

(עי). – אלוף (מיל.) שלמה גזית, שהיה בעבר ראש אמ"ן בצה"ל, אמר ביום ו' בבוקר בראיון לגלי־צה"ל, בהתייחסו לפרשיות האחרונות שבהם מעורבים שירותי הבטחון כי „יכול להיות שאין כאן מקרה, אלא שיש משהו פגום, משהו שנדמה לי כי היה פחות בעבר".

גזית הבהיר, כי להערכתו יש היום פחות מקצוענות בדרגים המייעצים ובדרגים האחראיים על הביצוע. יש פחות זהירות ושיקול־דעת בתהליך קבלת ההחלטות, ודברים, שעם קצת מחשבה מוקדמת אפשר היה למנוע – היום הם אולי לא נמנעים.

רפי איתן, שהיה יועץ ראש הממשלה בנושא הטרור, אמר לגלי־צה"ל, כי המערכת הבטחונית הישראלית חייבת להכיר בעובדות החדשות שנוצרו בשטח. המציאות השתנתה, ואל לנו לנסות לחזור לכלים הישנים, אלא להתאים את הכלים, או נכון יותר, למצוא כלים חדשים למציאות החדשה. „אם לא נעשה זאת – נהיה בצרות", הזהיר איתן.

כינוס בי"ל בירושלים על הציונות ומתנגדיה

מאת יקיר צור, סופר „דבר" בירושלים

כינוס בין־לאומי בנושא „הציונות ומתנגדיה: המאבק על ההגמוניה בעולם היהודי" ייפתח היום באוניברסיטה העברית בהשתתפות 50 מרצים מהארץ ומחו"ל. הכנס נערך מטעם המכון ללימודי הציונות העולמית.

במשך ארבעה ימים יידונו החוקרים במאבקים, בין התנועה הציונית לבין מתנגדיה השונים: היהדות החרדית, תנועות השמאל, מתבוללים ליברלים, לא ציונים בארצות שונות ועוד.

בין הנושאים שיידונו: ארץ־ישראל כמוקד של מחלוקת והסכמה בין ציונים ואנטי־ציונים, העימות בין הציונות לאורתודוקסיה האנטי־ציונית בגרמניה, ברוסיה, בעיראק, בארץ־ישראל, בצרפת, במקסיקו ובארגנטינה; ציונים מול מתבוללים ליברלים בארצות השונות, הציונים ויריביהם בארה"ב ועוד.

זו הפעם הראשונה, שנושא ההתמודדות בין התנועה הציונית לבין התנועות והזרמים והאחרים בעולם היהודי עומד במרכזו של כינוס בין־לאומי.

מכחישים שמצרים הסכימה להתקנת קו טלפון ישיר

קאהיר (ע"מ).– מצרים דחתה פניית ישראל להתקנת קו טלפון ישיר בין שתי המדינות – טוען העתון המצרי „אלמסא".

במאמר מערכת התייחס עורך העתון סיד ראג'ב לידיעה שהופיעה בעתון „אלאהאלי" בהסתמך על „רויטר", ושלפיה סוכם בעת ביקור של שר התקשורת אמנון רובינשטיין בקאהיר על כינון קו טלפון ישיר בין ישראל למצרים.

לדברי עורך העיתון לא נענו המצרים לפניית השר הישראלי מסיבות טכניות, ובתקופה הקרובה לא צפויה התקנת קו כזה, שכן גם אילולי היו מגבלות טכניות, היתה מצרים מנועה מלהתקינו מסיבות אחרות שהעתון אינו מפרטן.

הנוסע הפלשתיני הסמוי מבקש מקלט בספרד

לה קורונה (ע"ר).– אדם שהציג את עצמו כנוסע פלשתיני סמוי אשר עזב את הספינה שבה הפליג ליד נמל לה קורונה שבספרד ביום ד', ביקש מקלט מדיני בספרד, מסרה אתמול משטרת ספרד.

יאני אילי, בן 24, סיפר למשטרה כי הפליג מישראל בתחילת החודש כנוסע סמוי על אניית־משא יוונית, ועזב אותה בלב ים בסיועו של איש צוות, שציידו ברפסודה ובחגורת הצלה. אילי סיפר, כי עזב את האנייה לאחר שנודע לו, כי יעדה הוא נמל סובייטי. לדבריו, הוא שהה בים 34 שעות לפני שנאסף על־ידי אנייה ספרדית.

אילי סיפר, כי עבד בישראל כמדריך תיירים, אך החליט לעזוב את הארץ בגלל מצב המלחמה המתמשך שבו היא נתונה.

משטרת ספרד מסרה כי מצב בריאותו של אילי שפיר וכי בקשתו למקלט מדיני נתונה עתה בבדיקה.

אוראל קורנאה בן ה־45, כתב רשת הטלוויזיה הצרפתית „אנטן 2", עם אשתו אורורה בביתם בפריס. ביום ד' חזר מביירות, שם היה מוחזק בידי חוטפיו מארגון „הג'יהאד האיסלאמי" מאז חודש מארס השנה. (צילום: א.פ.)

משרד הבטחון אינו מאשר בנייה בחברון

מאת נח זבולוני, סופר „דבר" בירושלים

שר הבטחון יצחק רבין בלם את התפשטות ההתנחלות בתוך העיר חברון – קובלים „חברי הוועד להגנת הרובע היהודי בחברון".

התוכנית להקמת בניין בן חמש קומות ובו דירות מגורים, גני ילדים, חנויות ומשרדים סמוך לבית „הדסה" מתעכבת באין אישור לבנייה ממשרד הבטחון, אף כי התקציב לבנייה כבר אושר במשרד השיכון.

נאמני הר־הבית יסיירו בהר

תנועת „נאמני הר הבית" תעלה מחר בשעות הבוקר לאיזור הר הבית וזאת לאחר שהמשטרה התירה את עליית חברי התנועה בפגישה שהתקיימה בסוף השבוע.

המשטרה לא התירה לקיים הדלקת נרות של חנוכה ותפילה בשטח הר הבית, אך הרשתה ל„נאמני הר הבית" להיכנס בקבוצות של שמונה אנשים תחת אבטחה משטרתית.

هكذا من الأصل

יבנה מקימה תחנה מרכזית

מאת דני צדקוני

יבנה מקימה תחנה מרכזית חדשה. אולם, במקום להקים אותה בלב העיר, העדיפה למקמה צמוד לכביש המהיר המקשר את אשדוד עם תל־אביב.

התחנה המרכזית תוקם ליד המחלף, המקשר את העיר אל הכביש המהיר. „אגד" כבר מזמן אינו מסוגל להרים פרויקט גדול כל כך, גם לא העירייה.

בסביבת המחלף יש ביצה מצחינה, שאליה קלחו שנים רבות שפכי מפעל סמוך לעיבוד עורות. את השטח הזה, כ־15 דונם, העמידה העירייה לרשותו של יזם, שהתחייב לבנות עליו את המתנ"ח – ראשי תיבות של תנועה, חניה, נופש. זה מה שקורין „עיסקת קומבינציה". היזם יקים את הפרוייקט, שיכלול אולם המתנה ממוזג לנוסעים בגודל של 250 ממ"ר. „אגד" ירהט אותו ברמה של נמל־תעופה. בתמורה תינתן ליזם הזכות להפעיל בתחנה מסעדה, מזנון, תחנת־דלק ועוד עסקים מסחריים.

מלבד תחנת אוטובוסים יהיה בתחנה פארק חנייה, שבו יוכלו נהגים להחנות את רכבם, אם למנוחה בדרך ואם כדי להמשיך בדרכם באוטובוס מן התחנה ולשוב אליה כעבור זמן. הגישה למתנ"ח תהיה משני כיווני התנועה שבכביש הראשי.

הציפוק שבמתנ"ח, שבהקמתו יושקעו מיליון וחצי דולר ושישלם בעוד כשנה וחצי, יהיו עבודותיו של יעקב אגם. עבודות אלה מייצרים במפעל „אורמת" הסמוך והן יוצגו בגלריה, שתפעל באחד מאגפי התחנה.

דגם חדש של אוטובוס „מרצדס", מתוצרת „הארגז", הוצג בימים אלה. האוטובוס החדש נועד להסעת תיירים.
צילום: „ישראל סאן"

"אגד": גרעון של 5 מיליון בחודש

מאת אריה ארד

ל"אגד" יש כיום גרעון של 5 מיליון שקל בחודש, אומר יו"ר בקואופרטיב שלמה לוין בשיחה עם סופר "דבר". ההתייעלות לא השפיעה על כך כלל, כי כל פירותיה עוברים לממשלה, הוא מוסיף. הממשלה מקטינה בהתאם לכך את הסובסידיה הניתנת לאגודה.

לוין אומר, כי הגרעון נובע מהירידה בביקוש לתחבורה ציבורית בעקבות ייקורה ביולי 1985. מיד עם קיצוץ הסובסידיה ירד מספר הנוסעים כ־25 אחוז, אולם אחר כך התאזן הביקוש ועתה מסתכמת הירידה ב־5־7 אחוזים.

בתשובה על שאלה אומר לוין, כי לא קיבל כל מידע מוסמך על הקיצוץ המתוכנן בעת בסובסידיה וכל מה שהוא יודע, בא מקריאה בעתונים. עם זאת הוא אומר, שאם ינצלו את ההזדמנות הפעם ליישור הקו, כלומר לקביעת סובסידיה אחידה בכל הקווים, כי אז יתכן שתצמח תועלת מכך. כיום, הוא מסביר, מסובסד השירות העירוני ב־60־70 אחוז, בעוד שהקווים הבין־עירוניים מקבלים רק 15 אחוז. יש קווים, שבהם קיים "תת־סיבסוד", כלומר הקו מרוויח והנוסע בו מסבסד קווים אחרים. כאלה הם הקווים מתל־אביב לירושלים, לחיפה ולבאר־שבע. "זה יוצר מוטיווציה שלילית להשתמש בתחבורה הציבורית", הוא קובל. מכאן גם ברור, מדוע מצבו של "אגד" קשה ממצבו של "דן": הירידה במספר הנוסעים פגעה בקווים הבין־עירוניים, לא בעירוניים.

איזון ההכנסה בפועל מול ההכנסה שבתחשיב

יו"ר "אגד" מגלה, כי במו"מ הנוכחי על סל־התחבורה החדש תהיה התביעה העיקרית למצוא דרך "לאזן את ההכנסות הריאליות מול ההכנסות התיקניות ההוצאות הריאליות". מסתבר, כי בסל־התחבורה נלקחה בחשבון כמות מסויימת של נוסעים, הנותנת את מה שקרוי "ההכנסה התיקנית". כאשר מספר הנוסעים יורד, דבר שאיש לא הביא בחשבון מעולם, נוצרת הכנסה "ריאלית" קטנה מן־התיקנית. זה המקור האחד לגרעון.

המקור האחר נובע מכך, שמחיר הנסיעה הוקפא, בשעה שהעלויות האמיתיות גדלו, לא רק על רכב, אלא גם על חלפים למיניהם. התייקרויות אלה אינן מובאות בחשבון, אולם הממשלה קוטפת את פירות ההתייעלות הפנימית בהפחתת הסובסידיות. התביעה השניה תהיה, איפוא, למצוא דרך, שחלק מפירות ההתייעלות ישאר בקואופרטיב. "אחרת מה התמריץ שלנו להתייעל?"

ירושה חברתית קשה

לוין אינו מוכן לדבר על כך, אבל לבד מן השאלות הכלכליות הקשות, שיצרה הממשלה בייקור הנסיעה באוטובוס כך כבד עם ייקור הנסיעה ברכב פרטי, עליו להתמודד עם מצב חברתי לא פשוט שהותיר אחריו היו"ר הקודם שלמה עמר. יריבי עמר אומרים, כי ניצל את מעמדו לקידום ענייניו. עמר הכחיש זאת לא פעם וגם חבריו בהנהלת הקואופרטיב אינם מוכנים לסמוך ידיהם על האשמות. אולם על לוין לחיות עם הדימוי שנוצר וחי בכך כדי להכביד על עבודתו.

היו"ר החדש שונה מאוד מקודמו. הוא שקט, מתייחס לעצמו במידה רבה של צניעות, לא בסיגנון של מנכ"ל כל־יכול. הוא מקפיד עם עצמו ועם חבריו יותר משהוא מקפיד עם יריביו. אף על פי שפעילי אופוזיציה מודים בכך, כמה מהם מבקשים להמשיך בהתנגדות, שהרי "ההצגה מוכרחה להימשך".

350 אוטובוסים חדשים בשנה

ההתייעלות של השנה האחרונה, שכללה פיטורים ופרישה מוקדמת גדולה, אמנם הקלו על החשבון השוטף, אולם נוצרה בעיה במימון הפיצויים ושאר ההוצאות. במו"מ על הסל החדש צריך יהיה להבטיח את כיסוי ההוצאה הזאת, שלא נלקחה בחשבון בסל הקודם.

שאלה נוספת, שעליה צריך לתת את הדעת, היא שאלת ההצטיידות. "על הממשלה להחליט, איזה שירות רוצה המדינה", אומר לוין, שהרי בכך תלויה כמות האוטובוסים הדרושים. לדעתו 350 אוטובוסים חדשים בשנה נראית כמות סבירה ברמת השירות הקיימת. אולם הוא מזהיר, ככל שההחלטה תידחה, יידרש מספר יותר גדול של אוטובוסים מדי שנה.

בתשובה על שאלה אומר לוין, כי עדיין לא נקבע דבר ביחס להפעלה משותפת של הרכבת. "אגד" מעוניין להיות שותף בהפעלת רכבת הפרברים, שעליה מדבר שר־התחבורה חיים קורפו זה זמן רב. אולם התרשמותו היא, שהתכניות עודן תקועות משלבי הביצוע. הוא לא שמע דבר על הרעיון לשתף את הקואופרטיבים בייחור הרכבת מהבאת נוסעים נוספים אליה, רעיון שעליו דיבר השר קורפו לפני שבועות אחדים במועדון התחבורה המוטורית, פרט למה שפורסם בעתונים

עלה יצוא הנפט המצרי

מאת יוסף מיכלסקי

ירידה במספר האוניות שעברו בתעלת סואץ חלה במחצית הראשונה של השנה בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. מאידך חלה עליה בטונאז' נטו ובנפח המטענים.

בין ינואר ויוני עברו התעלה 9,371 אוניות לעומת 10,023 בתקופה המקבילה בשנה שעברה, ירידה של 6.5 אחוזים. הטונאז' נטו, שלפיו נקבעות אגרות־המעבר, גדל ב־6.1 אחוז והסתכם ב־183.9 מיליון טון.

התפלגות תנועת המטענים מעידה על ירידה של 6.3 מיליון טון במטענים דרומה ועל עליה של 9.7 מיליון טון צפונה. הירידה בכמות המטענים שהובלו דרומה נבעה מהירידה בהובלת גרעינים, דשנים ומתכת מעובדת. בכיוון צפון חלה עליה בייצוא הנפט, שהסתכם ב־46 מיליון טון.

מחלקת תיירות מועדפת ב"טאואר איר"

מאת רחמים בן

חברת־התעופה "טאואר איר" החליטה להקצות מהחודש הבא את חלקם הקידמי של מטוסיה למחלקה, שתיקרא "מחלקת תיירות מועדפת". ההסדר החדש עדיין טעון אישור מינהל התעופה האזרחית.

במחלקה זו ישאר פנוי הכסא האמצעי בכל שורה. משקאות ואתניות יוצעו לנוסעי מחלקה זו ללא תשלום. וילון יפריד בינה ובין מחלקת התיירים הרגילה. הארוחות יהיו זהות לאלה המוגשות בסיפון העליון.

הטיסה ב"מחלקת תיירים מועדפת" תעלה 50 דולא לכל כיוון. לילדים בני 2 עד 12 לא תינתן הנחה במחלקה זו, אולם ילדים עד גיל שנתיים ישלמו רק 10 אחוזים ממחיר הכרטיס, בתנאי שיטוסו בלווית שני מבוגרים.

שרותי קרקע לבודדים

בימים אלה יצא מדריך חדש לתיירים, "שירותי קרקע לבודדים". החוברת כוללת היצע גדול של בתי־מלון באירופה, באר"הב, ובמזרח הרחוק. בחוברת פירוט המחירים, מיקום המלונות, מספרי כלפון להזמנת חדרים ורמת השירותים בכל אחד מהם.

החוברת כוללת גם מיגוון של חבילות־תיור.

אנשי התיירות באצבע הגליל הקימו עמותה, שמטרתה לעודד תיירות לאזור. העמותה תשקיע 15 אלף דולר במסע לקידום המכירות. העמותה אומרת לארגן שבוע מוסיקה, שבוע תיאטרון, קרנבל אווירי במחניים, פסטיבל מחולות, אולימפיאדה של הומור יהודי. לנופשים בבתי־ההארחה ובבתי־המלון שבאזור ינתנו שוברי הנחות לאתרים שונים באזור.
(בתצלום: מפל התנור).

מספר התיירים מארה"ב פחת השנה במחצית

מאת דויד מושיוב

מספר התיירים שבאו לישראל פחת מתחילת השנה ב־14 אחוז, מוסרת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. ב־11 החודשים הראשונים של השנה באו לארץ רק מיליון תיירים לעומת 1.5 מיליון באותה התקופה אשתקד.

בעיקר פחת מספרם של הבאים מארה"ב, 42 אחוז. הירידה בתיירות מאירופה מסתכמת ב־6 אחוזים בלבד.

לירידה במספר התיירים השלכות קשות על מצבם הכספי של המלונות. 64 מכלל 300 המלונות בישראל נתונים בקשיים. המצב חמור במיוחד בירושלים, שהתבססה בעיקר על תיירים מאר"ב ועל תיירות צליינית. תשעה מלונות כבר נסגרו בבירה־ירושלים והמלונאים טוענים, כי 13 מלונות נוספים בעיר צפויים לסגירה.

בירושלים 71 בתי־מלון, בהם 7,509 חדרים. 20 אלף איש מתפרנסים מענף התיירות בעיר.

שערי מטבע חוץ ביום 26.12.86

המטבע	בנקנוטים – לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	העברות והמחאות – לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	1.44	1.502	1.44	1.51	1.44	1.50	1.4748	1.4932	1.4738	1.4922	1.4743	1.4928	1.4836
1 מארק גרמני	0.73	0.76	0.74	0.77	0.73	0.77	0.7490	0.7584	0.7489	0.7582	0.7495	0.7589	0.7537
1 ליש"ט	2.10	2.18	2.11	2.21	2.11	2.21	2.1532	2.1801	2.1516	2.1785	2.1517	2.1788	2.1601
1 פרנק צרפתי	0.22	0.23	0.22	0.23	0.22	0.23	0.2274	0.2302	0.2276	0.2305	0.2273	0.2301	0.2288
100 ינים יפאניים	0.89	0.93	0.89	0.94	0.89	0.94	0.9109	0.9223	0.9106	0.9220	0.9097	0.9212	0.9164
1 גולדן הולנדי	0.65	0.67	0.65	0.68	0.65	0.68	0.6625	0.6708	0.6620	0.6703	0.6623	0.6706	0.6666
1 פרנק שוויצרי	0.87	0.91	0.88	0.92	0.88	0.92	0.8946	0.9058	0.8938	0.9049	0.8962	0.9075	0.9002
1 כתר שוודי	0.21	0.22	0.21	0.22	0.21	0.22	0.2150	0.2177	0.2143	0.2170	0.2149	0.2176	0.2161
1 כתר נורבגי	0.19	0.20	0.19	0.20	0.19	0.20	0.1972	0.1997	0.1969	0.1994	0.1966	0.1990	0.1983
1 כתר דני	0.19	0.20	0.19	0.20	0.19	0.20	0.1981	0.2006	0.1964	0.2008	0.1976	0.2001	0.1990
1 מארק פיני	0.30	0.31	0.29	0.31	0.29	0.31	0.3044	0.3082	0.3036	0.3074	0.3039	0.3078	0.3050
1 דולר קנדי	1.05	1.09	1.05	1.10	1.05	1.10	1.0706	1.0840	1.0701	1.0835	1.0713	1.0848	1.0772
1 דולר אוסטרלי	0.95	1.05	0.94	1.01	0.94	1.01	0.9748	0.9870	0.9739	0.9860	0.9755	0.9878	0.9802
1 ראנד דרא"פ	0.43	0.52	0.45	0.67	0.45	0.62	0.6629	0.6712	0.6628	0.6711	0.6634	0.6717	0.6672
10 פרנקים בלגיים	0.35	0.36	0.35	0.37	0.34	0.37	0.3554	0.3598	0.3511	0.3555	0.3595	0.3541	0.3621
10 שילינגים אוסטריים	1.04	1.08	1.05	1.10	1.04	1.09	1.0645	1.0777	1.0641	1.0774	1.0637	1.0770	1.0703
1000 לירטות איטלקיות	1.05	1.11	1.06	1.13	1.05	1.12	1.0812	1.0947	1.0805	1.0939	1.0792	1.0928	1.0869
1 סל"י (ECU)	—	—	—	—	—	—	1.5574	1.5768	1.5571	1.5765	—	—	1.5674
1 דינר ירדני	4.04	4.30	4.02	4.27	4.00	4.23	—	—	—	—	—	—	4.0651
10 לירות לבנוניות	—	—	0.20	0.21	0.18	0.25	—	—	—	—	—	—	0.3214
1 לירה מצרית	0.73	0.76	0.71	0.76	0.73	0.79	—	—	—	—	—	—	0.7937

חברת החשמל לישראל בע"מ
אגף הביצוע
מכרז מס' 86/2287

החברה מזמינה בזה הצעות להנחת כבלי חשמל ופיקוד (כ־4,000 מ.א.) בתחנת הכח „רוטנברג' ליד אשקלון.

פרטים וטופסי המכרז אפשר לקבל תמורת תשלום של 92 ש"ח (כולל מ.ע.מ) במשרדי אגף הביצוע, רח' החשמל 16 תל־אביב (קומה 11 טלפון 614343/691) בין השעות 9.00 — 14.00 עד יום חמישי 1.1.87.
רשאים להשתתף במכרז הנ"ל רק „קבלנים רשומים".
על ההצעות להגיע למשרדנו בת"א עד יום רביעי 7.1.87 שעה 14.00.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

טבע תמשית

בתי מרקחת ליום ראשון 28.12.86

תל־אביב
רימונה – דיזנגוף 16 פינת יצחק – 237678
קינג ג'ורג' – קינג ג'ורג' 25 – 282698
ירושלים
בלה – המלך דוד 6 – 224856
חיפה
יבנה – אבן סינא 7 – 672288
פתח־תקוה
קופת חולים כללית – חיים עוזר – 905271
בני־ברק – רמת־גן
רמת יצחק – שד' ירושלים 96 – 777586
בת־ים – חולון
גני בת־ים – הנביאים 3 בת־ים – 5515671
אהרון – הנשיא 52 חולון – 889153
רחובות
מאוחדת – ביטין 23 – 457991
מידע
מוקד מידע טלפוני של קופת חולים הכללית ומוסר אינפורמציה על מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי חולים, עזרה ראשונה, מרפאות תורניות בשבת וחג וכן אינפורמציה על המרפאים הרשאים בישראל.
בתל־אביב
בימים א' – ער' ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב
ביום ו' וערבי חג מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ.

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
אחד העם תל־אביב
רחוב בר כוכבא 49 – 03-284649
בימים א' – ה' מ־21.00 עד 23.00
ביום ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
חיפה
הנגב 26 קומה ג' 04-523566
כל יום מלבד ערבי חג, שבת ומוצאי חגים מ־20.00 עד 23.00

ער"ן – עזרה ראשונה נפשית
תל־אביב
קו למבוגרים 03-261111
קו לילדים ונוער 03-261113
ירושלים – 02-227171
חיפה – 04-672222/3

קו פתוח – אוזן קשבת לילדים ובני נוער
בתל־אביב 03-221680 24 שעות

אלמקס לכל המשפחה

רכוש ספר מספרית דבר

בבית המשפט המחוזי בירושלים
תיק הצהרות מוות 188/86
(המ. 85/86)
בעניין: חוק הצהרות מוות, תשי"ב–1952
ובעניין: הצהרת מותם של נספי השואה המפורטים להלן.
המבקשת: גילון זוהר, ע"י ב"כ כספי ושות' עו"ד מרחוב יעבץ 33 ת"א.
הודעה
להוי ידוע כי המבקש פנה אל בית המשפט המחוזי בירושלים בבקשה להצהיר על מותם של נספי שנות השואה המפורטים להלן שנעלמו ומשערים שהם מתו, וכי בית המשפט ידון בבקשה הנ"ל ביום 18.2.87 בשעה 8.30.
וזה תאורם המשותף של הנספים לפי הצהרת המבקש:
שם הנעדרים – שני ילדיה של אתל סגל, ששמותיהם לא ידועים.
מקום הלידה ותאריך הלידה – פולין, שם העיר הכפר ותאריך לידה לא ידוע.
מקום מגורים רגיל ואחרון ידוע – פולין.
התעסקות – אין היו ילדים קטנים.
אזרחות – פולין.
תאריך אחרון ידוע שבו נראה שהיו חיים ומקומם אז: 1939 פולין.
השמות והכתובות של בני משפחתם הקרובים ביותר:
גילון זוהר רחוב מרגנית 16, יבנה (בן דוד).
ישראל זוהר רחוב האשל 12, גיו־צבי (בן דוד).
סימנים אחרים: אין.
כל מי שיש לו ידיעות על צאצאי אתל סגל, לבית הורפלק, מתבקש להמציאן לבית המשפט, בין בכתב עד ליום הדיון ובין בעל־פה לפני בית המשפט במועד הנקוב לעיל, וכל אדם המעונין להתנגד להצהרת המוות יתייצב לפני בית המשפט במועד הנקוב לעיל, אם בעצמו ואם על ידי בא כוחו, ויגמק את התנגדותו או ימסור לבית המשפט הצהרה בשבועה שניתנו על ידיו שבה פורטו טעמי ההתנגדות, או ימסור הודעה בפני נציג דיפלומטי או קונסולרי של ישראל, שבה יפרט את טעמי ההתנגדות שאם לא כן יחליט בית המשפט כטוב בעיניו.
תאריך: 17.12.86
ד"ר אליהו צבי ברקוביץ
רשם

הועדה המקומית לתכנון ולבניה נתניה
ניתנת בזה הודעה כי לוועדה הוגשה בקשה לאישור הוספת/בנית מגורים לבית על חלקה 95־65 בגוש 8267 רחוב בארי מס' 11
בחריגות מבוקשות בהקלה: 16.75% בניה, 1.40 מ' מקו בנין על הגג (1 קומה) ת.ב. 1082
את התכנית מס' 513/86 ניתן לראות במשרדי הועדה. התנגדויות אפשר להגיש, תוך שבועיים מיום פרסום הודעה זו.
י. אלחאי
יו"ר הועדה המקומית

הועדה המקומית לתכנון ולבניה קרית־אתא
הודעה לפי סעיף 77 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
הועדה המקומית לתכנון ולבניה קרית־אתא החליטה בישיבתה מס' 7/86 מיום 10.12.86 על הכנת שינוי תכנית מתאר מקומית שמספרה יהיה כ/224.
התכנית תכלול את השטחים והחלקות כדלקמן:
גוש 11022 חלקה 34 (ביה"ר „אתא" לשעבר)
גוש 110021 חלקה 44 (מול ביה"ר „אתא"), 41 (חלק, (דרך)
כ/224
10.12.86
י. בן־דיאזי
הועדה המקומית

חוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965
הועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965
הרינו מודיעים בזאת כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו בקשה ליתן אשור לשמוש חורג מבנורים למשרד עו"ד בקומה א' להקופה של 5 שנים ברחוב המגיד מס' 4 גוש 6936 חלקה 146 תיק בנין 3/0073־004.
בעל קרקע או בנין או המחזיק בהם שיש לו הנגדות להוצאת היתר/אשור הנ"ל במקום זה רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו, רח' בן גוריון 68, את התנגדותו המנומקת ולציין כתובתו המדוייקת הכלפון.
ההתנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום הודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.
י. בספי
סגן ראש העיריה
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו

אתה בגוש 108.78 אחוז המותרים על פי תכנית רע/248/1 כל המעונין רשאי לעיין במשרדי הועדה המקומית רעננה במקום ובימים שהמפורסמים האמורים פתוחים לקהל.
כל הרואה עצמו נפגע בהקלה זו רשאי להגיש התנגדותו להתרה ההקלה הנ"ל תוך שבועיים מתאריך ההודעה זו לועדה המקומית במשרדי העיריה.
ב. וולפוביץ
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ובניה

הועדה המקומית לתכנון ובניה רעננה
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965 להלן החוק.
ניתנה בזה הודעה כי בהתאם לסעיף 149 לחוק, כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ובניה רעננה ולהלן הועדה המקומית) בקשה להיתר בניה בגוש 6580 חלקה 859 רח' בריאלי. מבוקשת הקלה בצורת בינוי והקלה באחוזי בניה 10.1% משטח מגרש דהיינו 119.77

הלוח הכללי

ילוד ובנים
הצעות עבודה
מכוניות
רוצים לקנות
דירות
ריפוי והרזיה
פוליש ונקיון
נרשמו לנישואין
הכרזות
ירושלים
ריפוי והרזיה

[illegible]

לחנות פיצ'י בכיכר המדינה דרושה מוכרת מנוסה
לשעות אחה"צ
לפנות במקום – ה' באייר 36 ת"א

בית־דין של מַטָה – הכי מַטָה

מאת נתן רועי

קפה „עטרה" בתל־אביב לא ראה זמן רב מחזה כזה. אחד אחד נכנסו לבית הקפה שמות המעורבים בעולם הפשע הישראלי: קולטון, הרוש, ברוך אהרון, פפה רוקנשטיין, עמי בן־יהודה, שמעיה אנג'ל, ומרדכי רובין. המפגש הזה, שנערך ב־24 ביוני 1981, היה אולי אחד הבודדים של „בית דין של העולם התחתון" הישראלי שמתועד במסמכים ובעדויות של המשתתפים.

המניע לפגישה היה סיכסוך כספי בין יאיר קולטון ליאיר אפרתי. במהלך העסקי שבין השניים נתן קולטון לאפרתי כספים ובתמורה נתן אפרתי לקולטון צ'ק בטחון. עקב סכסוך כספי שפרץ בין השניים דרש יאיר קולטון מיאיר אפרתי את סכום הצ'ק. כשאפרתי לא הכיר בחובו הגיש קולטון את הצ'ק הזה לגביה. על אף התנגדותו חוייב אפרתי בבית המשפט המחוזי בתשלום הכסף. אפרתי מצידו הגיש תביעה נגד יאיר קולטון שעמדה להתברר בבית המשפט המחוזי בתל־אביב.

יאיר קולטון קיים קשרים עם שני אנשי עסקים בשם והגדבי הרוש. אפרתי סיפר כי אחד מהשניים, הרוש, פנה אליו במסדרון בית המשפט בתל־אביב והציע לו ליישב את הסכסוך בין קולטון לבינו

תל־אביב

ב„שיחה ידידותית". השיחה התקיימה בקפה „עטרה" בתל־אביב. אפרתי שחשב כי השיחה תתקיים בחנות של ידידו, אברום, כפי שנקבע בתחילה, הופתע כשראה שאל קפה „עטרה" מתקרבת חבורה של עשרה אנשים. בדיון בבית־הקפה דרש קולטון את החוב בסך 50־70 אלף דולאר. לאחר שהנוכחים נקבו סכומים שונים שישלם אפרתי לחיסול החוב, הציע אחד מהם כי הסכום יועמד על 45 אלף דולאר ואחר הוסיף כי תינתן לאפרתי שהות לשקול בדבר. לבקשת אפרתי, כי יינתנו לו יומיים־שלושה, השיב הרוש כי „מספיק יום, מחר בערב נפגש פה בשבע". לגרסת הרוש הוא אמר דברים אלה בהיותו „בורר".

בשנת 1985 פורסם בכרך פסקי הדין כרך ל"ט חלק ראשון פסק־דין של השופט אליעזר גולדברג שדן בערעורם של כמה מהמעורבים בפרשת נסיונות הסחיטה נגד יאיר אפרתי. בפסק הדין כותב השופט (עמוד 258) : „בנסיבות העניין ברור כי כל האנשים, מלבד אברום (חברו של יאיר אפרתי–נ.ר) הוזמנו (לפגישה) על ידי קולטון והרוש לבוא ולהשתתף. הם לא נקלעו לעניין במקרה, הם נטלו חלק מכריע בעניין ומשמעות היותם שם היתה בעצם נוכחותם והתערבותם בצורה פסקנית בסכסוך. חבורה של עבריינים, הידועים בשמותיהם או המוכרים לאפרתי, נטעה את עצמה לתוך הסכסוך. אפרתי מצא את עצמו לפתע בסיטואציה כזו... ברור אפוא, שהיתה כוונה מראש שנוכחותם של העבריינים ובעלי האגרוף הללו תרמוז לאפרתי ברמז עבה ושקוף ביותר שמוטב לו לגמור את העניין עם קולטון ולשלם את הכסף. ואכן, כשהשיב אפרתי למחרת תשובה שלילית שעה שנפגש עם קולטון ועם הרוש הגיב הרוש ואמר לה: „מי שנתן לך עצה זו נתן לך עצה לא טובה".

יאיר אפרתי לא הסכים לפסיקת הבירור של אנשי העולם התחתון ששהו בקפה „עטרה" ואז נכנס לתמונה אילן טננבאום (עד מדינה) שקשר – כאמצעי הפחדה של „בית הדין" – רימון יד, שנצרתו לא הוצאה, לדלת דירת אמו של אפרתי. מדברי טננבאום בבית המשפט, שנתקבלו כאמינים, הוא ביצע את קשירת הרימון בהוראה של רחמים הרוש, יום כינוס „בית־הדין" שישב כ„בורר" בקפה „עטרה" בתל־אביב.

שלושה ימים אחרי הטמנת הרימון הונח חומר נפץ בבוטיק „פשוש" בתל־אביב השייך לאפרתי. המטען גרם נזק לחנות. היוזמה לפיצוץ שוב היתה של הרוש, ששיגר למשימה את אילן טננבאום ויעקב קורקין, בעל עבר פלילי עשיר.

מקרה קולטון־אפרתי נדיר מאד. רק לעיתים רחוקות ניתנת לאזרח הישראלי האפשרות להציץ לתוך „בית הדין" ומושבי „הבוררות" של „העולם התחתון". יש גורמים המכירים את העולם התחתון וטוענים כי אין בתי־דין של העולם התחתון והדיבורים עליהם הם „הגזמה". אותם גורמים מציינים כי „בית הדין" פעל בשנות החמישים והשישים ונשא אז את השם „דין־תורה" (תורה). בראש בתי הדין האלה, שפעלו בעיקר בין חברי הכנופיות „ההונגריות" וה„פולניות" ישבו „הזקנים" שגזרו על עבריינים שסרחו עונשים קשים ביותר. במרוצת השנים הפכו העבריינים נוקשים ביותר והם לא נזקקו לדיונים כדי להוציא גזר דין לפועל. אם התברר כי אדם מסויים „זימר" או „סיפר" הופעל נגדו תוך עשרים וארבע שעות גזר־דין שהוצא שלא בפניו.

למרות ההכחשות וההמעטות מסתובבת בעיר תל־אביב השמועה כי יעקב אלפרון הוא חבר „בבית הדין" של העולם התחתון. בשבוע החולף שוחרר אלפרון ממעצרו לאחר שנחשד ב„עשיית דין" שכזו. המשטרה טענה כי בזמן ששימש שופט „בבית הדין" הוא סחט כספים והצית מכונית של אחד הצדדים שהופיעו בבוררות. אלפרון נחשד עוד כי הוא דן בסכסוך בין שני גיסים שהיו שותפים במלטשת יהלומים. השניים היו חייבים כסף רב לכמה נושים והם פנו ל„בית הדין" כדי שזה יקבע את חלקו של כל אחד מהם בחוב. אלפרון לא ביצע את ה„שיפוט" בהתנדבות – התשלום היה מכונית „וולוו". כשסירב אחד הגיסים לקבל את פסק־הדין, הפך יעקב אלפרון ל„מוציא לפועל" והצית את מכוניתו של הסרבן.

אלפרון, דמות צבעונית – חלק ממשפחה צבעונית עוד יותר – הוא עבריין בעל שם וכוח רב מאד באיזור פתח תקווה־בני־ברק־תל־אביב. אבל הוא חשוד אחד מתוך עשרות חשודים שמכנסים את „בתי־הדין" באורח ספוראדי. על ספל קפה או כוסית עראק „גומרים" אצל העבריינים (מן הסוג של אלפרון) את הסכסוכים. הביצוע הוא פחות סימפטי: גויה מתפוררת בחולות ראשון־לציון או יריה בגוף כתזכורת לבאות או כאמצעי הפחדה. הבעיה היא שכל עבריין שנכנס לעימות עם „בית הדין" לא יתלונן לעולם. פתיחת פיו היא גזר דין מוות אוטומטי ללא עירעור.

האיש שהיה שר־בטחון בגליל

מאת שמעון וייס

שלמה גרדולטר יודע בדיוק מתי דבק בו „העניין הבטחוני". זה היה בהיותו בן תשע, בסוף שנות העשרים. פרעות 1929 היו אז בעיצומן. קבוצה של כשבעים ילדים מיסוד המעלה ומשמר הירדן יצאה לקייטנה בצפת. באחד הבקרים באה אותה המטפלת וסיפרה, שהערבים התנפלו על ישובים יהודיים בגליל וכי היתה שם „שחיטה". „הכניסו את כולנו לחדר קטן, בקומה שניה של המבנה", נזכר שלמה

יסוד המעלה

גרדולטר, „סגרו את כל הפתחים והחלונות במזוודות, מזרונים ושני שקי סוכר מלאים, ששימשו כבריקדות. הערבים באו מהכיוון השני והתחילו לטפס לקומה השניה. הם עלו אחד על השני, כדי להגיע לחלונות וכל הזמן צעקו 'אטבח אל יהוד, אטבח אל יהוד'. הצעקות האלה מהדהדות באוזני עד היום. סופו של דבר ששני מבוגרים, שהיו במחיצת הילדים המבוהלים והיו חמושים באקדחים, ירו יריות אחדות באויר, והניסו את הפורעים."

לפני כמה ימים ערכו אנשי יסוד המעלה וצה"ל מסיבת פרידה והוקרה לסא"ל (מיל.) שלמה גרדולטר, שסיים קרוב לחמישים שנות תעסוקה בבטחון שוטף בגליל ובמושבה. היו שם אלוף פיקוד הצפון ומפקד העורף בצפון, קציני צה"ל, שכנים ותושבי המושבה. היתה שם, בצפיפות, אווירת נוסטלגיה, מהולה בעצב על אלה שנפלו, והרבה התרגשות. גרדולטר, שלא זנח את החקלאות גם כשדאג למקלטים ומצבים וכלי נשק אישיים לתושבים, קיבל תעודות הוקרה ומגן וראש המועצה המקומית, יוסי מורחי, הודיע שהמועצה החליטה לרשום את רכז הבטחון שלה ב„ספר הזהב" של קק"ל.

1942: סרג'נט שלמה גדולטר ופקודיו בביה"ס המחוזי לנוטרים, בכפר־ילדים

טבילת האש הראשונה של שלמה גרדולטר היתה בקרב על משמר הירדן השכנה במלחמת השחרור. גרדולטר זוכר עד היום כל פרט ופרט מאותה שבת חמסינית, כאשר הוביל את מחלקתו לשחרר את משמר הירדן הכבושה והנצורה בידי הסורים. חיילים רבים נפגעו בדרך למושבה הנצורה. גם גרדולטר עצמו ניצל בנס. ההדף של פגז תותח שנפל לידו העיף את המקלע הכבד שהיה בידיו. חבר שהיה לידו נפצע קשה ומת מפצעיו אחרי חמש דקות. בלילה הצליחו גרדולטר ואנשיו לפרוץ למושבה שהתרוקנה מכובשיה הסורים. אולם היישוב לא החזיק מעמד זמן רב וכעבור כמה ימים נפל שוב בידי הסורים.

„עד מלחמת ששת הימים לא יכולתי לגמור יום עבודה שלם בלי להתעסק במהלכו גם בענייני בטחון" מספר גרדולטר, היום חקלאי בן 68, נשוי ואב לשלושה ילדים וסב לשבעה נכדים. „כל ערב היתה לנו קבוצת פקודות וזה חוץ מהדאגות לעניינים השוטפים של כבישים, מקלטים ואמצעי מיגון אחרים. ההפגזות מן הרמה הסורית היו עניין שבשיגרה. בוקר, צהריים וערב וכמעט תמיד במפתיע ובכמויות. תושבים רבים נפגעו, כמה אף נהרגו ונזקים כבדים נגרמו לבתי המושבה ולשדותיה. „היום כשצריך לשלוח מישהו בענייני בטחון דחופים, שואלים קודם כל מי ישלם על הנסיעה ורק אחר מקבלים 'החזר' – עושים טובה ונוסעים", אומר גרדולטר, ומוסיף מיד „הדור הזה הוא אחר לגמרי. אין בו את אותה רוח שהיתה בנו".

גרדולטר נזכר בהפגזה הקשה ביותר שפקדה את יסוד המעלה אחרי מבצע סיני. בעקבותיה הועלתה דרגתה של המושבה מיישוב ספר א' ליישוב ספר א' פלוס. „חולתה היתה יישוב ספר שקיבל תקציבים בלי סוף ואנחנו – יישוב שכן באותו גבול – לא קיבלנו" מספר גרדולטר „רק אחרי שהסברתי את האבסורד הזה ורק אחרי שבן־גוריון ביקר אצלנו ושמע אותי צועק וכועס, הוא הורה להכניס אותנו לרשימת יישובי הספר בעדיפות עליונה. מאז היו לנו מקלטים ואמצעי מיגון מסודרים במקום המרתפים הישנים מימי הברון שרק מההדף הם יכלו להתמוטט". אגב, אצל בן גוריון, כידוע, לא היו חוכמות ואחרי ששמע את גרדולטר הכועס וקיבל את טענותיו הצודקות על קיפוח המושבה הוותיקה, הורה בהזדמנות זו להדיח את מפקד האיזור, שסירב להיענות לתחנוניו של רכז הבטחון הנודניק מיסוד המעלה.

לא רק גרדולטר מעיד על עצמו, גם שכניו מהמושבה מעידים שהבטחון עבורו זה מפעל חיים, ואלמלא מסירותו ספק אם המושבה היתה עומדת בשנותיה הקשות, כאשר הסורים איימו ממזרח. „תמיד דאגתי שבכל מקרה ובכל צרה האוכלוסיה תהיה מוגנת ושיהיה לילדים כיסוי ראש בטוח", הוא אומר, „וכאשר עלינו לגולן ב־67 חשנו הקלה רבה מהסבל הנורא שעברנו, אבל אני ידעתי שצריך להמשיך, כל זמן שעוד לא באנו אל השלום המיוחל".

שלמה גרדולטר העביר לאחרונה את המוסרות לחבר המושבה, צעיר ממנו, הוא מקווה שזה יגלה את אותה מסירות ואחריות שליוו את הבטחון ביסוד המעלה בארבעים השנים האחרונות. מה שמותיר אחריו גרדולטר, מלבד מושבה בטוחה והרבה־הרבה סיפורים וזכרונות, הוא ויכוח נוקב עם השכנים מאיילת השחר סביב השאלה הרת הגורל: „איזה מקלע הוריד את מטוס ההפצצה הסורי", שהפציץ בשנות החמישים את יסוד המעלה, נפגע והתרסק בחצר איילת השחר – מקלע ה„בזה" שלו או המקלע של הקיבוץ השכן. את השאלה הזו לא יפתרו כנראה לעולם וכל אחד יחי עם התחושה שמקלעו הוא זה שפגע במטוס הסורי. כך או כך, גרדולטר מחזיק עד היום בגלגל של הטייס הסורי שנהרג.

גם אחרי שסיים את שירותו כאיש הבטחון של המושבה והאיזור, הוא ממשיך לשים את אקדחו ה„ברטה" שלו תחת הכרית. מה שבטוח – בטוח. זה מה שקורה למי ששמע בגיל תשע בפעם הראשונה את הקריאות "אטבח אל יהוד".

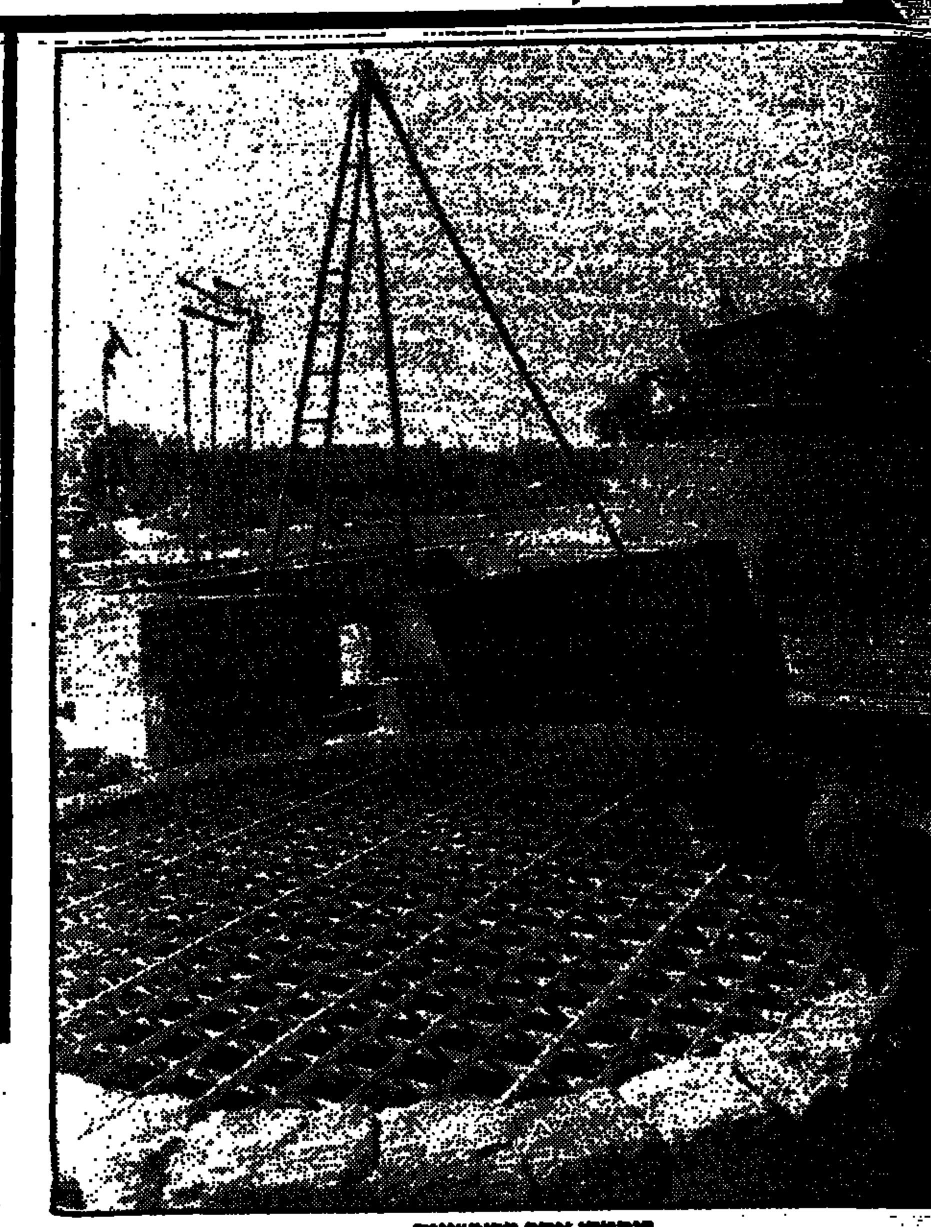

רוחמה: אתר הראשונים

הגלגול הרביעי

מאת דני צדקוני

מפעל ההתיישבות הציונית בארץ, שהחל לפני יותר ממאה שנה, ניסה להכות מאז שלוחות גם בנגב. ידועה פרשת רכישת 5,000 דונם ב־1882 ליד ביר אל־בלח למטרה זו. תוכניתו של הרצל להתיישבות יהודית באל־עריש העלתה חרס. היו נסיונות נוספים ברפיח ובמקומות נוספים, אך כולם נכשלו.

היישוב העברי הראשון בנגב הוקם בג'ממה היא רוחמה רק ב־1911. בימים אלה, במלאת (ע"פ התאריך זה) 75 שנה להתיישבות העברית בנגב, בא נשיא המדינה לחלוק כבוד לראשוני ההתיישבות בנגב. כשנחנך ברוחמה הישנה את „אתר הראשונים" והניח אבן פינה למוזיאון ההתיישבות וההגנה בנגב שיוקם באתר. המוזיאון מוקם בשיתוף פעולה של הקרן הקיימת לישראל, הסוכנות, המועצה האזורית ומשרד החינוך.

ב„אתר הראשונים" נכללים „בית הבטחון", המלמד משהו על הגנת האיזור, והבאר שחפרו לעומק 38 מטר פועליה היהודים של רוחמה לפני 72 שנה. באתר מרוכזים כלי עבודה חקלאיים מאותה תקופה, וממצאים מעניינים נוספים. מי שמתעניין בתולדות המפעל הציוני, ההתיישבות

רוחמה

וההגנה, ויש לו עניין לבקר באתר, שהיה שכוח עד עתה, יוכל להגיע אליו מצומת דורות שמצפון לשדרות. בדרך אליו יחלוף המטייל על פני קיבוץ דורות. החוגג בימים־אלה מלאת 45 שנה לעלייתו על הקרקע. קצת מזרחה משם, לפני קיבוץ רוחמה מסתעפת מן הכביש דרך עפר, המובילה לאתר, המסומן בגיא קטן עטור עצי אשל וברוש ליד הקיבוץ.

ביום חורפי צח ובהיר יש הנאה משיבת נפש במראה המוריק של הגבעות המוזהבות של הנגב הצפוני, לאחר גשמי הברכה שפקדו את האיזור. בראשית המאה, כשבאר־שבע, אז מושבה, היתה היישוב היהודי הדרומי ביותר בארץ, רכש את אדמות רוחמה „המשרד הארצישראלי", עבור אגודת „שארית ישראל" במוסקבה הצארית. בראש האגודה עמד שמעון וליקובסקי, יהודי אמיד וחובב שפת עבר. וליקובסקי קרא לג'ממה „רוחמה" על־פי הפסוק מספר „הושע": „אמרו לאחיכם עמי ולאחותכם רוחמה". 30 חברי האגודה המוסקבאית לא התכוונו לעלות ארצה ולעבד במו ידיהם את 6500 הדונם שרכשו בשממות הנגב. כדי להבטיח שהקרקע לא תישמט מאחיזתו של העם היהודי פנו ראשי המשרד הארצישראלי, הדוקטורים ארתור רופין ויהושע טהון לאיכר צבי הירשפלד מראשון־לציון וביקשו ממנו לנהל את המשק. את חוזה העברת הקרקע מהמשרד הארצישראלי לבעלותה של „שארית ישראל" ערך בוורשה עורך־הדין יצחק גרינבוים, שהיה לימים מנהיג יהודי פולין ושר בממשלת ישראל הראשונה.

מלחמת העולם הראשונה – שהנגב היה אחד משדות הקרב שלה, בין חיילי האימפריה התורכית המתמוטטת והצבא הבריטי – והארבה, שפשט אז בארץ, החריבו את היישוב. לפני חורבנה היתה רוחמה בסיס לפעילות „בטחונית" של „השומר" ושל אגודת „המגן", ששיתפה פעולה עם ניל"י. התקופה הראשונה של רוחמה (1911–1917) הסתיימה.

ה„שנייה" נמשכה חמש שנים – בין 1920 ל־1925. המהפכה הסובייטית ניתקה את הקשר עם אגודת „שארית ישראל". את אדמות רוחמה עיבדו פועלים ערבים ששכרם היה נמוך יותר משכר החלוצים היהודים. כבר אז הכריעו את שיקולי הבנק הציוני „אנגלו פלשתינה" (בל"פ), שהמקום עבר לרשותו, שיקולי רווח והפסד. הנסיונות לגדל טבק וקוצים לא עלו יפה ורוחמה הלכה והתנוונה. בשנת 1925 הקימו שם הבריטים נקודת תצפית של משטרת המדבר. שנתיים לאחר מכן נעשה נסיון להחיות את היישוב העברי הראשון בנגב מחדש. קבוצת „השחר" מרחובות קיבלה את הנקודה. הבאר הופעלה מחדש, מטע השקדים ליבלב, ודומה היה שבא הקץ לגילגוליה של רוחמה, אך מאורעות תרפ"ט (1929) גרמו לנטישתה בשנית.

בשנת 1933 עברה הבעלות החלקית על אדמות רוחמה לבנק „המזרחי". כך התחיל הפרק השלישי בתולדות היישוב. הבנק הדתי הקים חברה על־שם הרב שלמה אהרונסון – „בן שלמה" – כדי לשקם את המושבה. הבנק אכן עשה מאמצים למכור ליהודים בכל אתר ואתר, כולל בסין, נחלאות ברוחמה. אולם, חלום רוחמה השלישית בא לקיצו במאורעות 1936. בתחילת שנות הארבעים רכשה הקרן הקיימת לישראל את אדמות היישוב. קיבוץ דורות היה הראשון שעלה על הקרקע באיזור ואחריו עלה על הקרקע קיבוץ ניר־עם. בשנת 1943 הגיעה לרוחמה יחידת חלוץ של גרעין „עמל" של השומר הצעיר מקריית־חיים. באביב שלאחר מכן עלו כל חברי הגרעין ונשבעו „רביעית רוחמה לא תיפול".

מיקומה וריחוקה של רוחמה התאימו לאימונים וניסויים בנשק. השמועות הגיעו אל הבריטים ובאוגוסט 1946 הטיל הצבא הבריטי מצור על המשק. המצור נמשך שישה ימים; הבריטים השתוללו, הרסו, היכו, ועצרו חברים, אך את הנשק לא מצאו. במלחמת השחרור היתה רוחמה, יחד עם שכנותיה ניר־עם ודורות בקו הראשון של המלחמה עם הכנופיות הערביות והפולש המצרי. היא שימשה בסיס פעולה לכוחות הבטחון ובמיוחד לפלמ"ח והופצצה על־ידי חיל האוויר המצרי.

ותיקי הקיבוץ, החברים יוסף שמיר ודניאל לבל, החליטו, להציל את רוחמה הישנה מכליה ויזמו את שימור שרידיה ב„אתר הראשונים" וב„מוזיאון ההתיישבות וההגנה בנגב".

קיבוץ רוחמה – הגלגול הרביעי – הולך ומתבסס. כיום מונה המשק כ־660 נפש ופרנסתו על חקלאות ותעשיה.

„...ואני נותן לכם את הנאקות"

מאת אמיר רוזנבליט

ותיקי באר־שבע עוד זוכרים היטב את הגמל המקושט שניצב עם בעליו הבידואי ליד מלון „זוהר". הגמל האציל נעלם בינתיים והבידואי, הסתגל למודרניזציה, המיר את הגמל בטנדר פז'ו. פרופ' ראובן יגיל, חבר סגל בכיר בבית־הספר לרפואה

באר־שבע

של אוניברסיטת בן־גוריון, הנחשב לאחד מן החשובים בחוקרי הגמלים בעולם, מיצר על כך. מדבר ללא גמל, הוא אומר, כמוהו כיער ללא עצים. אין זה רק צער נוסטלגי או עצב על שנעקר חלק מנופו של מדבר הנגב. פרופ' יגיל טוען שבגמל טמון הפתרון לבעיות הרעב בארצות נחשלות.

כבר לפני ארבע שנים התריע פרופ' יגיל על הצפוי בארצות אפריקה. „יהיה שם אסון", אמר אז. „בעת בצורת באפריקה", הוא מסביר, „המזון מרוכז בעיר הגדולה. עדרי הבקר והצאן של החקלאי צמאים ורעבים. הצמחיה יבשה וחסרת ערך והצאן והבקר מתים. החקלאי מחפש את עתידו בעיר הגדולה. אם אינו מצליח, גם הוא נמק ברעב. ושם, בשטחים הצחיחים, משוטטים להם גמלים בעלי כושר חיות מופלא, והם אינם מעניינים איש. אולי בגלל מסורות עתיקות ואולי בגלל היעדר מודעות ותכנון. ילדים קטנים באתיופיה ובשאר ארצות אפריקה המשוועת מתהלכים כשבטנם נפוחה, אף שבקרבתם מסתובבים גמלים שבשרם מעולה וחלב הנקבות הוא בעל ערך תזונתי ראשון במעלה".

פרופ' יגיל מעריך שכיום נאבקים על חייהם כמאה מיליון איש באפריקה. לקראת סוף המאה הזו יוכפל מספרם. על סמך מחקרים שערך, הוא מציע פתרון לטווח ארוך – הגמל עשוי לשנות את עתידם של בני אפריקה. המצרים, שמחקריו של פרופ' יגיל מוכרים להם היטב, השתכנעו והם מתכוונים ליישם אותם.

כשתקפה הבצורת את העיר מדינה ואנשיה נותרו ללא מזון, אמר להם הנביא מוחמד: „לכו לאל־זהארה ואני נותן לכם את הנאקות. שתו את חלבן וחיו". המדע מאשר את הקביעה המוסלמית הקדומה. ראובן מחזיק זה שנתיים במקרר במעבדתו חלב נאקה והוא עדיין טוב למאכל. חלב זה אינו מחמיץ בגלל הרכבו הביולוגי המיוחד. אפשר לשמור אותו במשך תקופה ארוכה יותר, כחלב נוזלי או כגבינה. פרופ' יגיל עורך את מחקריו במכלאת גמלים. ממחקריו עולה, כי הנאקות שלו מפיקות 15 ליטר חלב לאחר שבועיים ללא שתיה. חלב זה, בתום שבועיים בלא מים, הוא מן המשובחים להזנת תינוקות ומבוגרים, הוא בעל הרכב עשיר והוא מועיל לטיפול בבעיות כבד אצל ילדים. שני ליטרים של חלב נאקה מספקים תזונה מספקת לאדם מבוגר למשך יום אחד, תינוק יכול להסתפק במחצית הליטר.

באזורים שבהם הפרות והעזים מתים כתוצאה מן הבצורת והיובש, הגמל נשאר בחיים אפילו אם מי השתיה שלו מלוחים ומועטים. פרופ' יגיל הוכיח עובדות אלה מעל לכל ספק. הוא העלה את מסקנותיו על הכתב והעביר אותן לארגון המזון של האו"ם. עבודתו פורסמה גם בטוניס ובאלג'יר בשמו המלא, אך ללא ציון לאמיתו.

בימים אלה הוא עורך מחקר נוסף אם עמיתו, ד"ר דב פסטרק, מהמכון לחקר המדבר של אוניברסיטת בן־גוריון. מטרת המחקר היא לבדוק את האפשרות לגדל מזון זול בהשקאת מי־ים. השניים כבר רואים ברכה בעמלם. הוכח כי הגמל הישראלי מסוגל להתקיים גם על מי־ים. הגמל כן, אבל המזון לא. המחקר הזה מכסף טוב וכך מנסים שני המדענים, בעזרתם של אחרים, להשיג מימון גדול ככל האפשר. ממון זה ישמש גם למטרה נוספת: הקמת מרכז תכנון ומחקר באפריקה, לצורך הקניית ידע למגדלי גמלים וחקלאים והבאת גמלים ישראלים לצורך השבחת הגזע והוכחת כישוריו.

אגרוף של תרבות אל פני העמק

מאת יצחק מרידור

מנת התרבות המרוכזת שהנחית השבוע תיאטרון הקאמרי על תושבי עפולה והעמק היתה מהממת: במאמץ מרוכז שהתפרס על שבעה ימים ארוכים, מבוקר ועד מאוחר בלילה, הציגו ושוחחו על תיאטרון עם תלמידים בבתי־ספר תיכוניים, ביקרו והופיעו ב־15 קבוצים בעמק והעניקו חוויה של ממש לקהל של אלפים שגדש עד אפס מקום את „היכל התרבות" העירוני ובא לחזות בשלושה

עפולה

מחזות מהטובים ברפרטואר הקאמרי: „מיכאל קולהאס", „אני לא רפפורט" ו„קידוש". הקאמרי אף טרח והפיק בהפקה מיוחדת „ערב פתיחה חגיגי" ובו שירים וקטעים ממיטב מחזות הזמר והסאטירה שלו בעבר, בהווה ובעתיד, בהשתתפות עודד תאומי, ראובן שפר, רבקה רז, עליזה רוזן, דודו פישר (בהופעת בכורה 'עולמית' עם שירים מתוך המחזמר „עלובי החיים"), ג'סה מנסה, יוסי כרמון, אלברט כהן, זהרירה חריפאי, שלמה וישינסקי, יוסי גרבר, הפזמונים [illegible] דן אלמגור. חגיגת תיאטרון חוזרת על עצמה זו השנה השניה בעפולה ההופכת אט־אט למסורת – ואולי לפסטיבאל של תיאטרון בעמק ומדוע לא? במה נופלת עפולה מעכו?

הקאמרי הגיע השבוע לעמק בלי הספקות שליוו את בואו אשתקד. ההצלחה במבצע הקודם דירבנה את המארגנים: עיריית עפולה, המתנ"ס העירוני, המועצות האזוריות עמק יזרעאל והגלבוע ואת השושבין הראשי, „אמנות לעם" – לא רק לחזור על המבצע אלא אף להרחיבו. הוא כלל השבוע 70 אירועים ל„אגרוף של תרבות" על תושבי העמק.

במבצע כזה – אומר המנהל האמנותי של הקאמרי אילן רונן – השיקול הכלכלי הוא האחרון. ההכנסות בקושי מכסות את ההוצאות. אבל, השחקנים רוצים להופיע כמה שיותר. לנו, בתל־אביב, יש לוח הופעות צפוף מאוד והיציאה אל הפרובינציה משחררת את הלחץ. אנחנו לא כופים על השחקנים להופיע בהרצאות ובשיחות בבתי־הספר ובבתים הפרטיים: רק מי שרוצה. אבל כמגמה אנו מעוניינים להרבות במפגשים עם קהל. והרושם שלי הוא שלעבודות ההכנה שעשינו בבתי־הספר התיכוניים כבר יש תוצאות: אל היכל התרבות בעפולה מגיעה גם אוכלוסיה חדשה שלחלקה זהו המגע הראשון שלה עם תיאטרון של ממש. „אילן רונן אינו משלה את עצמו, אנחנו, הקאמרי או תיאטראות אחרים העוסקים בכך, יכולים ב'שבועות' כאלה רק לספק את הגירוי לכל הכיוונים: לציבור העפולאי, למשל, אך גם לאחראים לתרבות במקום, כמו ראש העיריה, מנהל המתנ"ס, המחלקה לחינוך, מנהלי בית־הספר, המורים. אחר כך – היוזמה עוברת לידיהם. הם האמורים לצאת ביוזמות חדשות, ליצור חוגים דרמטיים, להזמין שחקנים, להכניס את התיאטרון לפעילות של בתי־הספר".

אומרת גלית מאמנות לעם: „עפולה מקבלת היום מאמנות לעם סל תרבות לכל תלמידי חטיבות הביניים והתיכון: תיאטרון, מחול, מוזיקה, אמנות פלאסטית. לפחות אחת לחודש מתקיימת פעולה. לזכותו של מנהל המתנ"ס גדעון פודת ייאמר: פעולות העמק בנושאי התרבות והאמנות הפכו בכל בתי הספר בעפולה לנושא חשוב ומרכזי. תופתע לשמוע, הילדים בתל־אביב לא זוכים למנה מרוכזת של תרבות כפי שזוכים ילדי בית העמק"...

מנהל המתנ"סים בעפולה גדעון פודת שולח לחמו על פני המים. „אני לא יכול למקד ולקבוע איזה פעילות בדיוק מביאה לתוצאה הרצויה, אבל העובדות מדברות בעד עצמן: אחרי 'שבוע הקאמרי' שהתקיים לפני שנה – הכפלנו כמעט את מפעל המנויים של ההיכל: במקום 450 מנויים לפני שנה – כמעט 800 השנה. במקום סדרת מינויים אחת קודם – שתי סדרות השנה. האם זה הודות לסדנאות או ל'מחול התיכון' שבהם ריכזו שחקני הקאמרי את התעניינותם של אלפי תלמידים, או אולי בזכות מדיניות השיווק האגרסיבית שנקטנו השנה? מי יודע. להיכל התרבות של עפולה מגיעים גם הרבה חברי קבוצים מכל העמק. אמר השבוע יו"ר ועדת החינוך של הכנסת איש קיבוץ גבע ח"כ נחמן רז, שנכח בערב הפתיחה של החגיגה בעפולה: „טוב לראות מחדש גיחות כאלה של התיאטרונים הגדולים אל הפריפריה. אני זוכר את הופעות 'הבימה' בגורן של כפר יחזקאל, כשחלוצי ההתישבות היו מגיעים להופעותיה על עגלות מכל קצות העמק... אני זוכר אפילו הופעה, לפני עשרות שנים, של הכנר יהודי מנוחין, במחצבה של עין חרוד, 'אמנות לעם מחודשת' מה שהיה מקובל פעם בחיי התרבות שלנו כאן".

בבית משפחת צור בעפולה ישבה השבוע קבוצה של שחקני „הקאמרי", עם אילן רונן בראשם, על כוס קפה ועוגה, במפגש תיאטרון עם תושבי העיר. דנו שם איך מקרבים נוער אל התיאטרון, איך עושים כדי שהוא יגיע אל האולמות מרצונו החופשי. דובר על הצנזורה ועל תפקידה של הסאטירה. שחקנים (וביניהם אחד שנולד וגדל בעפולה, ישראל טריסטמן, המגלם 'סוס אדמתי' ב„מיכאל קולהאס") סיפרו על עבודתם ועל אמנותם... היה ויכוח על „החילוני האחרון" ועל „רקמון" שספק אם יוצגו בעפולה.

„טוב שתושב עפולה, הרוצה להריח ריחה של תרבות, לא יצטרך להיכנס לאוטו ולנסוע לחיפה ולתל אביב..." אמר המארח ד"ר נתן צור. מאוחר יותר, ב„פואיה" של ה„היכל" שמעתי: „לא כל אחד יכול להרשות לעצמו לנסוע לשבוע תיאטרון מרוכז ללונדון. אבל מסתבר שאפשר לעשות זאת יפה מאוד גם בעפולה...".

„סותרי המֵמִי" – אלברט כהן ויוסף כרמון בשבוע הקאמרי בעפולה

هكذا من الاصل

„אני בא מיד הביתה" אמר מנהל סניף הדואר לרעייתו – אך נדקר למוות

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

„אני הולך לקנות בשר ובא מיד הביתה", אמר ביום חמישי ב־7 בערב יצחק שועי, מנהל סניף הדואר בקריית־ביאליק, לאשתו יפה בטלפון. כעבור כרבע שעה, בעת שיצא מפתח סניף הדואר, התנפלו עליו שני רעולי פנים, דקרו אותו בסכין בבטן ובגב וכעבור שעות אחדות מת ב„רמב"ם".

סניף הדואר, בשדרות ירושלים 15 בקריה, היה סגור ביום ששי בבוקר. צוות החקירה שמונה בעקבות רציחתו של שועי (52), תושב קריית־חיים, אסף ראיות אחרונות מזירת הרצח. עד כה לא עלה בידיו לעלות על כיוון חקירה ממשי.

משחזור הרצח עולה התמונה הבאה: שועי יצא מהפתח האחורי של סניף הדואר. שני רעולי פנים שארבו לו התנפלו עליו ובאיומי סכין ומכשירים קהים ריתקו אותו בכוח לתוך הסניף ודרשו ממנו לפתוח את הכספת.

שועי, ככל הנראה, ניסה להסביר לתוקפיו שאינו מסוגל לעשות זאת מפני שהמפתחות אינם ברשותו. השניים לא האמינו לו והפליאו בו את מכותיהם. בשלב מסויים הוא נדקר בבטנו ובגבו ונפל כשהוא שותת דם. הדוקרים כנראה נבהלו ונמלטו.

המשטרה הגיעה למקום כשלושת רבעי שעה אחרי התקיפה. ההערכה היא ששועי איבד את הכרתו לזמן מסויים, אך כשהועבר באמבולנס לבית החולים, היה בהכרה ושוחח עם השוטרים שליוו אותו. הערכה ראשונית היתה שהוא נפצע באורח קל עד בינוני, אולם כעבור כארבע שעות מת בבית החולים. ביום ששי הועברה גופתו, בהסכמת משפחתו, למכון לרפואה משפטית באבו כביר, לנתיחה.

שר התקשורת, אמנון רובינשטיין, הביע ביום ששי זעזוע מהרצח ואמר כי ידאג להתקין סידורי ביטחון נאותים בכל סניפי הדואר בארץ.

תלמידים נסו בבהלה דרך החלונות בעת תקיפת חבריהם בשיעור

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

מעשי האלימות בין תלמידים בבית הספר „רודמן" בקריית ים הגיעו ביום חמישי שעבר לשיא חדש, כאשר שלושה תלמידים מכיתה י' פרצו באמצע השיעור לכיתה ט' כדי לעשות שפטים בשני תלמידים כדי „לחסל עימם חשבון".

בכיתה פרצה אנדרלמוסיה: עשרות תלמידים נסו דרך החלונות כשהם זועקים לעזרה. המורה ההמומה נמלטה מהכיתה לחדר המורים. שלושת התוקפים, בני 16 מקריית ים, ניפצו כסאות, זרקו לצדדים שולחנות, כשהם מפלסים דרכם לעבר שני תלמידים בני ה־15. השלושה התנפלו על השניים והפליאו בהם מכותיהם – סטירות ואגרופים. שוטרי תחנת זבולון שהוזעקו למקום עצרו את השלושה בבית הספר.

חיסול החשבונות בין תלמידי „רודמן" היה המשך לתקרית שארעה באמצע השבוע בקריית ים כאשר שלושה תלמידים תקפו תלמיד אחר בגוש ברזל גדול שבקצהו בורג עבה („דבר" מ־25 בדצמבר). המותקף הועבר לטיפול במרכז הרפואי „רמב"ם". הוא חזר לבית הספר ביום חמישי והתסיס את חבריו לכיתה נגד התוקפים. אלה נתמלאו חימה והחליטו לעשות שפטים בתלמידים מכיתה ט'.

ביום ששי הובאו שלושת התלמידים להארכת מעצרם בפני שופט הנוער בחיפה. מעצרם של שניים הוארך בחמישה ימים. השלישי, שהביע חרטה על מעשיו וטען כי ניסה להפריד בין הנצים, שוחרר בערבות של 5,000 ש"ח.

שני התלמידים שמעצרם הוארך היו מעורבים בשתי תקריות אלימות אחרות שארעו בקריות: האחת, בדקירתו של תלמיד בבית הספר „רודמן" במהלך שתיית משקאות משכרים והשניה בהכאת בנו של סגן ראש עיריית חיפה גיורא פישר.

ההסתדרות מודאגת מירידה במספר המצטרפים אליה ומריבוי העוזבים

מאת חיים ביאור, סופר „דבר" לענייני עבודה

ירידה במספר המצטרפים החדשים ואף מגמה של עזיבת ההסתדרות גורמת דאגה בקרב הנהגת ההסתדרות.

המזכ"ל ישראל קיסר, שהופיע שלשום בפני סיעת המערך בהסתדרות, לא חסך ביקורת נוקבת על „סימני החולשה האירגונית הפוקדים את ההסתדרות". הוא התריע לנוכח זחילת חברים אל מחוץ לשורות ההסתדרות ותלה זאת בשתי סיבות: השירות הלקוי שמעניקות המרפאות של קופת חולים והתרחבות התופעה של העסקת עובדים לפי חוזים אישיים, במיוחד בענף האלקטרוניקה.

„איבדנו את יצר המלחמה לקיום", קבל קיסר. „אנו מבזבזים את הקדיש שניתן לנו בשנים עברו. חלק מוועדי העובדים מתחילים לשכוח מה תפקידם".

גזבר ההסתדרות, ארתור ישראלוביץ', הטעים שהפרישה מההסתדרות נובעת לא מנטבה המס האחיד אלא מהשירות הלקוי שמקבלים חברי ההסתדרות.

יו"ר המחלקה להשכלה גבוהה, שמעון אביזמר, התאונן שההסתדרות אינה מנסה לגייס לשורותיה אוכלוסיה דתית.

„אנו מצטיירים בעיניהם של חברי ההסתדרות כמערכת ביורוקרטית לכל דבר", התריס יו"ר האגף למינהל וכח אדם, גדעון שגיא. ברוח דומה התבטאה עליזה תמיר, יו"ר המחלקה לעובדת השכירה: „הגענו לאחת משעותינו הקשות ביותר. מפעלים נקלעו למשבר והקורבנות העיקריים ולעתים הבלעדיים הם העובדים".

יו"ר האגף לאירגון, גרשון בן ישראל, שעניין צירופים של חברים חדשים להסתדרות נמצא באחריותו, לא דיבר בישיבה. בן ישראל שלח אמש הודעה לעיתונות ובה נתונים על כך ש־1,485 ערבים ממזרח ירושלים הצטרפו להסתדרות בשנה האחרונה.

מזהירים מפני חזרה על „יום האדמה" אם יימשכו ההריסות בישובים ערביים

הכפר הדרוזי ג'וליס יושבת „עד להודעה חדשה בגלל אפלייה"

מאת מוחמד חלילה ויוסי ליבוביץ, סופרי „דבר"

„בושה וחרפה לראות „מדינה דמוקרטית כמו מדינת ישראל ילדים, נשים וקשישים ישנים בתוך מכוניות עזובות, באוהלים ותחת כיפת השמים במזג אוויר חורפי קשה לאחר שבתיהם נהרסו" – אמר אתמול ח"כ נחמן רז, יו"ר ועדת החינוך של הכנסת, בכינוס־מחאה בשבט הבדווי אל־ח'וזאלד על הריסת שמונה מבנים לא חוקיים. „אנו נשמיע קול זעקה ובעבודה משותפת של יהודים וערבים נגמור עם החרפה הזו", אמר. בכנס השתתפו עוד הח"כים: עבד אל והאב דראושה (מערך), תאופיק טובי ותאופיק זיאד („חד"ש"), ראשי רשויות מקומיות ערביות, נכבדים ושייח'ים בדווים מהצפון. הכינוס נערך על הריסות המבנים.

המתכנסים החליטו לערוך מחרתיים הפגנת מחאה מול משכן הכנסת ולהיפגש עם נציגי הסיעות כדי להעמידם על חומרת המעשה. ח"כ דראושה הוסמך להיפגש עם שר־החוץ שמעון פרס כדי לבקש ממנו לעמוד בהבטחתו מלפני שנתיים להקפיא את צווי ההריסה עד שיאושרו תכניות המתאר ויוחזרו תחומי הבניה. כן הוחלט על מבצע התרמה למען המשפחות שבתיהן נהרסו.

המתכנסים הסמיכו את ועד ראשי הרשויות הערביות לערוך הפגנה בנצרת ולהחליט על שביתה כללית של כל המגזר הערבי במחאה על הריסת הבתים.

כל הדוברים הזהירו מסכנת „יום אדמה" שני אם יימשכו הריסות הבתים בישובים הערביים.

נציג השבטים הבדווים, מוחמד „כביה, אבו־מרכז „תויה", הודיע, על דעת הנציגים הבדווים, על כוונתם שלא להכיר יותר בוועדה הבין־משרדית לפיתוח הישובים הבדוויים ולא לאפשר לחבריה „לדרוך בישוביהם".

הח"כים רז ודראושה הגישו הצעה דחופה לסדר היום של הכנסת בעניין הריסת שמונה המבנים בערב אל־ח'וזאלד. השניים עומדים להעלות את הנושא בישיבת סיעת המערך מחר וידרשו לאמץ את הצעתם לסדר היום.

השבתה בג'וליס

הכפר הדרוזי ג'וליס שבגליל המערבי יושבת היום „עד להודעה חדשה" על רקע אפלייתו לרעה, כדברי פרנסי הישוב, לעומת ישובים יהודיים.

ראש המועצה המקומית סאלח טריף טוען כי קופת המועצה ריקה ולכן אי־אפשר לתת שירותים נאותים לתושבי הכפר „המלאים אחר כל חובותיהם למדינה". בג'וליס מתגוררות 720 משפחות (4,000 נפש) ו־120 משרתים בצה"ל.

טריף הציג נתונים של מרכז השלטון המקומי לפיהם ישובים יהודיים בעלי מספר תושבים דומה לזה של ג'וליס מקבלים תקציב הגדול פי ששה, כמו מושב קרימה. מושב זה קיבל תקציב העומד על 2.7 מיליון ש"ח ואילו תקציב ג'וליס מסתכם ב־480,000.

ראש המועצה שלח ביום ששי מברקים לשמיר, לפרס ולפרץ בהם הודיע על ההשבתה. כן מתכוונים חברי מועצת הכפר לעתור לבג"צ נגד משרד הפנים כדי שיסביר מדוע מופלית המועצה לרעה לעומת ישובים אחרים. ביום רביעי הקרוב מתכננים בני הכפר להפגין מול הכנסת.

מתה אנה – קרבן חמישי בקטל משפחת הראל־בולדו

(ע). – אנה הראל־בולדו מסביון שנורתה בראשה על ידי בעלה לפני חודשיים, מתה ביום חמישי במרכז „שיבא" בתל השומר והובאה למנוחות בסביון. היתה מחוסרת הכרה לאחר שנפגעה במוחה.

הרצח של בני משפחת הראל אירע ב־27 באוקטובר בחווילתם בסביון. לאחר שירה באשתו המשיך הבעל, שלמה, לחיפה שם הרג את אמו, אחיו, בתו בת ה־10, והתאבד.

יום עיון לציון 50 שנה ל„חומה ומגדל"

מאת יצחק מרידור, סופר „דבר" בעמק

יום עיון לציון 50 שנה להתישבות „חומה ומגדל", המאורגן על ידי מרכז ההסברה בשיתוף עם המועצה האזורית בקעת בית שאן וקק"ל, ייערך מחר בניר דוד, ראשון ישובי „חומה ומגדל".

יום העיון, בו ישאו דברים שר הביטחון, יצחק רבין ואחרים, יכלול גם רב־שיח על הנושא „ההתישבות הבטחונית אז והיום" בהשתתפות פרופ' רעגן ריז, חיים אורון (מזכיר הקיבוץ הארצי), חיים גורי, אורי אליצור (ממזכירות תנועת „אמנה"). ינחה ד"ר מרדכי נאור.

זה האירוע השני, לציון היובל להתישבות זו הנערך בניר דוד: קדם לו מפגש אזורי של ותיקי ישובי „חומה ומגדל" בעמק, בו השתתפו מאות מראשוני החברים של מסילות, נוה איתן, שדה נחום, מעוז חיים, כפר רופין, גשר, טירת צבי ושדה אליהו.

„עליתנו על הקרקע, כראשון ישובי „חומה ומגדל" בבקעת בית שאן, ב־10 בדצמבר 1936, היה, לדידי נס חנוכה אמיתי" אמר ל„דבר" יהושע לוריא, מאנשי תל עמל. „לפני 50 שנה האיר הזרקור הראשון את בקעת בית שאן השוממה ואלומת האור שלו בישרה לארץ כולה שנפרץ המצור על הישוב העברי", אמר.

פרס ישראל בכלכלה לפרופ' מנחם יערי

פרופ' מנחם יערי

פרופ' מנחם יערי הוא חתן פרס ישראל בכלכלה לתשמ"ז – הודיע אמש דובר משרד החינוך.

פרופ' יערי יקבל את הפרס על תרומתו לפיתוח יסודות התיאוריה הכלכלית, בעיקר בתחומים של התנהגות הצרכן, הקצאת משאבים על פני זמן, החלטות בתנאי אי־וודאות ועקרונות של צדק חברתי וכן על תרומתו הייחודית בהכשרת חוקרים צעירים בשטחים אלה.

טקס מתן הפרס ייערך ביום העצמאות.

„טי.וו.איי" החליטה לפטר שליש מעובדיה

מאת חיים ביאור, סופר „דבר" לענייני עבודה

חברת התעופה האמריקאית „טי.וו.איי" החליטה לפטר שליש מבין 150 עובדיה בישראל, עקב ירידה בתפוסת טיסותיה למזרח התיכון.

מועצת פועלי תל אביב הבהירה בסוף השבוע החולף כי היא מתנגדת לפיטורים המתוכננים בחברה. במועצת הפועלים טוענים כי מן הראוי לקצץ במשכורות של בכירים ולשקול צמצום ימי העבודה כתחליף לפיטורי עובדים.

„תנובה"־נהריה – הסוף

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

הנהלת „תנובה" הודיעה ביום חמישי שעבר למועצת פועלי נהריה ולוועד העובדים של סניף „תנובה" בעיר כי בדעתה לסגור כליל את הסניף המקומי בו מועסקים 24 עובדים.

ההנהלה הודיעה על כוונת הסגירה לפני כחודשיים, אולם בהתערבות מועצת הפועלים וועד החברה בצפון הוחלט להשעות את הסגירה, אך בדיון נוסף הוחלט לסגור בכל זאת את הסניף הפועל 40 שנה. עם זאת נקבע כי כל העובדים יועברו לסניפי „תנובה" במחוז חיפה. לטענת ההנהלה היו לסניף הפסדים גדולים.

מזכיר מועצת הפועלים, משה אהרון, אמר בתגובה כי ההסתדרות בנהריה אינה מקבלת את החלטת ההנהלה ומנסים לגייס לעזרה את הוועד הארצי של „תנובה".

הצ'לן הנודע מסטיסלב רוסטרופוביץ' הגיע להופעות עם הפילהרמונית... עם כלבו אותו הוא נוטל עימו לכל מקום. (צילום: עדנה בר־רומי)

דוד טרזנר (19) ממתין לכליה שנה וחצי

רק 30% נענים בחיוב לבקשות לתרום אברים

מאת דנקה הרניש, סופרת „דבר"

דוד טרזנר בן ה־19 ממתין יותר משנה וחצי להשתלת כליה והניתוח אינו מתבצע בגלל *המחסור בתרומות אברים*, כולל כליות. „הציבור הישראלי אינו יודע מה גדולה החשיבות של תרומות אברים לצורך השתלות" – הוא אמר במרירות במסיבת עיתונאים ביום ה' האחרון, שנערכה לרגל המבצע של העמותה לקידום, פיתוח ומחקר שתילת אברים („מתן"), בקולנוע „צפון" בתל אביב.

הנער, תושב רחובות, סיפר שמחלתו נתגלתה לפני שבע שנים, ולמרות נכונות בני משפחתו לתרום לו כליה אין אפשרות כזו בגלל חוסר התאמה. „שלוש פעמים בשבוע אני נוסע ל'בילינסון' לטיפולי דיאליזה, כי בבית החולים 'קפלן' ברחובות אין מקום פנוי, וממתין לתרומת כליה מן המת. בגלל טיפולי דיאליזה אינני יכול ללמוד ומאותה הסיבה אני עובד באופן חלקי בלבד", סיפר.

400 חולים נמצאים כל יום בהמתנה להשתלת כליה – מסר מנהל יחידת ההשתלות ב„בילינסון", ד"ר זאקי שפירא. ביחידה זו מבצעים 60 אחוז מכלל ההשתלות בארץ ובשנה הבאה ניתן יהיה כמעט להכפיל את מספר ההשתלות עם פתיחת יחידה חדשה – בתנאי שיגדל מספר תרומות אברים.

„רק 30 אחוז מהציבור בארץ מודעים לחשיבות השתלת אברים להצלת חיים ונענים בחיוב לבקשות לתרום אברים מנפטר בתאונה" – סיפרה יו"ר עמותת „מתן", יעל בוס. העמותה, שהוקמה לפני שנה, אספה עד כה כ־120,000 ש"ח במבצעים שונים – הצגות בכורה של סרטים, תצוגות אופנה ועוד. מחצית מן הכספים נוצלו לרכישת מכשור מתוחכם ליחידת ההשתלות ב„בילינסון" ולמחקר. הכספים הנותרים יופנו לפעולות שמטרתן העמקת המודעות בציבור לתרומות אברים במקרי אסון.

מטיפים למגורים בבאר שבע אך בעצמם גרים מחוצה לה

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר"

ראש עיריית באר שבע, משה זילברמן, רכש מגרש לבניית בית בישוב היוקרתי „להבים", הנמצא כ־15 ק"מ צפונית לבאר שבע.

מכתבה בביטאון המקומי „כל־בי" עולה כי בכירים רבים בעיריה מתגוררים כיום בישובי הפריפריה שמחוץ לעיר, בהם מנכ"ל העיר, ציון סרוק (עומר), ראש היחידה הכלכלית אבי הרשקוביץ, ומנהל יחידת הפיקוח אלון כנרס (ליבנה).

תופעה זו מכה באחרונה גלים בבאר שבע לא רק בשל ההיבט הציבורי שלה, אלא גם בגלל המאבק הארוך שמנהלת העיריה נגד גלי ההגירה הנגררים מהעיר לכיוון „ישובי הלוויין" החדשים המקיפים אותה, „מיתר" ו„להבים". על פי הערכה, עזבו השנה את באר שבע לפחות כאלף משפחות שבנו וילות בישובים החדשים.

ראש העיריה, המתגורר כיום ב„וילות מצדה" אמר בתגובה כי אינו חושב לעזוב את העיר וכי המגרש שרכש ב„להבים" נועד לשמור על ערך כספו. „אני נמנה עם אלה הטוענים כי אדם העובד בבאר שבע אינו חייב בהכרח להתגורר בה", ציין.

„פניות נואשות" לעליית הנוער נדחות בגלל „חנק תקציבי"

„דרישת גזברות הסוכנות, בגלל קיצוצי תקציב, לשלוח לבתיהם 750 תלמידים מן המשפחות העניות והמקופחות ביותר בארץ שיצטרפו בכך ל־15,000 הנערים והנערות המסתובבים כבר היום ברחובות ואינם לומדים או עובדים, היא גזירה שבשום פנים ואופן לא תעבור" – אמר בשבוע שעבר אורי גורדון, ראש עליית הנוער, בישיבת הנהלת המחלקה. „על הסוכנות היהודית", הוסיף גורדון, „לקבוע סדרי עדיפויות אחרים וחדשים".

גורדון הטעים כי עליית הנוער היא כיום בית הספר הגדול ביותר בארץ ובו *17,500 נערים ונערות*. אולם כבר השנה היא נאלצה לשלוח לבתיהם 1,500 חניכים, ויותר מ־2,500 פניות נואשות להיקלט אף לא נדונו כתוצאה מחנק תקציבי.

האוכלוסיה המטופלת, ציין גורדון, היא בנוער שי־97 אחוז ממנו מעדות המזרח וכולו מאזורים נחשלים, עיירות פיתוח, משפחות הסובלות ממצוקה כלכלית או חברתית. 18 אחוזים מחניכי עליית הנוער יתומים. כאחוז אחד הם ילדים שנולדו מחוץ למסגרת נישואין. 20 אחוז בנים להורים גרושים או חיים בנפרד. 30 אחוז מהורי החניכים הם מוגבלים, נכים או חסרי יכולת תפקוד; ששה אחוזים מן ההורים מובטלים וכ־20 אחוז מהם חסרי השכלה לחלוטין.

13 נהרגו בתאונות

(ע). – 13 בני אדם ניספו ו־83 נפצעו קשה ב־79 תאונות דרכים חמורות שארעו בשבוע החולף. בין הניספים שמונה הולכי רגל ומהם שלושה קטינים. בין הנפצעים קשה 61 הולכי רגל מהם 27 קטינים.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
בעלי, אבינו, סבנו, אחי וגיסנו היקר

משה טור (טוכמן)
ז"ל

ההלויה תתקיים ביום ב' כ"ז בכסלו תשמ"ז (29.12.86)
בשעה 13.00, בבית העלמין בנחלת יצחק.

המשפחה המתאבלת

מיכל ביאליק
אהובת נפשנו
נקטפה מאיתנו ואיננה

תובא למנוחת עולמים בבית העלמין הישן בחוף הכרמל
מחר יום שני כ"ז בכסלו 29.12.86 בשעה 1.00 אחה"צ.

אין יגון כיגוננו.

בעלה: שמואל
ילדיה: אביבית ואלקנה, עמי ודבקה
נכדיה: טלי אילת, שגיא, שחר, דרור ואיתי
אחיה ואחיותיה ובנ"ב
וכל יתר המשפחה האבלה

במלאת שלושים לפטירת יקירתנו

חיה שדלצקי ז"ל

נעלה לקברה ונקיים אזכרה ביום שלישי
כ"ח כסלו תשמ"ז 30.12.86 בשעה 15.00
בבית העלמין סגולה בפתח־תקוה.
אוטובוס יעמוד לרשות המלווים מבית המנוחה
ברחוב השלושה 17 כפר מעש בשעה 14.30.

המשפחה

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
הסתדרות עובדי־המדינה

הזמנה

לחברי מרכז הסתדרות עובדי־המדינה
ליושבי ראש וועדי העובדים בשירות המדינה
למזכירי הסתדרות עובדי המדינה במועצות הפועלים

לכנס מרכז הסתדרות עובדי המדינה

בהשתתפות יו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד
שיתקיים ביום שלישי כ"ח כסלו תשמ"ז 30.12.86,
בבנין הועד הפועל קומה 7 בשעה 9.00 בבוקר.

על סדר היום:
ההיערכות כנגד התכנית הכלכלית וסעיפיה הבאים לפגוע בעובדי המדינה

ראובן בן עמי
מזכ"ל הסתד' עובדי המדינה
וחבר הועדה המרכזת

יוצאי וולקוביסק והסביבה

אבלים על מותו של יו"ר ארגוננו

עזריאל ברושי ז"ל

הידוע בפעלו ובהקניית ידיעת הארץ לרבים.

תנחומינו לכל בני המשפחה

עיריית תל־אביב יפו

אבלה על מות

עזריאל ברושי ז"ל

יקיר העיר תל־אביב,
חלוץ, איש ארץ־ישראל,
חוקר הארץ ועתיקותיה.

שלמה להט
ראש העיר

על מות

עזריאל ברושי

מראשוני העובדים בתחום התרבות בהסתדרות

אבל

בית המרכז לתרבות ולחינוך בהסתדרות

מפלגת העבודה הישראלית
המרכז

מחר, יום שני כ"ז כסלו תשמ"ז, ג' חנוכה (29.12.86)
בשעה 17.00 יתקיים

מפגש

ותיקי התנועה עם המשמרת הצעירה
באולם הישיבות ברח' הירקון 110 תל־אביב.

בית מכון אבשלום

אבל על מות

עזריאל ברושי

איש ידיעת הארץ, ממניחי היסודות ללימוד ידיעת הארץ וחבר הנהלת המכון.

עיריית הרצליה
חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
מרחב הרצליה
הודעה לפי סעיף 149 לחוק
התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
נמסרה בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק הנ"ל, כי לועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב הרצליה
הוגשה על ידי: שני אלאלוף כתובת: רח' בורלא 50 שכ' ל. תל־אביב.
בקשה המתייחסת לקרקע שבמקום:
שם הישוב הרצליה רחוב ע"י רח' דרך השרות
גוש 6665 חלקה 337, 237
ומהותה הקלה/לגבי המותר באזור בו מבוקשת ההקלה/ השמושה, והיינה.
בקשה לתוספת עד 50 מ"ר מעל 300 מ"ר המותרים.
כל המעוניין יכול לעיין בבקשה הנ"ל במשרד הועדה המקומית ברחוב טוקולוב 10 הרצליה בימים ובשעות שהמשרד האמור פתוח לקהל, וכל הרואה עצמו נפגע ע"י אישור הבקשה הנ"ל יוכל להגיש התנגדות מנומקת למשרדי הועדה המקומית האמור לכתובת הנ"ל תוך שבועיים מיום פרסום מודעה זו.
אלי לנדאו
יו"ר הועדה המקומית
לתכנון ולבניה
מרחב הרצליה

לבני המשפחה
משתתפים באבלכם הכבד במות

משה רוזנטל (כביש) ז"ל
ידידנו היקר

בית נוה ים

במלאת שלושים לפטירתו של חברנו

גדליה גלזר ז"ל

נעלה לקברו לגילוי המצבה, מחר
יום שני 29.12.86, כ"ז כסלו תשמ"ז
בשעה 15.00 בבית העלמין בעינת.

המשפחה
ובית עינת

היום ומחר – תרגילי הג"א
בקריית־שמונה, חצור וראש־פינה

היום ומחר, ביום ראשון וביום שני, ה־28 וה־29 לחודש זה, יהיו תרגילי הג"א במרחב הערים קריית־שמונה, חצור וראש־פינה.
במהלך התרגילים יבחינו קולות ירי וישמעו צפירות. אם תהיה אזעקת־אמת, יושמעו צפירות עולות־ויורדות.

למשפחת רוזנטל
ולמועצה אזורית חוף כרמל

משתתפים באבלכם במות

משה (כביש) רוזנטל ז"ל

בית שדות־ים

אלפונסין מוכן לשכוח

מאת שלמה שפיר

נשיא ארגנטינה יזם הסדר התיישנות על פשעי אנשי הצבא ששלטו במדינה בטענה שאחרי עשיית דין בנאשמים העיקריים אין טעם להמשיך בשרשרת משפטים שתגרום לתסיסה בצבא ותמנע איחוי הקרע במדינה

על פי חקיקה מיוחדת, שאושרה בארגנטינה ובאורוגוואי על־ידי הפרלמנטים של שתי המדינות, יופסקו מעתה כל המשפטים נגד אנשי הצבא והמשטרה, שהיו מעורבים בהפרת זכויות אדם ובביצוע פשעים נגד אזרחים בתקופת המשטר הצבאי. משטר זה ארך בארגנטינה מ־1976 עד 1983 ובאורוגוואי מ־1973 עד לפני שנתיים. אין אמנם כל מקום להשוות את הרציחות האכזריות של לפחות רבבת עצורים בארגנטינה עם רצח ששת מיליוני יהודים ומיליוני בני עמים אחרים במזרח־אירופה על־ידי הנאצים הגרמנים בשנות מלחמת העולם השניה. לאחר מאבקים פרלמנטריים ציבוריים חוזרים ונשנים, שנמשכו קרוב לעשרים שנה, בוטלה שם סופיות ההתיישנות על רצח. אולם בניגוד למציאות החדשה במערב־גרמניה אחרי 1945 ולהשתתת משטרה הדמוקרטי על בסיס איתן ונוכח העובדה, שהרצח ההמוני בוצע בפקודת מפלגה נפשעת שהורדה כליל מהזירה הפוליטית, הדמוקרטיה המחודשת בארגנטינה וגם באורוגוואי היא עדיין צמח רך. הצבא שקציניו וחייליו בשיתוף הפעולה עם המשטרה ביצעו את הפשעים חזר אמנם לקסרקטינים, אך אין כל בטחון שוחזי נסיגה לתמיד. גם למי שמשקיף על זירה מרוחקת זו מישראל המתפלל לחיזוק המשטרים הדמוקרטיים החוקתיים ביבשת אמריקה הלטינית כאלטרנטיבה הטובה ביותר לרודנות ימנית ולמהפכות שמאלנית כאחת, לא קל לחרוץ משפט בפרשה זו. עם כל האהדה למפגינים שוחרי הצדק המוחלט, שצעדו בחוצות בואנוס איירס ומונטווידיאו, אין להקל ראש גם לגבי המניעים, שדירבנו את הנשיאים אלפונסין וסנגווינטי לשים קץ להמשך המשפטים נגד אנשי הצבא, עם כל אי־הצדק שנגרם בכך לקורבנות ולקרובי המשפחה שלהם.

בשלוש שנות כהונתו של הממשל הדמוקראטי בארגנטינה הועמדו לדין תשעה משליטיה הצבאיים, ושניים מהם אף נדונו למאסר עולם. כן נדונו למאסר כמה מראשי המשטרה האכזריים, אם כי אלוף העינויים הסרן אסטיז למשל, שהיה מעורב ב"היעלמה" של צעירה שוודית בת 17 לפני עשור, שוחרר באחרונה בהסתמך על חוק התיישנות ישן. על פי החקיקה, שאושרה זה עתה, אי־אפשר יהיה להגיש תביעות נוספות על הפרת זכויות אנוש בשנות המשטר הצבאי חודשיים לאחר כניסת התקנות לתוקפן. פירוש הדבר הוא, שהרבה מקרים לא יובאו עוד לדין. יוצאים מכלל זה האשמות על רצח ילדים, וכן לא ייהנו מהסדר ההתיישנות המיוחד קציני צבא שנמלטו לחו"ל. כדי להניח את דעת המתנגדים חוברי הפרלמנט הפוסחים על שתי הסעיפים הוחלט להחיל את החנינה בנוסחה הסופי גם על אנשי הגרילה השמאלנית, היריבים הפעילים של שלטון הכת הצבאית במחצית השניה של שנות השבעים.

נימוקו העיקרי של הנשיא אלפונסין, שיזם את הסדר ההתיישנות החדש והפעיל את כל השפעתו כדי להבטיח את אישורו בשני בתי הפרלמנט, הוא שאחרי עשיית דין בנאשמים העיקריים אין טעם להמשיך בשרשרת המשפטים נגד פקודיהם, שכן הדבר גורם לעצבנות ולמתיחות בקרב הצבא ומונע איחוי הקרע בין הממסד הצבאי לכוחות הדמוקרטיים במדינה. 150 עד 200 פושעים, שידיהם עקובות מדם ושיש הוכחות ברורות לגבי מעורבותם בפשעים חמורים, ממילא לא ייהנו מהחנינה. נוסף על כך פועל הנשיא בהדרגה לצמצום מספר מגוייסי החובה ואף לחילופים מהירים יותר בקרב הקצונה בתקווה לטפח נאמנות רבה יותר לשלטונו בצבא קטן יותר. הארגונים הלוחמים למען זכויות האדם – ולא רק האמהות מפגינות הקבע בפלאזה דה־מאיו – מתקשים לבלוע טיעון זה. הם פוסלים עקרונית מתן זכויות יתר לקצונה מבחינת ההתיישנות על פשעים חמורים, וחוששים, שמתינות כזאת מצד השלטון הדמוקרטי לא תובן כראוי על־ידי הקצונה הרחוקה עדיין מאד מתודעה דמוקרטית, ולא חסרות הוכחות לכך. גם בקרב המפלגה הראדיקלית של הנשיא אלפונסין לא שררה תמימות דעים לגבי הצעד; יש אף החוששים שהוא יזיק למפלגה בבחירות המחוזיות בשנה הבאה.

נקודת תורפה במשטר הדמוקראטי הארגנטיני כיום היא גם התנהגותה של האופוזיציה הפרוניסטית, שלמרות חילוקי־הדעות בין אגפיה נהנית עדיין מכוח רב. בהצבעה המכרעת בענין ההתיישנות בסנאט תמכו שני סנאטורים פרוניסטים בלבד בהצעת החוק של אלפונסין, בעוד ששמונה הצביעו נגדה ותשעה החרימו את הישיבה, וזאת לאו דווקא מתוך הזדהות עם נאמני זכויות האדם המאוכזבים. הפרוניסטים אף שמרו על כוחם בקרב האיגודים המקצועיים במדינה, ואי הצלחתו של הנשיא ושל מפלגתו הראדיקלית לזכות בדריסת רגל בקרב האיגודים מכבידה מאד על מאמציו בתחום המדיניות הכלכלית והסוציאלית. מדיניות זו שוב נקלעה באחרונה לקשיים. לאחר שתחילה הצליחה להוריד את האינפלציה מ־400 אחוז בקירוב ל־35–40 אחוז לשנה, היא עלתה שוב ל־80 אחוז. על קשייו של הנשיא מבית נתוסף גם מאבקה העקשני של הכנסיה הקתולית הארגנטינית, השמרנית ביותר ביבשת, נגד לגליזציה של גירושין. הצעת חוק בעניין זה שנתקבלה בבית הנבחרים טרם אושרה בסנאט. כל אלה דירבנו את אלפונסין להגיע בהקדם למעין התפייסות עם הממסד הצבאי.

באורוגוואי, שמספר אוכלוסייתה הוא כשמינית מ־52 מיליון אוכלוסי ארגנטינה, ארך המשטר הצבאי יותר מאשר אצל שכנתה הגדולה. בתקופה מסויימת היה שם מספר האסירים המדיניים, שנחשדו בפעילות ישירה בשורות ה"טופאמארוס" המרקסיסטים השמאלניים או באהדה אל רעיונותיהם, אחד הגדולים ביותר בעולם יחסית לאוכלוסיה. לעומת זאת לא הגיעו ממדי הרצח לאלה של ארגנטינה, ועל פי הנתונים שנודעו עד כה נרצחו באורוגוואי כמאה חמישים איש, בכלל זה אחד עשר ילדים. בעת העברת השלטון לאזרחים לפני כשנתיים הגיעו ראשי המשטר הצבאי לכלל הסכמה עם שלוש המפלגות הפוליטיות העיקריות, שלא ייתבעו לדין על הפרת זכויות האדם בתקופת שלטונם. אך כאשר פרטי הרציחות וההעלמויות נודעו בציבור, בכל זאת הוזמנו אי אלה קצינים למשפט, והצבא אסר עליהם להענות לצו הזימון. כדי להחלץ מעימות מחודש בין הרשויות האזרחית והצבאית, הודרז ממשל הנשיא סנגווינטי להעביר בשני בתי הפרלמנט חוק המעניק חנינה לכל הנאשמים בפשעים של הפרת זכויות האדם בשנות המשטר הצבאי. כתוצאה מכך יבוטלו עתה 360 תביעות נגד 160 קציני צבא ומשטרה. עיקר ההתנגדות לאישור חוק ההתיישנות בא מצד חזית השמאל במדינה, אך הצטרפות חלק מהמפלגה הלאומית האופוזיציונית להצעת החוק הממשלתית הספיקה להעניק לה רוב משכנע של 60 לעומת 37.

לקהילות היהודיות בארגנטינה (למעלה מ־300,000 נפש) ובאורוגוואי (כ־40,000 נפש) יש עניין רב בהתבססות המשטר הדמוקראטי בארצות אלה. יהודים ארגנטינים מעולם לא תפסו עמדות כה רבות בממשל ובממסד של ארצם, כפי שהם תופסים כיום בתקופת שלטון המפלגה הראדיקלית של הנשיא אלפונסין שכבר זכתה לכינוי "סינאגוג ראדיקל". לפחות 20 אחוז מפעילי המפלגה באיזור בואנוס איירס הם יהודים. כפי שאישרו כאן הנשיא סנגווינטי וסגן הנשיא בעת ביקוריהם בארץ השנה, מצטיינים גם יהודי אורוגוואי בתמיכתם במשטר הדמוקרטי בארצם ותרמו רבות לחידושו. לעומת זאת לא נתגשמו ציפיותיהם של יהודים רבים בארגנטינה לעמדה חיובית יותר של ארצם כלפי ישראל בזירה הבין־לאומית. התכניות לביקור אלפונסין בארץ נדחות מפעם לפעם; ובדרך כלל עוד גברה מאז חידוש הדמוקרטיה בארץ זו האוריינטציה של ארגנטינה על גוש הבלתי־מזדהות מקרב העולם השלישי, דבר שכידוע איננו תורם להבנה הדדית עם ירושלים.

נפילתו ועלייתו של מחיר הנפט

מאת אלי ארום

סעודיה החליטה ללכת בדרך של הוזלה סמויה, המותירה את השוק בערפל קרב, שבו אין איש יודע באיזה מחיר נמכר הנפט שלה ובכמה חייבות שאר היצואניות להוזיל את הנפט שלהן כדי להישאר תחרותיות

מה קרה השנה למחיר הנפט? במחצית הראשונה של 1986 ירד המחיר ב־20 דולר כמעט לחבית, מ־27 ל־8 דולר, ובמחצית השניה הוא עלה כמעט ב־10 דולר, ל־17 דולר בקירוב. תנודות חריפות כאלה בזמן כה קצר לא ראינו אפילו בתקופת חרם הנפט הערבי ב־1973 ובעת מהפיכת חומייני באיראן ב־1979.

[illegible] המחירים התלולות בשנים ההן היו קשורות במאורעות פוליטיים שזיעזעו את אסם הנפט הגדול בעולם – המזרח התיכון; ואילו בשנה החולפת לא התרחש בזירה שלנו דבר שעשוי היה להסביר את התמוטטות מחירי הנפט (כמו, למשל, הפסקת המלחמה בין עיראק לאיראן). האם משתמע מכך, שאת הסיבה להתהפכות מחירי הנפט ב־1986 יש לחפש במישור הכלכלי גרידא? לאו דווקא. אמנם בשנים האחרונות חלה ירידה ניכרת בצריכת הנפט בעולם הלא־קומוניסטי (מ־50 מיליון חביות/יום ב־1978 ל־45 מיליון ח/י ב־1985), כתוצאה ממעבר למקורות אנרגיה זולים יותר, כגון פחם, אנרגיה גרעינית וגאז טבעי, ומהגברת החיסכון באנרגיה בכלל; וצמצום זה בביקוש גרם לשחיקת מחירי הנפט ב־20% בקירוב בין 1981 ל־1985, (מ־34 ל־28 דולר החבית). גם בביקוש הגלובאלי לנפט לא ראינו בשנתיים האחרונות שום התפתחות דרמטית העשויה להסביר נגיסה פתאומית של שני שלישים ויותר ממחיר הרלק.

ושמא יש לחפש את הסיבה לכך בצד ההיצע? אולי נבקעו בשנים האחרונות מעינות נפט גדולים חדשים, שבעליהם הציפו את השוק וגרמו לירידת המחירים הפתאומית?

אכן, מ"משבר הנפט" הראשון ב־1973 ועד 1985 גדלה תפוקת הנפט העולמית מחוץ למזה"ת ביותר מ־9 מיליון חביות/יום (כ־25%), ומחוץ לכל הארצות המאורגנות בקרטל יצואניות הנפט (אופ"ק) – ב־13 מיליון חביות/יום כמעט, או יותר ב־45% ויותר. אך חלק מן הגידול הזה היה במדינות הקומוניסטיות, שגם צריכתן גדלה בשיעור ניכר. בעולם הלא־קומוניסטי גדלה התפוקה מחוץ לאופ"ק ב־8 מיליון ח/י בקירוב (כ־45%), ומחוץ למזה"ת – במעט יותר מ־4 מיליון ח/י (כ־16%).

תפוקת הארצות שמחוץ לקרטל (לא־אופ"ק), שנוספה בתקופה של ירידה בביקוש, לחצה, כמובן, על המחירים וגרמה לשחיקתם, כמוכר לעיל, אולם הגידול בתפוקת לא־אופ"ק היה הדרגתי, ובשנת 1985 הסתכם בכ־600 אלף חביות/יום, עליה של כ־2.5% בלבד לעומת 1984. תוספת כזו, גם כשהיא מלווה בירידה של 250 אלף ח/י (כ־1%) בצריכת הנפט של העולם הלא־קומוניסטי, אין בה כדי להסביר את ההתמוטטות הפתאומית של מחירי הנפט בתחילת 1986.

הסיבה להתמוטטות נעוצה בתפנית של 180 מעלות במדיניות ההפקה והשיווק שעשתה סעודיה, בעלת עתודות הנפט וכושר התפוקה הפוטנציאלי הגדולים בעולם. סעודיה ואיראן היו מאז ומתמיד שני עמודי התווך של אופ"ק, ואחרי נפילת השאה ב־1979 נותרה סעודיה אבן הפינה היחידה של הקרטל. הנפט הוא מקור הכנסתן העיקרי של כל 13 המדינות החברות באופ"ק, ומטרת הקרטל היא להבטיח לחברותיו הכנסה גדולה ככל האפשר ע"י קיום מחירי־הנפט ברמה גבוהה ככל האפשר. ב־1982, כאשר גברו הלחצים על מחירי הנפט, החליט אופ"ק להקטין את תפוקתו הכוללת ולהקצות לכל מדינה ומדינה מכסה שממנה אסור לה לחרוג. כיוון שהביקוש העתידי לנפט אופ"ק לא היה ידוע מראש, והיתה אפשרות שיהיה נמוך מ"תקרת התפוקה" שקבע הקרטל, התחייבה סעודיה – במסגרת הסדר זה והסדרים דומים שנקבעו אחר כך – לשמש "מאזן" בין הביקוש להיצע. משמע, כל אימת שהביקוש הכולל לנפט אופ"ק יפול מסך המכסות, תקטין סעודיה את התפוקה שלה ככל שיידרש כדי שההיצע לא יעלה על הביקוש ובשוק לא ייווצר עודף שיביא לירידת מחירים.

במרוצת השנים התברר כי המשימה שנטלה סעודיה על עצמה היתה מעבר לכוחותיה. מפיקות לא־אופ"ק, ובראשן בריטניה, נורווגיה, ומקסיקו, הצליחו להגדיל את היצוא שלהן בקצב מהיר, על־ידי מכירת כל הנפט שיכלו להפיק במחירים נמוכים במקצת מן המחיר הרשמי של אופ"ק. מדינות הקרטל, שהתחרו בשוק העולמי בנפט לא־אופ"ק, נאלצו אף הן להוריד את מחיריהן אם רצו לשמור על פלח השוק שלהן, ורובן עשו כן ואף חרגו ממכסות התפוקה שהוקצו להן. בנסיבות אלה קשה היה לשמור על המחירים הרשמיים, ואופ"ק נאלץ להורידם פעמיים: בתחילת 1983 מ־34 ל־29 דולר החבית, ובתחילת 1985 ל־28 דולר. אך כל אימת שנקבע מחיר חדש הוא נהפך עד מהרה ל"מטריה" המחפה על נותני־ההנחות למיניהן.

ב"מטריה" החזיקו הסעודים, היחידים שגבו את המחיר הרשמי, והם שילמו על כך בבריחת לקוחות, בירידת התפוקה והיצוא, ובאובדן הכנסות בשיעור שגם לעשירים כמותם קשה היה לשאתו.

בין 1981 ל־1985 ירד יצוא הנפט הסעודי ביותר משני שלישים: מ־9.8 מיליון חביות/יום ל־2.9 מיליון ח/י, והכנסות הנפט של הממלכה פחתו בשלושה רבעים: מ־113 מיליארד דולר ל־28 מיליארד. מכיוון ששליטי ריאד לא היו מסוגלים להתאים את הוצאות המדינה לירידה כה תלולה ומהירה בהכנסותיה, הם נאלצו בשנים 1982–1985 למשוך כ־75 מיליארד דולר מן היתרות הפיננסיות שצברו בשנות השפע, כדי לממן את הגרעונות במאזן התשלומים.

בקיץ 1985, כאשר יצוא הנפט הסעודי ירד לשפל של כ־1.7 מיליון חביות/יום, שהם כחמישית מן היצוא הממוצע בשנים 1974־1978 וכשישית מיצוא השיא של 1981, החליטה סעודיה לחדול מלהיות "אחרון הצדיקים" באופ"ק ולצאת ל"מלחמת מחירים", כדי להחזיר לעצמה לפחות חלק מן ההכנסות שאבדו לה בתוקף תפקידה כמאזן העולמי בין הביקוש להיצע. [illegible] ידיהן על המהלך הסעודי בדצמבר 1986, בתקוה ש"מלחמת המחירים" [illegible] בשנות ה־80 ע"י היצואניות החדשות שמחוצה לו.

חלקו של אופ"ק ביצוא הנפט העולמי פחת מ־80% ב־1979 ל־50% בקירוב ב־1985, ועל פי כל התחזיות עמד להצטמק עוד בשנים הקרובות. יצוא הנפט של אופ"ק ירד משיא של 29 מיליון חביות יום ב־1979 לפחות מ־14 מיליון ח/י ב־1985, והכנסות הארגון מיצוא נפט ירדו משיא של כ־280 מיליארד דולר ב־1980 לפחות ממחצית הסכום הזה ב־1985.

הטקטיקה שבחרה סעודיה ל"מלחמת המחירים" היתה מתוחכמת: היא לא הוזילה את הנפט שלה בגלוי, משום שהדבר היה גורר מיד הוזלה דומה, לפחות, מצד שאר היצואניות, ולא היה משפר את מצבה היחסי במאומה. היא הלכה בדרך של הוזלה סמויה, המותירה את השוק במעין "ערפל קרב", שבו איש אינו יודע באיזה מחיר נמכר הנפט הסעודי, ובכמה חייבות שאר היצואניות להוזיל את הנפט שלהן כדי להישאר תחרותיות.

מטרה זו הושגה ע"י מכירת הנפט הסעודי בשיטת ה"נט־בק", המצמידה את מחיר הנפט הגלמי לשווי השוק של המוצרים המופקים ממנו. בהסדר מעין זה המוכר נוטל על עצמו את מלוא הסיכון של ירידת מחירים אפשרית, בעוד הקונה אינו יכול להפסיד לעולם: הוא מוכר את המוצרים שזיקק במחיר שהוא יכול להשיג בעדם, מנכה מתקבוליו את הוצאות ההובלה והזיקוק, ורווח מוסכם מראש, ואת היתרה הוא משלם בעד הנפט הגלמי. לא ייפלא שחברות הנפט החלו מעדיפות נפט סעודי, המבטיח רווח ודאי, על פני נפט הנמכר במחירים קבועים ועלול לאבד מערכו עד שיגיע אל בתי הזיקוק ולשוק שמעבר לים (גם מחירי "ספוט", המשתנים מדי יום, נהפכים ל"קבועים" ברגע שנחתמת העסקה). תחילה נקלט הנפט הסעודי הנוסף (היצוא הוכפל בין אוגוסט לדצמבר 1985) ע"י חברות הנפט הגדולות ללא ירידת מחירים משמעותית; אך בתחילת 1986 התברר ליצואניות האחרות, שמכרו עדיין במחירים קבועים, שהביקוש לנפט שלהן הולך ופוחת.

כדי לעצור בעד מנוסת הלקוחות נאלצו כל היצואניות להוזיל את הנפט שלהן, וככל שרמת מחירי הנפט הגלמי ירדה – ירדו גם המחירים הסיטונאיים של מוצרי הנפט (כי למי שקנה בשיטת ה"נט־בק" כדאי היה לזקק ולשווק כמה שיותר, גם כאשר הדבר גרם להצפת השוק במוצרים עודפים על הביקוש).

ירידת מחירי המוצרים גרמה להוזלה נוספת של הנפט מסעודיה ומכל שאר המדינות שהלכו בינתיים בעקבות ריאד ושיווקו את הנפט שלהן במחירים משתנים על פי שווי המוצרים; [illegible] את מחירי הנפט הגלמי בשווקים "החפשיים" (שוקי ה"ספוט") באירופה ובארה"ב, [illegible] עדיין במחירים "קבועים" (כמו מצרים, למשל), לשוב ולהוזיל את הנפט שלהן, לעיתים למפרע (רטרואקטיבית), כדי לשמור על הלקוחות. כתוצאה מכך שוב ירדו מחירי המוצרים וחוזר חלילה.

זו היתה הדינמיקה של "מלחמת המחירים", והיא גרמה לירידת מחיר ה"ספוט" החודשי הממוצע של נפט אופ"ק מ־26.50 דולר החבית ברביע האחרון של 1985, ל־17.50 דולר בפברואר 1986, ל־11.15 דולר באפריל ול־8.75 דולר החבית ביולי. נפט איראני קל, הדומה לסעודי, נמכר ביולי ב־8.05 דולר החבית; נפט עיראקי דומה ב־8.13 דולר, ונפט כוויתי כבד יותר ב־7.30 דולר, לעומת 26.40 דולר ברביע השלישי של 1985. נפט בריטי קל מאוד מן הים הצפוני, שנמכר ברביע השלישי של 1985 ב־27.80 דולר החבית, נסחר ביולי השנה ב־9.75 דולר בממוצע. את מחיר הנפט הסעודי אפף כאמור, "ערפל קרב", אך מן הנתונים הרשמיים המעטים שפורסמו בארה"ב עולה, כי מחיר ה"נט־בק" ששילמו המזקקים האמריקאיים לסעודים בעד נפט – שהוטען במאי השנה היה 8.03 דולר החבית, וביולי – כחצי דולר פחות מזה. במחצית הראשונה של 1985 היה המחיר כ־27.60 דולר החבית.

(מאמר ראשון בסידרה)

הכותב הוא מנהל מרכז המידע של המכון הישראלי לנפט ולאנרגיה

דבר היום

רווח והפסד במפרץ

המרחק מטהראן לירושלים זהה בדיוק למרחק שמירושלים לטהראן. עובדה גיאוגרפית מדהימה זו אמנם אינה ערובה לפעולה משותפת בין ישראל לבין איראן ואף לא לשוויון במידת הזיקות ההדדית שלהן, אך יש בה כדי להסביר מדוע נרקמו בעבר קשרים מדיניים ובטחוניים בין השלטונות בשתי הבירות ומדוע אכן אפשר שעוד ישובו להידוק. אם יחזרו גורמים מרכזיים במישור האיראני שאחרי חומייני להחשיב את הקשר עם ישראל, כמשקל־נגד למדינות ערביות המנהלות מדיניות עוינות לישראל ולאיראן גם יחד, לא יהיה זה רק משום קרבתנות המודיעין הישראלי אחר הקצונה האיראנית ומדינאים מתונים בתשובה לחומייני. אם האייטולה האיום והנורא בעצמו מוכן לעסקים עם "השטן הגדול" האמריקאי ועם שטני־משנה, מתוך ראיית האינטרסים האיראני, קל וחומר שיש בין המתאוים לרשתו שותפים לתכליתיות זו.

אלא שאין להפריז בהדגשת הקשר עם גורמים אלה, עד כדי תרומה ממשית למאמץ המלחמה של חומייני נגד עיראק. אירועי הימים האחרונים שבו ולימדו כי במלחמתה נגד עיראק, מפעילה איראן גם טרור מהסוג שעל ישראל להוקיע תמיד, חטיפת מטוסים אזרחיים. בה בעת, הוסלו למערכה בחזית בצרה ומדרום לה אוגדות איראניות רבות, המשקפות יכולת איראנית להשתתף עוד ועוד בקרבות שוחיקה, אם גם עדיין לא בהכרעה או אף בכיבוש גזרות־מפתח. לישראל צריכה להיות העדפה לאיראן חילונית ולעיראק מתונה. שתיהן אינן במצא כעת, אך יתכן שהמגמה הנוכחית מובילה אליהן. התנועה הרעיונית שמוביל חומייני פסולה מכל ומסוכנת לישראל בהשראתה על גורמים הסמוכים לגבולה ועל נוער מוסלמי בתוככי תחום־שליטתה. הצבא העיראקי קרוב יותר לזירת המלחמה הבאה עם ישראל, אך תמיכה מדינית של עיראק בירדן מטוענת חשובה לחיזוק הציר המצרי־ירדני, הממשיך להמתין לגורמים מפוכחים בתנועה הפלשתינאית.

ראש אמ"ן, אלוף אמנון שחק, הזים בשבוע שעבר את ההנחה שמוסכם בצמרת הישראלית כי התשה הדדית של איראן ועיראק היא התוצאה המיטבית לישראל ממלחמת המפרץ. שר־הבטחון יצחק רבין אמר, למתרת, כי ישראל לא הרוויחה ולא הפסידה ממעורבותה בהעברת נשק אמריקאי למשטר חומייני. רבין דיבר במונחים כספיים. במונחים אסטרטגיים, ראוי לערוך מחדש את חשבון הרווח וההפסד שבמדיניות הישראלית כלפי איראן ועיראק.

מי מביא את מי

מאת עליזה ולך

את ההסתדרות אי־אפשר להביא בתור מנוס לשום עסקה, אפילו המזכ"ל אינו יכול להביא אותה לעסקה, או להשיג את הסכמתה לתוכנית, אם זו נוגדת את האינטרסים של חבריה

פוליטיקאי שלוחצים אותו בנושא שאינו נוח לו מחפש לו דרך מילוט רצופה בטעויות והטעיות, בעיקר אם אינו מצליח לנער מעליו את הקנטרנים הנקרנים. רק כך אני יכולה לפרש את דבריו של ראש הממשלה יצחק שמיר בשבוע שעבר, במישור "מוקד" בטלוויזיה, על "תפקידו" של ממלא־מקומו שמעון פרס ב"הצלת" [illegible] השבוע שעבר שר האוצר בממשלה. שמיר אמר ששמעון פרס יביא את הסכמת ההסתדרות לתכנית ואף גילה, כי במשא־ומתן הקואליציוני שקדם להקמת ממשלת האחדות הלאומית הבטיח פרס "להביא את ההסתדרות".

האומנם? מה פירוש "להביא את ההסתדרות"? למי להביא אותה? ממשלת האחדות הלאומית נמשלת אמנם לחתונה של בעלי אינטרסים, לא של מאוהבים, אבל על איזו מין חלוקת עבודה מדבר ראש הממשלה? למי שכבר שכח, ועל הזיכרון הקצר הרי בנויות חלק מההטעיות, לא רק המערך לא יכול היה להקים ממשלה צרה בעקבות תוצאות הבחירות. גם לליכוד לא היתה אופציה אחרת מלבד ממשלת אחדות לאומית, בעיקר אחרי הסכם "יחד"־מערך מקיץ 1984 (הזיכרון הקצר לגביו מסעיף בימים אלה את רוחו של עזר ויצמן). כלומר, המערך והליכוד באו לחופה הזאת כשווי מעמד. אם הבטיח פרס מה שהבטיח ודאי קיבל הבטחה נגדית מהפרטנר. מה הבטיח איפוא הליכוד למערך? שבתמורה להסתדרות יביא את ההתנחלויות?

בכלל, טועה ומטעה מי שאומר ששמעון פרס הבטיח "להביא את ההסתדרות". פרס לא הצליח להביא את מפ"ם, בעלת־בריתה של מפלגת העבודה במערך פוליטי שנים רבות, לממשלה הזאת. האם ייתכן שיכול היה להתחייב שיביא את ההסתדרות? שמעון פרס אינו מתחייב להביא אפילו את סגניו. אם התחייב להביא את ההסתדרות, איך זה שבעיצוב התכנית הכלכלית ב־1985, שבה היה לו תפקיד דומיננטי, לא הביא אותה?

הגיע הזמן להעמיד דברים על דיוקם. את ההסתדרות אי אפשר להביא בתור בנוס לשום עסקה. גם מזכ"ל ההסתדרות אינו יכול להביא אותה לעסקה, או להשיג את הסכמתה לתכנית הנוגדת את האינטרסים של חבריה. ישראל קיסר הוא אמנם שליחה ונציגה של מפלגת העבודה בראשות ההסתדרות, אך כל מי שהתנסה במשא־ומתן איתו יודע שאי אפשר להכתיב לו לאמץ עמדות ומהלכים הנוחים לפוליטיקאים אלה ואחרים, גם אם הם שליחי המפלגה, אם אלה נוגדים את עמדותיה ועקרונותיה. יתר על כן, ישראל קיסר, יותר מכל נציג אחר של מפלגת העבודה, משוכנע שמפלגתו שלו מזולזלת בערכיה ומפנה להם עורף, ולכן לא יעלה על הדעת שמישהו יכול לגרור אותו לאמירת אמן על מהלכים המנוגדים לתפיסתו. אלא אם כן יסממו אותו וידייפו את כתב־ידו. ישראל קיסר אמר פעם, לפני היבחרו למזכ"ל ההסתדרות לפני שנה וחצי, שפגיעה בהסתדרות תנחית מכה אנושה על מפלגת העבודה. שמעון פרס לא יהיה ראש ממשלה אם ההסתדרות תיחלש, והדגיש קיסר בציטוט כמעט מדויק של דבריו. הדברים האלה אינם דמגוגיה אם מעמיקים בהם.

שמעון פרס מכיר את עמדותיו של ישראל קיסר, ולכן לא שיתף אותו בעיצוב התכנית הכלכלית שהוא נתן בה את הסמך כראש ממשלה. לקיסר נודע על התכנית הכלכלית ההיא בשבת שקדמה לישיבת הממשלה המרתונית. מי שזוכרנו טוב אינו יכול לשכוח את תגובתו הנסערת והשוללת אותה. את כיעתו ביקשה הממשלה להשיג אז בעזרת אקדח טעון בצווי הירום שכיוונה לרקתו. הצווים עוררו זעם, נפתח מר"מ מוורד, העובדים באמצעות איגודיהם ויתרו הרבה תמורת יציבות, והתוכנית הכלכלית יצאה לדרך. אילו היה באפשרותו של פרס, כראש ממשלה, להביא את ההסתדרות, היו נחסכים ממנו הפולמוס וההתנצחות עם קיסר.

איך אפשר איפוא להעלות על הדעת שאפשר להביא את ההסתדרות לתכנית שנציגיה הבכירים של מפלגת העבודה לא שותפו בעיצובה. בשיתוף פרס בוועדה להידברות עם ההסתדרות ביקש שמיר לתקן עיוות מובנה בחלוקת התיקים בממשלת האחדות, שלפני הרוטציה סרבה מפלגתו להכיר בכורח לתקנו. שמיר הבין שאפילו תמכו כל שרי הליכוד בתכנית האוצר, לא היה זה מן התבונה לחצות את הממשלה לשני גושים ולכן גייס את פרס להצלת התכנית במחיר פיחות יוקרתי כלשהו למעצביה. אילו דייק שמיר בדבריו ב"מוקד" היה עליו לומר, שלנציגי מפלגת העבודה בממשלה אולי יותר קל להידבר עם נציגי מפלגת העבודה בהסתדרות. זו סיבה די טובה להיעזר בשמעון פרס, גם במחיר ההודאה, המובלעת, שהוא עצמו ושר האוצר משה נסים מכירים בחולשתם בהתמודדות עם קיסר.

העם היהודי נגד ואלדהיים

מאת אברהם בורג

בדיפלומטיה, כמו בפוליטיקה, אין מקום לצלקות ולזכרונות. האויב של אתמול הוא הידיד של היום והשותף של מחר. אבל, אבוי לו לעם שפועל וחושב כך

תגובתו של יו"ר תנועת העבודה הציונית העולמית – ידידי חיליק לקס – לפרשת ואלדהיים, מקפלת מאחריה את כל הבילבולים, הטעויות והמחדלים בתיק "העם היהודי נ. קורט ואלדהיים". תגובתו, כתגובת מרבית ההנהגה הישראלית, מעידה על נתק מבהיל בין ההנהגה לתחושות הרחוב היהודי בתפוצות.

על־פי דברי לקס "נגרמו נזקים עצומים לאינטרסים של המדינה". אולי נגרמו נזקים למדיניות המדינה אך הם בטלים ומבוטלים כנגד ההישגים החינוכיים לדור השני – של יהודים ושאינם יהודים שנולד למולו לאחר כיבוי הכבשנים.

צריכה להיות הפרדה מוחלטת בין תגובת המדינה לתגובת העם. המדינה מגיבה בקור עינייני ומנהלי, הנענה לכללי המשחק של הדיפלומטיה הבין־לאומית. המדינה שוקלת מכלולים גדולים של טובות הנאה כנגד חסרונות ושל יתרונות אל מול עלבונות. במערכת הגדולה ההיא אין כמעט מקום לרגשות או לתביעות מוסריות. הפוקר הבין־לאומי מסור על פי רוב בידי אנשים קרי־מזג המכריעים על פי העניין והאינטרסים. בדיפלומטיה כמו בפוליטיקה אין מקום לצלקות ולזכרונות. האויב של אתמול הוא הידיד של היום, הוא השותף של מחר.

אבל אבוי לו לעם שפועל וחושב כך. עם ששכח את הצלקות, עם שלא נוצר את זכרונותיו כבר אינו עם, הוא חוזר למצב הראשית של ערר אנושי. לעם יש רגשות ויצרים, לעם יש מוסר תביעות, לעם יש (או צריך שיהיו) כבוד וגאווה. ועליו מוטלת חובה להביע את כל זה בריש גלי ובקול רם, יהיה המחיר אשר יהיה.

כאן המקום להבהיר ולהסביר גם את הבדלי התפקידים בין מדינה לארגון. אמר לי פעם אבי: "לעם היהודי יש המון צורות קיום, ריבוי מצבי צבירה שונים, מקפיטליזם לקומוניזם, בעניות ובחומרנות, במצבי חירות ובתנאי מצוקה – הכל בכל מכל כל. לשם כך צריך העם הרבה מכשירי ביטוי ואמצעי הזדהות: מכשיר לכל מצב, ארגון לכל קיום". הארגון היהודי הוא המשך זרועה של המדינה. בתיאום מלא או חלקי מגיע הארגון אל כל אותם מקומות שאליהם קצרה יד המדינה מלהגיע. אם מדינת ישראל נמנעה מסיבה זו או אחרת להתייצב בגלוי כנגד שותפם הזוטר של רבי הצוררים – ימלא את מקומה הקונגרס היהודי העולמי. בהבעת רגשות, בהכתבת קצב המאבק ובנחישותו, אין בכך כל רע, נהפוך הוא, יש בכך הרבה טוב.

אני מסופק אם הכיר ארולף היטלר ימ"ש, את דג הרקק קורט ואלדהיים. אין לי ספק כי לפני פשעיו ניצבת רשימת הפשעים של טבחי אירופה הגדולים, אבל קורט ואלדהיים הוא סמל, סמרטוט צבעוני המתנופף בראש התורן של אומות העולם. עלוב ככל שיהיה, שקרן מועד, ספק רוצח ספק מינהלן של רציחות, הפך ואלדהיים לנציג של יותר מדי דברים שעליהם אסור לעם היהודי לשתוק.

אולי נוח היה לנו, שלא ייברא משייברא, אולי היה עדיף שלא יחשף כלל עברו הנאצי. אך מרגע שנחשף, אסור היה לעם לשתוק ופשע היה להשתיק. בשנה האחרונה נחשפו עובדות רבות על עברו, פעליו פעלוליו ותעלוליו של קורט ואלדהיים. ויחד עם התגליות התעוררו גם הקושיות והשאלות. התמיכה הגלויה של העם האוסטרי בפושע נאצי, מזכירה לכולנו שמאוסטריה יצא גדול הצוררים הסר"ש הצייר היטלר. אחוזי התמיכה המדהימים בואלדהיים מחזקו את אחרון עלי התאנה של האוסטרים. במשך השנים הם התחמקו מכל אחריות וטענו: נאנסנו ע"י אחותנו גרמניה. האומנם? כלום אין קורט הצעיר ורבבות אלפי שותפיו מאז מעידים נאמנה על רוח ההתנדבות שפשטה בעת ההיא באותם ימים? אם כן, אולי הגיע הזמן להפעיל את מכשירי התביעה (העייפים והבטלים) של הממסד היהודי לתבוע פיצויים ותשלומים מן הנאציות האוסטרית על אחריותה וקרבנותיה?

לו חלילה היו נודעים הדברים ואיש לא היה קם ומצפצף היינו נותנים במו ידינו תעודת הכשר להכחשת השואה. דור שלם אשר לא ידע – ולא רוצה לדעת – את אשר עשו עמי אירופה ליהודים כפרט ולאנושות בכלל, היה זוכה בחיזוק מוסרי משמעותי, לו התכחד בשתיקתו – 40 שנה אחרי. העובדה שאישיות בין־לאומית בוכרת נושאת על גבה קופת שרצים זבת דם ועינויים לא יעלה לעבור בשתיקה מצידנו. שאם לא כן, היינו נותנים יד לגדול שבכזבי ההיסטוריה – הניסיון להשכיח את השואה והוראותיה.

(המשך בעמוד 8)

יש עוד סיבה לחטוף אבוקדו

1.85 ש"ח לק"ג
מחיר מירבי לצרכן
המבצע על זני אטינגר ופוארטה

מבצע אבוקדו ברשתות:
קו-אופ והיפר קו-אופ, שופרסל והיפרכל.
רשת היפרשוק תנובה
ובחנויות נוספות שיצטרפו למבצע.

קח פרי ותגיד, לי בריא!

מועצת הפירות (ייצור ושיווק)

هكذا من الاصل

מכתבים למערכת דבר

בן־גוריון: ברגל או במטוס?

קראתי בעמודכם הראשון („דבר" 9.12.86) על הבקורת שמתח ח"כ אברהם כץ־עוז על כך שצמרת המדינה באה לאזכרה לבן־גוריון בשדה־בוקר במסוק ובמטוס. בכתבה נאמר כי הבאתם למקום בטיסה „לא היתה בין כוונותיו האמיתיות של בן־גוריון. הוא התכוון שיבואו למקום ברגל או ברכב ולא ימראו ממעל".

אבל בתזכיר שכתב בן־גוריון לשופט העליון לואי ברנדייס ב־1935, הוא התייחס להתיישבות החיונית בערבה, אותה כינה „צבא החלוץ" להתישבות היהודית בנגב, בזו הלשון: „הקבוצה תעסוק מקצתה בדיג ומקצתה בחקלאות. לשם כך עלינו לכבוש בערבה שטח מספיק למטרה זו. התחבורה עם ארץ ישראל תהיה באווירונים, כדי ליצור קשר מהיר עם המרכזים".

עובדה. דליתיה מתוך ספרו של מרדכי נאור „יישוב הנגב 1900 – 1960".

אסתר תירוש
מושב משלוה

נגד מסע הנשיא לגרמניה

ממשלת ישראל אישרה פה אחד את מסע הנשיא לגרמניה. בשנת ה־38 להקמת מדינת היהודים ו־41 שנים לאחר כניעת גרמניה לא נמצא אף שר בממשלה שיתנגד לביקור.

ברצוני להביע מחאה אישית ולהרים זעקה חרישית נגד ממשלתי ומדינתי. מסע זה מסיר את הלבנה האחרונה מחומת החשבון בינינו לבין העם הגרמני. כשחתם בן־גוריון על הסכם הפיצויים עם גרמניה הוא לא התכוון לסילוק החשבון עם הגרמנים. אלא ביקש את טובתם החומרית של שרידי החרב, אך החברה מצאה בכך הכשר ל„סולחה" מלאה. אלפי בני נוער נוהרים כיום לגרמניה, לא רק כדי להדביק בצעיר הגרמני את חיידק החרטה, אלא גם כדי לבלות תופשה מענגת.

באחרונה התעורר ספק בלבי לגבי הטעם בהזמנת אורחים מחו"ל ל„יד ושם". ה„רומן" המתנהל בין תושבי ישראל לעם הגרמני הוא שורש הספק. 500 שנים החרים העם היהודי את ספרד בשל מעשיה בימי האינקוויזיציה. האם יש דמיון בינם לבין מעשיה של גרמניה בדורנו אנו?

ועתה – נשיא ישראל, הביטוי העליון של ממלכתיות יהודית עומד לערוך מסע רשמי בגרמניה. רעמיהם של 21 תותחי כבוד יקבלו את פניו. האם זהו סוף פסוק וסוף החשבון?

מרדכי ג.
הרצליה

גראייק והנקמה באוקראינים

אני מאמין כי כמוני הזדעזעו אלפי שרידי השואה והלוחמים הפרטיזנים על שהמשטרה מבקשת להעמיד לדין את יו"ר ארגון הלוחמים בנאצים סטיפן גראייק ואת חבריו, על פגיעה באנדרטה לזכר האוקראינים שנהרגו במלחמת העולם השניה.

האוקראינים לקחו חלק נכבד בהיסטוריה העקובה מדם של העם היהודי. הם היו ראשוני המומחים והמתנדבים בימי הפוגרומים, ופגעו בעם היהודי בהיותם צמאי דם ובעלי תאוות בצע.

הריסת האנדרטה היא הנקמה היהודית שנשארה לשרידים. על משטרת ישראל המבקשת להעמיד לדין פרטיזנים ושרידי שואה לשחרר את דמיאניוק מכלאו, וזה יהיה האות לתפארת הדימוקרטיה במדינת ישראל.

דוד פרח
רחובות

חוק במקום סלחנות

בשבוע הפוגרומים נגד ערביי הרובע המוסלמי בעיר העתיקה בירושלים יצא רב ישיבת „שובו בנים", הרב ברנר, בנאום מסית ומדיח לנקמת דם ברוצחי תלמיד הישיבה. מקץ זמן קצר נתפס נהגו של הרב כשבמכוניתו ציוד חבלה.

פרצופם של רבנים ו„חוזרים בתשובה" נחשף בכל פעם במלוא כיעורו: אי קבלת דין המדינה, ליבוי יצרים והתגרות בשכנים הערבים.

נגד העוברים על החוק יש לנקוט את כל האמצעים המספיקים. מידת הסלחנות תהיה בעוכרינו.

דן זהב
תל־אביב

ה„עליהום" של ח"כ גולדשטיין

הצעתו של ח"כ פנחס גולדשטיין להעלות את שכר הדירה בדירות המוגנות היא ביטוי מובהק ל„עליהום" על החלשים. זוהי הצעה אנטי־חברתית שנועדה לספק את רצון שולחיו של גולדשטיין, ובהם חברות עתירות ממון, בנקים, וקבלנים אמידים שרכשו אלפי דירות למטרות רווח.

בישראל יש חצי מיליון דיירים מוגנים, רובם גימלאים שלא הצליחו לרכוש דירה, ואת כספם הדל השקיעו בידיהם במאות־הממון של בעלי הבתים.

ח"כ גולדשטיין הוא חבר במפלגה המכנה עצמה ליברלית אך אני הייתי מסב את שמה למפלגה קפיטליסטית. החכ" וחבריו נהנים מהמטריה שפרשה עליהם תנועת „חירות" ואשר בזכותה זכו להיכנס לכנסת. מאותו רגע החלו לחתור תחת חוק הגנת הדייר, אלא שהודות לפועלם של אנשי מפלגת „העבודה" וראשי ההסתדרות – נכשלו.

בהצעותיהם האנטי סוציאליות מזדהים הפעילים המכנים עצמם ליברלים עם אותם „נובו־רייש" שעשו את הונם על גבם של פועלי ישראל.

את הצעות ח"כ גולדשטיין יש לדחות על הסף ואת תקוות הדיירים להגנה יש להפנות אל תנועת „העבודה".

מרדכי פלג
תל־אביב

שני מכתבים (במדור זה, ב־23.11.86 וב־11.12.86) נוגעים לי אישית ולחברים נוספים בהנהלת ארגוננו ועל כן ברצוני להעמיד דברים על דיוקם.

הארגון להגנת הדייר הוא וולונטרי, מתקיים מדמי חבר בסך 30 ש"ח לשנה לדייר, ומעניק לחבריו שרותי ייעוץ ועזרה יומיומיים, ללא תשלום נוסף. אנשי ההנהלה אינם מקבלים שכר וכספי הארגון מיועדים לאפשר פעולתו.

באסיפה של ארגוננו בהשתתפות מאות דיירים מכל הארץ, שהתקיימה בבית־סוקולוב ב־9.11.86 נבחרה ההנהלה ברוב מוחץ. כן הוחלט על שיגור עצומה לשר השיכון כנגד האפשרות שאותם „אנשים יקרים" (כפי שמכנה אותם מרדכי פלג במכתבו) ייצגו דיירים מוגנים בוועדה הממלכתית העתידה לקום. להערכתנו הם גורמים נזק לציבור הדיירים המוגנים.

יוני יהל
יו"ר הארגון הארצי היציג להגנת הדייר

המחשב וטעוני הטיפוח

ברצוני להעיר על דברים שפרסמתם („דבר" 2.12.86) כדיווח על מחקר שנערך בראשותי.

המחקר התבסס על תצפיות ממושכות במספר מצומצם של תלמידים (כ־20) שתרגלו עבודה בחשבון באמצעות מערכת המחשבים של תוא"ם. ראשית אין להסיק מהמחקר לגבי מאות אלפי התלמידים האחרים המתרגלים באותה מערכת, ושנית אין להסיק לגבי תרגול בנושאים אחרים, לגבי תרגול במערכות־מחשב אחרות או לגבי שימוש במחשבים שלא לשם תרגול.

ממחקרי עולה כי מערכת תוא"ם קידמה במידה ניכרת ביותר את התלמידים הטובים מתוך הקבוצה שנצפתה, גם את אלה שהוגדרו כ„מבוססים" וגם את „טעוני הטיפוח". ה„מבוססים", בני משפחות מבוססות, נעזרו בהתמודדות עם חומר המחשב בבני משפחה או חברים. טעוני הטיפוח לא נעזרו ועבודתם במחשב היתה פחות יעילה. בכל מקרה – מסקנה זו חלה על התלמידים הטובים בקבוצת התצפית, ואין היא חלה על התלמידים החלשים בקבוצה.

לפיכך, אין להסיק מהמחקר כי תלמידים חלשים טעוני־טיפוח נכשלים בעבודה במערכות תוא"ם עקב אי עזרה בבית, כפי שנכתב בכתבה שפרסמתם. גם את הטענה כאילו מיטיבים תלמידים לפתור תרגילי חשבון בעפרון ונייר מאשר במחשב – אין להסיק מהמחקר.

כדי להסיק מסקנות מדוייקות ומלאות יש לקרוא את הדו"ח המסכם של המחקר (130 עמודים, באנגלית)

ד"ר נירה הטיבה
בית־הספר לחינוך
אוניברסיטת תל־אביב

דוגמה יוונית

מהעתונות למדתי שחברי הפרלמנט היווני סרבו לקבל תוספת לשכרם, בשיעור של 13 אחוז, בנימוק שמצב המשק הלאומי אינו מאפשר זאת.

לפי דברי נשיא הפרלמנט היווני נמנים הפרלמנטרים ביוון עם מקבלי השכר הנמוך ביותר בקרב מחוקקי אירופה.

רצוי היה שחברי הכנסת שלנו יקחו דוגמה מעמיתיהם ביוון. אשרי המאמין.

מרדכי פלג
תל־אביב

המזרח התיכון ללא בעיות

הפתרונות הממלכתיים והתקשורתיים למזרח התיכון הם זמניים בלבד ולא יעמדו במבחן יחסי הכוחות בטווח הארוך, ואילו המזרח משווע לפתרון יסודי ארוך טווח.

אלה הם עיקריה:

★ חיסול גבולותיהן של המעצמות הקולוניאליות, אותם קיצרו המדינות שהשתחררו מעול השלטון הזר.

★ עמידה בפני לחציהם של שליטי העולם.

★ חלוקת המרחבים והמשאבים העולמיים לפי צרכי העמים.

★ חיסול המשטרים הפיקטיביים, וכינון משטרים צודקים וחופשיים.

★ חילופי אוכלוסין והפרחת מדבריות.

על מדינת ישראל להשתלב בתוכניות אלה בהתאם למספר תושביה וצרכי קיומה, כל זאת בהנחה שב־20 השנים הקרובות יבואו אליה חמישה מיליון יהודים נוספים.

במזרח התיכון יש להקים כוח צבאי שיעמוד בפני כל גורם חיצוני, ובכלל זה בפני המעצמות הגדולות.

עמי ליבנה
עין חרוד מאוחד

דו־קיום ולא נשואי תערובת

בכינוס תנועה וולונטרית הפועלת למען דו־קיום בין יהודים וערבים הציעה אחת המשתתפות, אשת פרופסור ידוע, לעודד נשואי תערובת בין יהודים וערבים.

עד לאותה הודיה לא ידעתי כי יש בארץ יחידים ואף ארגונים התומכים בעידוד נשואי תערובת. זמן מה לאחר מכן צפיתי בדניאלה כרמי בתוכנית „סוף ציטוט" בטלוויזיה ושוב שמעתי דברים ברוח זו.

לפי הסטטיסטיקה אבדו לעם היהודי יותר מבניו בעקבות נשואי תערובת מאשר בשואה.

גם מי שתומך בכל מאודו בדו קיום בין ערבים ליהודים בישראל יוכל להשתלב בקונסנזוס הכללי של התנגדות לנשואי תערובת, אשר לו שותפים רוב תושבי המדינה, יהודים כערבים.

אם לא נעצור את דניאלה כרמי היא עלולה להגשים את חלומה על נישואי תערובת.

ארנולד מרגלית
חיפה

גזל הגימלאים

הכנסת לא אישרה עדיין את ההיטל על הביטוח הלאומי אך במשרדי מס הכנסה גבוה ההיטל, הפקידים מצטדקים ואומרים: אנו רק משרתי האוצר, אין לנו ברירה אלא למלא את ההוראות.

לפי הגיון זה הצעתי לפקידי המס לגבות את ההיטל לא רק על שלושת החודשים האחרונים אלא על השנה כולה, שהרי ממילא הגימלאים בידיהם, והם יכולים לעשות בכספם ככל העולה על רוחם.

גביית ההיטל הזה היא גזל ואני תובע ממשרד האוצר להשיב לי ולכל הגימלאים את 450 השקלים שנלקחו מאתנו ללא חוק. האם אין מוסד שילחם את מלחמת העשוקים ויעשה להשבת הגזילה לבעליה?

יהושע וקסלר
ראשון־לציון

המדור ל„חיפוש אויבים"

כידוע, יש לעם ישראל שאיפות בלתי־מוגבלות בכל התחומים. אפילו בתחום קצת מוזר והוא – חיפוש אויבים. משום כך לא מסתפקים בכלי תקשורתנו באויבים המוכרים לכל, שלא חסרים לעמנו, אלא הם המציאו לעם ישראל „אויב חדש". תתפלאו, הוא – הדת היהודית.

כדי לא להפסיד במלחמה עם „האויב החדש" זהה ברשות השידור, למשל, לא יכולים להיפרד מ„הנכס הלאומי" כמו גבי גזית. אם לא בצהריים אז כעת בבוקר הוא עומד חזק על משמרתו ומזהיר את העם בציון מ„האויב החדש" ש„התגלה" בתוכו בדמות של אמונה יהודית שלו.

שפרה איינשטיין
ירושלים

העם היהודי

(המשך מעמוד 7)

הזוועות המקועקעות הנשמות השבורות הן עדות שעדיין חיה, לכבשנים, לגדרות, לניבי הכלבים, לרציחות הפרגולים ולאומללי המנהרות. אפר המתים השרופים נישא מזמן ברוחות, איקונה הברית. נשאר רק כמה חיים הנושאים בנשמתם את האמת. כשיתום דור השואה, לא יישארו עוד עדויות־עין ואז יעמדו למשפט העמים רק טענותינו כנגד טענות המכחישים. ומה היינו עושים, אילו הביאו את מקרה קורט ואלדהיים כתנא המסייע, להוכיח כי לא היו הדברים מעולם?

זאת ועוד: הרי גדל שם דור חדש וגדל גם כאן דור חדש. אין לנו יותר מדי אצבעות חינוכיות שאנו יכולים לנופף בהן כדי להזות את הזיכרון ולהזהיר מפני חזרתו. כל אימת שמזדמנת לנו אצבע כזאת, אנחנו מצווים ועומדים לנופף בה עד תום, למען ישמעו יראו וייראו.

ולעניין אחר. ואלדהיים הוא חניך האסכולה הפאשיסטית, בוגר בית המדרש הנאצי למנהיגות. הפאשיזם לא מת עם תבוסת מדינותיו בתום מלחמת העולם. עדיין נטושה מלחמת חורמה בין כוחות האור הליברליים לבין שרידיזיות החושך הפאשיסטיות. המאבק הגדול העצום בין מקדשי המדינה לאוהבי האורות, בין מקדשי זכויות הפרט לבין מחללי קדושת האדם הוא מבחן למוסריות הבין־לאומית. אם הוא, ואלדהיים, ינצח, הם ניצחו; ואם אנחנו ננצח או אולי הם יפסידו. בעבור זה – התייצבות בראש חזית הדימוקרטיה העולמית – אני מוכן לשלם הרבה מחירים ולא ליפול אל המלכודת המבוננת של השתיקה והזידלון.

ומעניין לעניין באותו עניין, ידידי חיליק. מדוע כל דבר בארץ צריך ליפול לתוך קטגוריות מוחלטות של טוב או רע, ימין או שמאל, דתי או חילוני? הנוקשות הרעיונית היא בעיני היסוד הרווח ביותר בפוליטיקה. המעשים של היום נגזרים מהאידיאולוגיות המזוקנות והמתבוננות של אתמול. מי שנכנס לפרדס הפוליטיקה הישראלית, חובה עליו לציית לדין התנועה והחברים. אוי לו לעולם לשנות את דעתו ואת דפוסי הצבעתו – יהיה אשר יהיה. הפכנו לחברה של „שורות תחתונות" שאינן מחוברות לשום תהליך ולשום התפתחות הגיונית. לעולם יתבע המשוחח הישראלי, מחברו, תשובה ברורה: „כן או לא"? אין קרקע בינים ואין שטחים אפורים, רק כן או לא. אם אתה „כן" אתה ידיד ואם אתה „לא" אתה לא, ומכאן ואילך ידברו הגרונות וישותתו האגרופים.

אלה חוקי משחק שאינם מקובלים עלי מכל וכל. יש דברים שהם מקובלים עלי בקו הליכוד ויש נושאים אחרים שבהם לא נראה לי קו המערך. כל נושא נשפט לגופו, הטעיות ברורות משום שהן טעיות והאמת מתקבלת משום אמיתותה. כאב לי שיש דברים ההפכים מיד למונופולין של צד אחד ולצד השני אין נגיעה בהם. כך איבדנו את יהודי ברה"מ עת הפקרנו את הפעילות והפעילים לזרוע הימין, כך הפכנו לאנטי־דתיים ושונאי יהודים וכן אנו מפקיעים את־עצמנו מזכרון השואה בחפשנו אחר הטיפול הנכון המושלם אשר לעולם לא יימצא.

מדוע לא נצעק בקול כנגד ואלדהיים? זה נושא השייך לכל העם ולא שייך לימין או לשמאל, מערך או ליכוד. מי שאיבד את הקשר למציאות משום שיקולים פוליטיים קטנים וצרים איבד עוד הרבה לפני כן את הקשר אל העם, תחושותיו ורגשותיו. הרחוב היהודי בתפוצות אינו אדיש לואלדהיים כמו חלק מן המנהיגות הישראלית. שם חווית השואה עוברת בימים אלה עיבוד לשם התמודדות של בני הדור השני והשלישי. מדעות, מחקר וטיפול גדלים למימדי ענק, תרומות כספיות, הצגות אומנותיות ויצירות ותחניות הם רק חלק זעיר מן התגובה היהודית המאוחרת לשואה. לא פלא הוא, אפוא, כי המאבק נגד ואלדהיים מתנהל בגולה ובתפוצות. ולבושתנו, בישראל ובהנהגתה מתנהל, כרגיל, רק מאבק עקר ושולי: „האם להאבק", „מה יגידו הגויים" ו„מה יגיד הליכוד (המערך)".

מנת דם
חיים לאדם

זכור!
תרומת דם אחת
מקנה ביטוח דם שנתי
למשפחתך ולך.

לתרומת דם
פנה לסניף
מגן דוד אדום הקרוב.

קולנוע

תל־אביב

אסתר: עסקה ללא רחמים 2.30, 5, 7.15, 9.40
אורלי: הורה לנעורים 4.30, 7.15, 9.30
בית (אלנבי לשעבר): ואיפה העדינות?... לעזאזל! 5, 7.30, 9.40
כסאות להוצים – חצות
קרנף מכוכב אחר 11.00 בבקר
בן־יהודה: משפט הנשרים 4.30, 7.15, 9.30
גורדון: אוונטי פופולו 7.15, 9.30
גת: קטיפה כחולה 4.45, 7.15, 9.30
דיזנגוף 1: בבכה יפהפיה שלי 4.45, 7.15, 9.40
חבורת אופני B.M.X 3 – 1, 11
דיזנגוף 2: שנה ליה 4.45, 7.15, 9.40
כלבת הים הכחוהבת 3, 1, 11
דיזנגוף 3: זכרונות אהבה מפירנצה 4.45, 7.15, 9.40
פלא גדע מצרות 3, 1, 11
דקל: פרנקנשטיין הצעיר
למבוגרים בלבד 7.15, 9.30
דרייב־אין: גבור מגזע אחר 7.15
פולטרגייסט II 9.30
סקס 12.00
הוד: גבור מגזע אחר 4.30, 7.15, 9.30
עוץ לי גוץ לי 2 – 11.30
בית ליסין: מלחמה ואהבה 11.15 בלילה
חן 1: הטיפה בעימה 5, 7.30, 9.45
תעתועי שחור הוקן 10.30, 12.25, 2.40
חן 2: ג'דסון אתמול היום 7.25, 9.45
בעקבות החרב הקטומה 10.30, 12.30, 2.30, 5.00
חן 3: בשורות האל 7.30, 9.45
תעתועי שחור הוקן 5.00
עליה בארץ הפלאות 10.30, 12.30, 2.30
חן 4: דונה פלור נשואה לשניים 7.30, 9.45
חברי הדרקון אליוט 10.30, 12.30, 2.35, 5
חן 5: שובו של הנוסע השמיני 7.05, 9.45
הפיראטים 10.30, 12.35, 2.40, 5
ליבנה: בלגן באורגן 4.30, 7.15, 9.30
תקלה מופלאה 2, 11
לב 1: הנבל הבורגני 7.30, 9.40
לב 2: בעקבות הברק 7.30, 9.40
לב 3: אותלו 7.20, 9.40
לב 4: מסע לאוסר 7.30, 9.30
מוגרבי: סגור לרגל קיפוצים
מקסים: שתי אצבעות מצידון 7.15, 9.30
סינמה 1: מחיר הפקע 4.30, 7.15, 9.30
סינמה 2: אהבה בשחקים 4.30, 7.15, 9.30
פאר: סגור לרגל קיפוצים
פאר: ג'ינג'ר ופרד 7.15, 9.30
פריז: את מכוכב אחר 10, 12, 2, 4, 7.15, 9.30
זכוכית שבורה 11.30
תכלת: המשימה 4.30, 6.50, 9.30
תמוז – רינה־אביב: כל אהבותי 5, 7.30, 9.40
לילה של יום מפרך – חצות
שחק: חנה ואחיותיה 4.30, 7.00, 9.30
תבלה: כולם נפלו על הראש 5, 7.15, 9.30
תל־אביב: שוטר ללא חוק 7.45, 9.45
עוץ לי גוץ לי 6, 4, 1, 11
הקולנוע (בית ציוני אמריקה) ברהודים 4.30, 7.15, 9.30

ירושלים

אריאן: קומנדו 10.30 בבקר
המשימה 4.30, 7.00, 9.15
אריאן 1: כל אהבותי 4.30, 7.00, 9.00
חברים צמודים 12.30
קרטה קיד II 10.30
אורנע: עסקה ללא רחמים 4.30, 6.45, 9.00
בית אגרון: הזרדסים באים 10.00
אלדין והנורה הקסמים 11.30
מכרות המלך שלמה 1
צ'יטי צ'יטי בנג בנג 3
קרמר נגד קרמר 5.00
סודי ביותר 7.00
העכבר שואג 8.45
מועדון ארוחת בוקר 11.15
סיפורו של אלוף – חצות
האולם הקטן בנייני האומה: כנוד
הבירה: אוונטי פופולו 7.00, 9.15
הסיפור שלא נגמר 11.00, 4.30
אור 3: שתי אצבעות בצידון 10.30, 4.30, 7.00, 9.00
גיל אור: עליה בארץ הפלאות 10.30, 12.30
הטיפה בעימה 4.30, 7.00, 9.15
כפיר: חנה ואחיותיה 7.15, 9.15
עוץ לי גוץ לי 10.30, 12.30, 4.00, 5.30
מגדל: תעלול קלנטי 7, 9.15
עדן: שוטר ללא חוק 4.30, 7, 9
רון: גבור מגזע אחר 4.30, 7.00, 9.00
מישנה: משפט הנשרים 7.00, 9.15

חיפה

אורה: המשימה 4.00, 6.30, 9.00
אורלי: הנבל הבורגני 6.45, 9.00
אמפיתיאטרון: שוטר ללא חוק 4.30, 7.00, 9.15
ארמון: עסקה ללא רחמים 4.30, 6.45, 9.00
חן: כולם נפלו על הראש 4.30, 6.45, 9.15
מאיר: הטיפה בעימה 4.30, 7.00, 9.15
רון: משפט הנשרים 6.45, 9.00
עוץ לי גוץ לי 10.30, 12.30, 4.00
רב גת 1: גבר ואשה לאחר 20 שנה 6.45, 9.15
תעתועי שחור הוקן 10.30, 12.30, 4.30
רב גת 2: כל אהבותי 4.30, 7.00, 9.15
הפיראטים 10.30, 15.35

קרית־ביאליק

כפיר: קוד הדעם 7.00, 9.15
כפיק: הטיפה בעימה 7, 9.15

קרית־חיים

בית העם: חנה ואחיותיה 7.00, 9.15
היובל: שוטר הלבבות 7, 9.15

קריות־ים

ציון: לאורך כל הלילה 7.00, 9.15

קרית־מוצקין

אורות: אהבה בשחקים 7.00, 9.30

אשדוד

אורה: אהבה בשחקים 7.15, 9.30
אשדוד: עסקה ללא רחמים 7.15, 9.30

אשקלון

אביבה: יפה בורוד 7.30, 9.30
מאור: קוד הדעם 7.30, 9.30
רחל: שובו של הנוסע השמיני 7.00, 9.30

באר־שבע

חן: משפט הנשרים 4.30, 7.30, 9.30

בת־ים

עצמאות: שוטר ללא חוק 7.45, 9.45
עוץ לי גוץ לי 6, 4, 11

הרצליה

היכל: משפט הנשרים 7.45, 9.45
עוץ לי גוץ לי 6, 4, 11
מלון דניאל: אפצי האש 7.15 9.30

עפולה

מפתיתין: צרות גדולות בצ'ינה טאון 8.30

חולון

אריכה: צרות גדולות בצ'ינה טאון 11.30 בבוקר
מגדל: הטיפה בעימה 7.15, 9.30
מתנ"ס קרית שרת: שבט רב המערות 4.00, 7.15, 9.30
סבוי: המשימה 7.30, 9.40
עוץ לי גוץ לי 6, 4, 11
ריטה: משפט הנשרים 7.15, 9.30

טבריה

אביב: שתי אצבעות מצידון 7.15, 9.15

כפר־סבא

עמל: עוץ לי גוץ לי 11.00 בבוקר
חן: שובו של הנוסע השמיני 7.00, 9.15

לוד

אורלי: פולטרגייסט II 7.15, 9.15
נגה: צרות גדולות בצ'ינה טאון 5.00, 7.15, 9.15

נהריה

הוד: שתי אצבעות מצידון 6.45, 9

נתניה

בשורה: עליה בארץ הפלאות 11 בבוקר
שבט רב המערות 5, 7, 9.15
שרון: עסקה ללא רחמים 5.00, 7.00 9.15
מר פפינג 11 בבוקר

קרית אונו

אלכס חולה אהבה 4.30, 6.30
3 רוקים חינוך 9.00

פתח־תקוה

שלום: ארבע מקצוענים בשליחות הקומנדו 7.15, 9.30
היכל 1: עוץ לי גוץ לי 5, 3, 1, 11
משפט הנשרים 7.15, 9.30
היכל 2: אוונטי פופולו 4.30, 7.15, 9.30
היכל 3: הורה לנעורים 4.30, 7.15, 9.30

ראשון־לציון

נעמן: שובו של הנוסע השמיני 7.15, 9.30
ראשון: רעם הניגג'ה 7.00, 9.15

רחובות

בית העם: רעם הניגג'ה 6, 8
הדר: חנה ואחיותיה 7.15, 9.15
חן: עסקה ללא רחמים 7.15, 9.15

רמת־גן וגבעתיים

אראוי: המשימה 5.00, 7.15, 9.40
ארמון: עסקה ללא רחמים 5, 7.15, 9.40
לילי: חנה ואחיותיה 7.15, 9.30
הודי: משפט הנשרים 4.30, 7.15, 9.30
רב בן 1: הטיפה בעימה 7.25, 9.45
תעתועי שחור הוקן 10.30, 12.35, 2.40, 4.45
רב בן 2: ג'דסון אתמול היום 7.20, 9.40
מחוזרים באהבה 10.30, 12.30, 2.30, 4.35
רב בן 3: קטיפה כחולה 7.15, 9.40
בילבי בילבי 10.30, 12.30, 2.30, 4.35
רב בן 4: גבר ואשה 20 שנה אחרי 7.10, 9.40
בעקבות החרב הקטומה 10.30, 12.30, 2.30, 4.40
שביט: שבט רב המערות 7.15, 9.30

רמת־השרון

כוכב: נילס הולגרסון 11 בבוקר
יפה בורוד 7
נילס הולגרסון 4
החברים של אלכס 9.30

רעננה

אורות: קרטה קיד II 7.30, 9.30

רמלה

אורן: מחול ושמו ניגג'ה 5, 7.30, 9.30

עכו

אדירמריום: תרגיל לשוטרים מתקדמים 7, 9

טלוויזיה

5.30 הדלקת נר שלישי של חנוכה בהשתתפות מקהלת הילדים סליד האקדמיה ע"ש רובין שבירושלים.
5.33 „שיישאר בינינו" – התכנית מיוחדת הפעם לכל הבסמיקים מבושה. מנחה דורון נשר.
6.05 „לאקי ביר־מזל" – סדרת מערבונים בהנפשה. שם הפרק „הכרכרה".
6.30 קיצור החדשות (ערבית).
6.32 ריצה פתוחה – על אשה מעוזה, שבעלה גירש אותה ומונע ממנה לראות את ילדיה (ערבית).
6.45 חידושים והמצאות – כסף מאספה, חלק א' (תרגום לעברית).
7.00 יומן השבוע (ערבית).
8.00 כותרות מבט.
8.02 הדלקת נר שלישי של חנוכה ב„מאור מודיעים" – עם הרב שלמה קרליבך ואנשי המושב, יוצאי ארה"ב. במסגרת סדרת סרטים קצרה בעקבות צה"ל המכבים, יודלקו נרות חנוכה בכל ערב באתרים ויישובים שונים בארץ הנושאים את עקבותיהם של חיילי צה"ל ושל צבאות המכבים.
8.12 „להיות בראשי" – מצעד להיטים עבריים על־פי המבצלים של־רשת גימל בשילוב להיטי חוץ־לארץ. מנחים: משה כורך האברי גלעד.
9.00 מבט לחדשות ומוסף „שער ראשון".
9.45 „שושלת" – פרק 24.
10.35 „בניבה הפשיטה" – תכנית חודשית, בסידור ישיר בהשתתפות קהל, העוסקת בהיבטים של נושאים הקשורים בענייני הפרק. הפעם: „שורת המתנדבים 1986". מה עולה בגורלו של אזרח, המנסה לסייע לקיום שלטון החוק בישראל וחושף עבירות במסדרי ממשלה או בגופים ציבוריים? בתכנית יספרו עדים שהתנסו בכך. כיצד פוטרו ממקום עבודתם והופקרו לגורלם. מנחה: מנשה רז.
11.55 חדשות.

טלוויזיה לימודית

09.00 בלקוקס: עד כאן.
09.03 שעת סיפור.
09.15 קסם ועגה החכמתאים (כ).
09.35 תיאטרון אגדות עם: הנסיכה המלהגת.
10.00 ילדי צלקה: סדרה בת 6 פרקים (המשך לסדרה בוקי ששודרה בעבר), פרק ראשון.
10.35 על חבל דק: סדרת הרפתקאות בת 6 פרקים על שני אחים שהם עולמות שונים.
11.00 נסיכה מכוכב אחר: סרט מדע בדיוני.
2.00 בלקוקס: עד כאן.
2.03 שעת סיפור.
2.15 בלי מהומות בריים 2.
2.45 הלו ישראל – דמוקרטיה בישראל.
3.00 האוניברסיטה הפתוחה: בעיות המדינות באפריקה: פיזיולוגיה של האדם.
4.00 רחוב סומסום.
4.30 בית ספר לקוסמים: פרק 5: אליבות.
5.00 ערב חדש.

רדיו

קול המוסיקה

07.09 בהאזנה נינוחה – מנדלסון: הפתיחה „מערת פינגל", אופוס 26 (תז. פילה. החדשה/מ. עבמוא); שופן: קונצ'רטו מס' 2 לפסנתר ותזמורת בפה מינור אופוס 21 (ק. קאהן/תז. המבורג/וו. רוסלר); לאלה: שלישייה מס' 3 בלה מינור, לכנור, צ'לו ופסנתר אופוס 26 (שלישיית ז'אן פרנקו); מוצרט: סונטה בסי במול מג'ור לפסנתר ולכנור ק. 58 (ו. אנקואה, פסנתר/+ פ. בריד כנור); פליאל: סימפוניה קונצרטית מס' 5 בפה מג'ור, לחליל, אבוב, בסון, קרן ותזמורת (התז. הקמרית של קלן/ג. מילדבריהל).
09.00 קונצרט בוקר.
12.00 אמנים באולפן – רודולף הייצמן, עוגב – מבחר יצירות מאת יוה. באך.
13.05 בהאזנה נינוחה – ג'מיניאני: סונטה בלה מג'ור (נ. מילשטיין, כנור/ג'. פלהרמאכר, פסנתר); הנדל: ריצ'יטטיב ואריה מתוך „סמלה" (מ. הורן, מצו־סופרן); באך: ששה הכוראלים של שיבלר (ו. צ'ורזמפה, עוגב); מוצרט: דיברטימנטו במי במול מג'ור, לכנור ויולה וצ'לו, ק. 563 (ג. קרמר/ק. קשקשיאן/י יו מא); פרוביני: 3 פרקים מתוך מיסת ההכתרה של המלך שאול ה־10 (מקה. פילה/תז. פילה/ר. מוטי).
15.00 מוסיקה כאן ועכשיו – אבל ארדליך: „בגעגועים לשלום" (מיתרים של התז. הסימפ. רשה"ס/ר. רוברטסון); יעקב גלבוע: קינת קלתימוס (הסימפ. רשה"ס/א. איטקירדוז); בכס לורנסה: צפור גן העדן (נגני אלסינור/פ. ריטטוק).
15.55 מוסיקה ליום האחה.
19.00 מוסיקה קלאסית קלה.
20.05 הדלקת נר שלישי של חנוכה ומעוז צור.
20.10 ארכאולוגיה.
20.30 התזמורת הפילהרמונית הישראלית.
23.00 מחזורי יצירות – באך: הקונצ'רטי לצ'מבלו עפ"י ויואלדי: קונצ'רטו ברה מג'ור וב. ה.ו. 972; היידן: מבחר מן הדיברטימנטי לבריטון, ויולה וצ'לו; מנדלסון: החמישיות לכלי־קשת חמישיה מס' 1, בלה מג'ור, אופוס 18.

רשת א'

11.30 השכלה ודעת לכל: „צרפתית למתחילים", שעור מס' 1.
12.05 בעקבות הבושם.
14.06 תכניות לילדים.
14.45 לילדים הגדולים – „החיל בטק", ילקוט בליבה: „הרוזן במונטה כריסטו" – מאת אלכסנדר דיומא.
15.30 עולם המדע (ש.ש.)
16.05 רדיו־עשרה – מגזין נוער – כתבי נוער מדווחים על המתרחש בחיי הנוער.
17.12 קריאה מספר המקבים.
17.20 האוניברסיטה הפתוחה – פסיכולוגיה בחינוך: „אינטליגנציה".
18.06 הדלקת נר שלישי של חנוכה ומעוז צור.
18.11 למתגברים בעם.
19.05 מחשבת ישראל.
22.05 תפוח ועץ – „משפחות הנמצאות בשלבים שונים של תהליך הגירושין". הפעם: תכנית ראשונה: „להיות או לא להיות גרושים".

רשת ב'

15.06 הדלקת נר שלישי של חנוכה ומעוז צור.
16.11 למתגברים בעם.
18.16 מי ימלל – שירים וקריאות לחג.
19.35 עם ישראל – עניינים יהודיים בעולם.
20.05 מחנה־חנוכה – מסיבת חנוכה עם מקהלת סודיקן הגדול.
21.05 שלום לבודדים – פיוט וברכה.
22.05 צבועים ושקדים – מבחר שירים בידיים, לקט שירי חנוכה.
23.05 בלצול שלישי – שבועון לאומנויות בסידור חי.

רשת ג'

18.06 הדלקת נר שלישי של חנוכה ומעוז צור.
18.11 בעקבי הפזמונים הלועזיים.
21.05 אדום עתיק.
23.05 הלילה הוא שירים.

גלי צה"ל

16.05 רדיו ספורט.
16.54 הדלקת נר שלישי של חנוכה במרכז שיקום לנפגעי ראש קריית חיפה.
18.05 שעה קלה על כלכלה.
20.05 „לחיות בלילה" – שיחה עם יעקב כנעני מהתעוור בקרב ב־1947.
20.55 פינה הבה לקב"י.
21.30 אוניברסיטה משודרת – אתגרים ופריצות דרך במדעי התקופה. עקרון החוזר התחור.
23.55 „שיחת הצות עם אל"ם (במיל.) יעקב חסדאי.

דבר ספורט

חוסר עניין בולט בהתחדש משחקי גביע הטוטו

משחקי המחזור הי"ג בגביע הטוטו לא עיניינו את קבוצות הליגה הלאומית, שהירבו לשתף את שחקני הספסל ואת חובבי הכדורגל, שהצביעו ברגליהם נגד המשחקים חסרי העניין.

בבית א' המתיחה קבוצת בני־יהודה ת"א את מכבי נתניה בביתה, לאחר שזכתה בנצחון חוץ, שהעלה אותה לראשות טבלת הבית.

כדורגלני הפועל ת"א ממשיכים לאכזב. אתמול הם לא הצליחו לנצל הרכב חסר של הפועל פ"ת והסתפקו בנקודה אחת בלבד.

בבית ב' הובסה המוליכה, הפועל כפר־סבא ע"י שמשון ת"א – 0:3. למרות תבוסתם ממשיכים הכפר סבאים להוליך בראשות הבית.

קבוצת בית"ר נתניה ניסתה להפתיע את מכבי חיפה, אך הניצחון של שלמה שרף הצליחו בכוחו של דבר לזכות בנצחון חוץ, שצימק את הפער בינם לבין הפועל כפר סבא לנקודה אחת בלבד.

בבית ג' הגדילה מכבי יבנה את יתרונה בראשות הטבלה. היבנאים לא התקשו לגבור בביתם על מגורת טבלת הבית – מכבי פ"ת.

המשחק בין קבוצת מכבי ובית"ר ת"א הבתים בתיקו מאכזב – 1:1.

קבוצת מכבי יפו ממשיכה להוליך בראשות בית ד'. אתמול נפרדו היפואים מהבאר־שבעים בתיקו – 1:1 במשחק החוץ שלהם מול הפועל באר שבע.

את הפתעת המחזור סיפקו כדורגלני הפועל לוד, שגברו על בית"ר ירושלים (ללא מלמיליאן) במגרשה הביתי – 1:2.

אוסטרליה בדרך לזכיה בגביע דייויס. האוסטרלים מוליכים (1:2) לאחר שניצחו אתמול במשחק הזוגות. ביום הראשון הפתיע פאט קאש האוסטרלי (משמאל) את אדברג, בעוד השוודי פרנפורס (מימין) הישווה מול פיצ'רלד

שלוש קבוצות סיימו את הסיבוב הראשון של גביע הטוטו בליגה הארצית עם מלוא הנקודות. השלוש – הפועל חיפה, מכבי שעריים וצפרירים חולון – מועמדות לזכות בראשות הבתים. רק בבית הראשון בו משובצות ארבע קבוצות צמרת המצב מסובך וכל אחת מהארבע מסוגלת להמשיך את המבורה בתום השלב הראשון.

מדרך הנצחונות של הפועל ירושלים נקטע אתמול ביהוד בשהנוכחו של פייגנבוים נוצחו ע"י המקומיים 2:1. הפועל חדרה סחטה תיקו מעכו 0:0, כל זאת במסגרת בית א'.

בבית ב' לא התקשתה המוליכה הארצית הפועל חיפה לזכות בנצחון שלישי רצוף והמפם על הפועל בית שאן 0:3. התיקו בין בית"ר רמלה והפועל טבריה (1:1) רק סייע לחיפאים להתבסס בפיסגת הבית.

בבית ג' מכבי שעריים היא המוליכה. גם הרחובותים צברו נצחון שלישי רצוף לאחר 0:1 בלתי משכנע על הפועל דימונה. ה"דרבי" הדרום גני בין הפועל ומכבי רמת עמידר הסתיים ללא הכרעה בתוצאה 2:2.

הפועל צפרירים חולון, כמו חיפה ושעריים, עם מלוא הנקודות. אתמול תחת מטר שוטף ועל מגרש בוצי ניצחו החולונים בנהריה את בית"ר המקומי בשיעור 0:2. הכח ר"ג גברה על הפועל מרמורק בתוצאה 0:1.

פחות מ־2500 צופים חזו בשמונה המשחקים במהלכם הובקעו 16 שערים.

הסיבוב השני של המשחקים יחל ב־17 בינואר: הפועל חדרה – הפועל ים; הפועל יהוד – הפועל עכו (בית א'); הפועל טבריה – הפועל חיפה; בית שאן – בית"ר רמלה (בית ב'); רמת עמידר – מכבי שעריים; הפועל דימונה – הפועל ר"ג (בית ג'); הפועל מרמורק – הפועל חולון; בית"ר נהריה – הכח ר"ג (בית ד').

בית א'

הפועל עכו – הפועל חדרה 0:0

במשחק שקל שלא התעלה לרמה גבוהה נפרדו ביום שישי קבוצות הפועל חדרה והפועל עכו בתיקו ללא שערים.

חדרה היתה הטובה יותר במגרש וכניצחו של שריף מאסי, שהיה הבולט בשדה, היא תקפה את שער עכו. אולם חלוצי חדרה היו רכים וחסרי דיוק ולא הצליחו למצוא את הדרך לרשת.

מנגד ניסו העכואים להכריע את המשחק בהתקפות מתפרצות, אלא שאלה היו חסרות מוץ.

שפט גרוסמן לעיני 1000 צופים בעכו.

הפועל יהוד 2
הפועל י־ם 1

שרשרת נצחונותיה של הפועל ירושלים נקטעה ביהוד. לאחר שבעה נצחונות רצופים נוצחו הירושלמים 2:1 ואיבדו את שחקנם שלומי מלכה שנפגע.

יהוד פתחה את המשחק בתנופה וכבר בדקה ה־14 רכשה יתרון מרגלי ישראל ששון. ירושלים הגיבה בהתקפות נגד שבסיום אחת מהן בדקה ה־30 נגח שלומי מלכה לרשת והשווה. במהלך ההבקעה נפגע מלכה בראשו והוכהל לבית החולים שם נקבע כי לקה בזעזוע מוח.

עד לשלבי הסיום התנהל במגרש משחק שקול. שלוש דקות לפני השריקה הצליח יורם אורן להבקיע את שער הנצחון.

שפט רחמים שאשו לעיני 500 צופים ביהוד.

בית ב'

בית"ר רמלה – טבריה 1:1

שתי קבוצות מרכז הטבלה מרמלה ומטבריה לא יכלו זו לזו ונפרדו בתיקו 1:1.

לאחר מחצית ראשונה חלשה ומאופסת, פתחו המקומיים את המחצית השניה בתנופה ובדקה ה־58 הם רכשו יתרון מרגלי אריה צפניה התיק שהיה השחקן הטוב במגרש.

לקראת הסיום עברה היוזמה לרגלי האורחים שהצליחו להשוות תשע דקות מהסיום מרגלי מאיר עמור.

שפט יעקב אלימלך לעני 100 צופים ברמלה.

הפועל חיפה 3
בית־שאן 0

יתרון ברור של המוליכה הארצית, הפועל חיפה, העניק לה מתנת חג נאה בדמות נצחון חלק על הפועל בית־שאן 0:3.

חיפה שלטה במשחק ללא עוררין והחל משריקת הפתיחה והבקעת שערים היתה רק ענין של זמן. ואמנם בדקה ה־26 נחת כדור ראשון ברשת המקומיים מבעיטתו של אלי בן־אמו. שתי דקות לפני השריקה למחצית העלה הצעיר איתן שטיבלמן את יתרון קבוצתו ל־0:2 בבעיטה מקרוב.

במחצית השניה ניסו המקומיים לשנות את התוצאה אולם ניתקלו במשחק הגנה טוב של החיפאים. מנגד בדקת הסיום קבע רונן רוקמן את תוצאת המשחק לאחר פריצה מהירה.

שפט שלמה שחר לעיני 200 צופים בבית שאן.

בית ג'

הפועל ר"ג – רמת עמידר 2:2

יתרון של שני שערים לא הספיק אתמול לכדורגלני מכבי רמת עמידר והם נאלצו להסתפק בנקודה אחת לאחר תיקו 2:2 נגד הפועל ר"ג.

רמת עמידר שהיתה טובה יותר בחלק הראשון של המשחק רכשה יתרון בדקה ה־27 מרגלי עזרא אליהו. 30 דקות לאחר מכן העלה חברו אורון גרין את עמידר ל־0:2.

אולם כאן כאילו הפסיקה עמידר לשחק. עובדה זו נוצלה היטב ע"י המקומיים שהבקיעו צמד שערים תוך שלוש דקות מרגלי יעקב גומרד (65) ותיסים רבי (68).

שפט יצחק יחבס לעיני 100 צופים במכתש בגבעתיים.

מכבי שעריים 1
הפועל דימונה 0

שער בודד מרגלי אורן קנת הספיק לכדורגלני מכבי שעריים כדי לצבור שלוש נקודות ולגבור על הפועל דימונה 0:1. פער המיקום בין שתי הקבוצות בליגה לא בא לידי ביטוי במגרש. דימונה הנחותה לא נפלה ברמתה מהאורחת הרחובותית ולעיתים אף עלתה עליה. רק חוסר מזל ואזלת רגל מנעו מהדימונאים להבקיע שערים.

מנגד הספיקה לשעריים התקפה בודדת בדקה ה־63 כדי להרוץ את גורל המשחק משער של החלוץ אורן קנת.

שפט ראובן זינו לעיני 200 בבאר שבע.

בית ד'

הכח ר"ג – הפועל מרמורק 0:1

במאבק בין שתי קבוצות תחתית גברה קבוצת הכח ר"ג על הפועל מרמורק בשיעור 0:1.

הכח פתחה את המשחק בתנופה ורכשה יתרון בדקה ה־17 מרגלי מוצרי.

במחצית השניה ניסו האורחים מרחובות להשוות אך לא הצליחו במשימתם וגם כשניתנה להם הזדמנות להבקיע מהנקודה הלבנה החטיאו. בדקה ה־75 ביצע פנחס שכטר בעיטת עונשין מ־11 מ' והשוער נודרבן קלט בזינוק נאה.

שפט שלמה יוסף לעיני 200 צופים באיצטדיון רינטר בר"ג.

הפועל חולון 2
בית"ר נהריה 0

מזג אויר סוער ומגרש בוצי לא מנעו מקבוצת הפועל חולון לנצח את בית"ר נהריה בשיעור 0:2 ולשמור על מאזן מושלם בגביע הטוטו.

המחצית הראשונה הטובה יותר של חולון הספיקה לה כדי להבקיע את שני השערים. בדקה ה־25 היה זה בני דמתי שפרץ היטב ובעט בדייקנות פנימה. כחלוף 14 דקות חיקה אותו חברו ארז שקרוקה כשבעט מטווח קצר פנימה.

שפט יוסף דוד לעיני 50 צופים בנהריה.

בלאומית

בית א'			
1. בני־יהודה	3	6:4	6
2. מכבי נתניה	3	4:2	6
3. הפועל ת"א	3	2:3	2
4. הפועל פ"ת	3	3:5	1
בית ב'			
1. הפועל כפ"ס	3	9:4	6
2. שמשון ת"א	3	6:3	5
3. מכבי חיפה	3	4:5	5
4. בית"ר נתניה	3	5:12	0
בית ג'			
1. מכבי יבנה	3	6:3	6
2. מכבי ת"א	3	5:4	4
3. בית"ר ת"א	3	2:2	3
4. מכבי פ"ת	3	0:4	1
בית ד'			
1. מכבי יפו	3	5:2	7
2. הפועל לוד	3	5:4	5
3. בית"ר ירושלים	3	4:5	3
4. הפועל באר־שבע	3	3:6	1

הניחוש הנכון

1.	מכ. נתניה – בני־יהודה	2
2.	הפועל פ"ת – הפועל ת"א	X
3.	שמשון – הפועל כפ"ס	1
4.	בית"ר נתניה – מכ. חיפה	2
5.	מכבי יבנה – מכבי פ"ת	1
6.	בית"ר ת"א – מכבי ת"א	X
7.	הפועל ב"ש – מכבי יפו	X
8.	בית"ר י־ם – הפ. לוד	2
9.	הפועל עכו – חדרה	X
10.	יהוד – הפועל י־ם	1
11.	בית"ר רמלה – טבריה	X
12.	בית־שאן – הפועל חיפה	2
13.	הפועל ר"ג – רמת־עמידר	X
14.	הכח ר"ג – מרמורק	1

13th hapoel games
משחקי הפועל ה־13
Israel 4th 11th May 1987 בכמאי 4-11

בארצית

בית א'			
1. הפועל עכו	3	4–1	5
2. הפועל יהוד	3	5–7	4
3. הפועל חדרה	3	3–3	3
4. הפועל י־ם	3	2–3	2
בית ב'			
1. הפועל חיפה	3	11–2	9
2. בית"ר רמלה	3	4–6	4
3. הפועל טבריה	3	3–5	4
4. בית־שאן	3	1–6	0
בית ג'			
1. מכ' שעריים	3	5–1	9
2. הפועל דימונה	3	2–2	4
3. רמת־עמידר	3	2–3	2
4. הפועל ר"ג	3	4–7	1
בית ד'			
1. צפרירים חולון	3	11–1	9
2. הכח ר"ג	3	2–6	6
3. הפ' מרמורק	3	3–5	3
4. בית"ר נהריה	3	1–5	0

יוון – רומניה 0:0 בפתיחת טורניר הנוער

מאת יצחק פרי

בפתיחת טורניר הנוער הבינלאומי נפרדו אתמול ברחובות נבחרות יוון ורומניה בתיקו עקר משערים.

רק 150 צופים באו לחזות במשחק, שנערך במזג אויר אירופי. במרבית שלבי המשחק חזו הצופים במשחק משעמם, שהתנהל ברובו במרכז המגרש.

הרומנים היו טובים יותר. הם שלטו במרכז המגרש והכתיבו את קצב המשחק. היוונים יותר הפריעו מאשר שיחקו. הם מיעטו ליזום התקפות על השער הרומני והתפקו במגננה.

לרומני ג'ורג' סרניס היו במהלך המשחק שתי הזדמנויות טובות להבקעת שערים. בדקה ה־29 הוא נגח מול השוער הרומני לקורת השער ובדקה ה־80 הוא בעט מעמדה נוחה לחוץ.

שפט יאיר סילינגר במגרש מכבי שעריים.

נבחרת רומניה: לוציסקי: בנישטו, סודורסקי, לוטסקו, כרביה: פפראסקו, סבה: סרניס, סלבו, הבצ'קי.

נבחרת יוון: קרקמנים: רוסומנים, חבוס, מגוס, קימנטים: פוליכרוניו, רנטים, אסלנטים, בורס: סוסרינקים, מרדיצ'קים.

בית ג'

בית"ר ת"א – מכבי ת"א 1:1

מאת יוסי משורר

שני שערים, שהובקעו בשלוש המשוכות, הצילו את הצופים המעטים שחזו במשחק בין קבוצות בית"ר ת"א ומכבי ת"א משינקים. 1:1 (0:0).

מזג האויר הסוער היקשה על השחקנים לפתח משחק טכני. הקור העז, ששרר במגרש אמנם גרם להנעה מתמדת של השחקנים, אך משחקם לא היה מרתיק.

גם חוסר המוטיבאציה של השחקנים פגעה קשות ברמת המשחק. שתי הקבוצות הופיעו למשחק בהרכבים חסרים. במכבי חסרו אבי כהן, משה פריאני ובני גינזבורג. בבית"ר לא שיחק הולדך, יצחק בלחסן.

ברוב דקות המשחק שלטו שחקני ה"מנורה" במרכז המגרש, אך חוסר מזל בהתקפה מנע מהם לעלות ליתרון מוקדם. בדקה ה־65 הגיעו הבית"רים לשיא התסאותיהם, לאחר שסימן טוב הכשיל את ירון כהן בתוך הרחבה, אך את בעיטת העונשין מ־11 מ' בעט ניסים כהן לידי השוער המוליך של מכבי.

כשנראה היה, כי במשחק זה לא יובקעו שערים, הפתיע בדקה ה־77 בני טבק את השוער הבית"רי בבעיטה שטוחה מ־25 מ', שחדרה לפינת השער – 0:1.

שמחת המכבים נמשכה דקה אחת בלבד. הבית"רים בהתקפה מהירה הפתיעו את הגנת מכבי, שהרפה ברשלנות כדור מתוך הרחבה היישר לרגלי עמרן, שבבעיטה נגה מ־25 מ' קבע את תוצאת המשחק – 1:1.

שפט גבי לוי לעיני 400 צופים במגרש וינגר.

בית"ר ת"א: א. גדבי (נ. גדבי), בן נתן (ידין), צמת, עמר, אבן צוהר, ניסים כהן, קצב, מזרחי, עמרן, ירון כהן, פז.

מכבי ת"א: סימן טוב, גובי, איתן לוי (אלון נתן), קרייף, שמעטוב, גולדברג (אוזלאי), לזלו, נחלי, מיקי כהן, מכבס (טבק), ודיקס.

מכבי יבנה – מכבי פ"ת 0:2

מאת אבי לואת

קבוצת מכבי יבנה לא התקשתה לגבור במגרשה הביתי על מכבי פ"ת בתוצאה 0:2 (0:1).

שחקני יבנה לא נבהלו מהקור העז ששרר במגרש. הם שיחקו בשאפתנות רבה ושלטו במרכז השדה ללא עוררין. האורחים מאם המושבות איכזבו קשות. משחקם היה חסר ריזק והם לא הצליחו לערער על היתרון הברור של יבנה.

כבר בדקה ה־2 הצליחה יבנה לעלות ליתרון ראשון, לאחר שמגנשה עלוהאה, בבעיטה חלשה מתוך הרחבה, התיר את השוער. הפתוח תקאי חסר אונים – 0:1.

שחקני יבנה המשיכו לתת את הטון במגרש, אך רק בדקה ה־75 הצליחו להגדיל את יתרונם. החלוץ הצעיר, צורדון, קלט את הכדור בתוך הרחבה ובבעיטה שטוחה קבע את תוצאת המשחק – 0:2.

שפט הייסב רחמים רינאצ'י לעיני 300 צופים ביבנה.

מכבי יבנה: לסנה: בוארון, אלקבץ, עלוואה (עשור), א. פריך: אוזלאי, אוסמו (א. כהן), ציון יעקב: חלפון, ועקנין, צורדון.

מכבי פ"ת: פביאן: אזובל, פרסלני, מ. כהן, נוריאל: א. לוי, ירוחם, אליאספור (סידרוב): באזל (אביטל), אוחיון, בבלייבסר.

בית ד'

לוד – בית"ר י־ם 1:2

מאת יצחק קלרין

כדורגלני הפועל לוד הפתיעו אתמול את מוליכת הטבלה – בית"ר ירושלים במגרשה הביתי וזכו בנצחון מפתיע – 1:2 (1:0).

הבית"רים הופיעו למחק ללא ה"מאסטרו", אורי מלמיליאן. אך גם חסרונו אינו מצדיק יכולת כה חלשה שפי שהציגו חניכיו של דרור קשטן. יתכן, כי חוסר העיניין שמגלות הקבוצות במשחקי גביע הטוטו, פגע בשאפתנות הבית"רית.

האורחים בלוד ראויים למירב המחמאות, שכן הם שיחקו ללא רגשי נחיתות והצליחו להפתיע את אוהנה וחבריו בביתם. כוכב המשחק היה ללא ספק, בני סמדג'ה, שאף התכבד בהבקעת צמד שערים.

פתיחת המשחק לא רמזה על העתיד לקרות, שכן היו אלה דווקא שחקני ה"מנורה", שעלו ליתרון ראשון. בדקה ה־26 בעט יעקב שוורץ בעיטת יפה, שחדרה מתחת למשקוף השער – 0:1.

הקור העז ששרר במגרש פגע קשות בתיפקוד השחקנים. אולם דווקא הירושלמים נפגעו מהקור יותר מהלודאים.

המחצית השני היתה שיכת ללודאים הנמרצים. כבר בדקה ה־48 הם הצליחו לאזן את התוצאה, לאחר שמאיה הוכשל בתוך רחבת העונשין. את בעיטת העונשין מ־11 מ' בעט בני סמדג'ה ללא רופי – 1:1.

הלודאים המשיכו להלום בירכתם השאננה. כעבור שלוש דקות הפתיע סמדג'ה את השוער הבית"רי, בבעיטה אדירה מ־25 מ', שחדרה מתחת למשקוף השער – 1:2.

בדקות הסיום ניסו הבית"רים להשוות את התוצאה, אך משחק הקרבה של הגנת לוד לא איפשר להם להשיג את מבוקשם.

שפט יצחק בן יצחק לעיני 1000 צופים במגרש ימקא.

הפועל לוד: כנודים (טריקי): ברדוגו, נעמן, בנודיס, מאיה: קסאסוויל, בן מכס (שטורית), הילל, סמדג'ה: רפי שמואל, סרביט (חביב).

בית"ר י־ם: סויסה: אבי כהן, אוזלאי, אשש, שירזי: קרוש, בן־הרוש (בוזגלו), שוורץ, מלכה: אוחנה, ונדרמולן.

באר־שבע – מכבי יפו 1:1

מאת רונן בר־לב

הרוח העזה, שנשבה בבאר־שבע, ניהלה למעשה את המשחק בין קבוצות הפועל באר־שבע ומכבי יפו – 1:1 (0:0).

כשלונותיהם של כדורגלני הפועל באר־שבע בשבועות האחרונים, הניעו את מאמנם, דרור ברינגר, לבצע ניתוח חד בקבוצה. כל קשרי הקבוצה נאלצו לפנות את מקומם וגם החלוץ הותיק, דב רמלר, נאלץ לוותר על מקומו בהרכב הפותח.

ה"בולגרים" מיפו שיחקו בהרכבם הכמעט מלא. הם ניסו להשיב לעצמם את בטחונם העצמי ע"י נצחון חוץ.

במחצית הראשונה חזו 250 הצופים במשחק משעמם וחסר ארועים ע"י שני השערים. במחצית השניה התעורר במקצת המשחק.

בדקה ה־51 הצליחו שחקני בירת הנגב לעלות ליתרון, לאחר ששמעון ביטון בעט מול השוער היפואי לרשת – 0:1.

היפואים לא נשברו והצליחו כעבור 8 דקות להבקיע שער שוויון מפתיע. רחמים לניאדו ניצל את יציאתו של השוער הבאר־שבעי החלש, מריו זוכוביצקי, מחוץ לשערו ובבעיטה קשתית קבע את תוצאת המשחק – 1:1.

שפט בני כהן לעיני 250 צופים במגרש הפועל באר־שבע.

הפועל ב"ש: זוכוביצקי: בן חכו, דוידי, אילוז, גונן: דהן, עזרן, סולתן (רמלר): אחנה (צרפתי), וייצמן, ביטון.

מכבי יפו: נברוד אברהם: כהן צדק, סליכן, בוטפיקה, שמעון כהן (שמואלי): אלקולומברה, מג'ד, יוסי לוי, לניאדו: אמיגה, צ'יפרוט.

בית א'

בני־יהודה – מ. נתניה 1:2

מאת דוד בכר

שער, שמסרת בדקה ה־88, הקנה אתמול לכדורגלני בני־יהודה ת"א נצחון חוץ מול מכבי נתניה – 1:2 (0:1).

שתי הקבוצות שיחקו במערכים התקפיים, תכוות עם מהירות מעבר לשער, בעזרתה הארוכה של הרוח העזה, שנשבה בעת המשחק.

כבר בדקה ה־12 הובקע השער הראשון במשחק, לאחר שחיים לוי הכשיל את שטסיקה בתוך הרחבה. את בעיטת העונשין מ־11 מ' בעט דוד מלכה ללא רופי – 0:1.

עד לסיום המחצית ניסו שחקני עיר היהלומים לאזן את התוצאה, אך חוסר מזל בהתקפתם היה בסיכוניהם. גם במחצית השניה נמשך הלוחץ הנתנייתי. ואכן בדקה ה־75 הם הצליחו להשוות את התוצאה. הוקפה הכשיל בתוך הרחבה את דינו גבאי. את בעיטת העונשין מ־11 מ' זאור יגאל מנחם לשער שתוה – 1:1.

כשנדמה היה, כי התוצאה המאוזנת תשאר בעינה, הפתיעו שחקני שכונת התקווה בשער מפתיע. בדקה ה־88 הרחיק חיים בר ברשלנות את הכדור מתוך הרחבה. הכדור הגיע היישר לרגליו של החלוץ הצעיר, מנצור, שבבעיטה מקרוב קבע את תוצאת המשחק – 1:2.

שפט צבי שריד לעיני 200 צופים במגרש מכבי נתניה.

בני יהודה ת"א: אסואב: מלכה (דוקה), אריב, א. חיים, עלה מליחי, מנצור, רמי לוי, שטסיקה, נורדנה, שירזי.

מכבי נתניה: בלדב: ש. מנחם, ת. לוי, בר, מכלוף: באורון (עזריה), חלפון, לם, גבאי, יגאל מנחם, ר. לוי (ש. פריך).

הפ' פ"ת – הפועל ת"א 1:1

מאת עמי רוזנברג

מכבי הפועל פ"ת, גיל לוין, היה אתמול מקור האכזבה בעשרי הקהל הדרובה של קבוצתו במשחקה מול הפועל ת"א – 1:1 (1:0).

לוין שיחק אתמול לראשונה בעמדת בלם. הקרבה של המחלף משחקני ההרכב, הראשון והרבה אילצו את הפתח־תקואים לשחק בהרכב מקוזז.

ה"אדומים", שמשחקיהם בעדר רק זוגי פיזבגל, לא נצלו את הרכב הפלאים הפתח־תקואי והמשיכו לעלות תצוגה חלשה כמו ברוב משחקיהם בתחילת העונה.

בדקה ה־13 הצליחה ת"א לעלות ליתרון, לאחר שגיל לוין הרחיק את הכדור היישר לגופו של שבתאי לוי, שבעצמו זה העלה את קבוצתו ליתרון – 0:1.

שחקני אם המושבות ניסו במשחק שאפתני להשוות את התוצאה. רק בדקה ה־54 הם הצליחו להבקיע שער שוויון מובהק. גבי לסרי בעט את הכדור לעבר השער ושוקרון הטה את הכדור בידו. את בעיטת העונשין מ־11 מ' בעט ניר לוין ללא רופי – 1:1.

עד לדקות הסיום ניסו הפתח־תקואים להבקיע שער יתרון, אך חוסר מזל בהתקפתם מנע מהם להבקיע שער נצחון מובהק.

שפט יהושע לוריא לעיני 150 צופים במגרש הפועל פ"ת.

הפועל פ"ת: בנבי לסרי (רחמים) לוין, פרל, אלייה, שבו (קריסי), מרכס, מתפוזי, קלמנוביץ, אברהם, גנדי.

הפועל ת"א: אלונה, עמר, אקריך, חאנג, שוקרון, מועלם, אלי כהן, מוסא, סיני, שבתאי לוי, זאנו.

בית ב'

שמשון – הפועל כפ"ס 0:3

מאת יוסי משורר

במשחק חד צדדי לא התקשו כדורגלני שמשון ת"א להביס את קבוצת הצמרת של הפועל כפר־סבא בתוצאה 0:3 (0:2).

שתי הקבוצות שיחקו במערכים פתוחים ו־300 הצופים נהנו מהמשחק למרות מזג האויר הסוער. שחקני כרם התימנים שלטו ללא עוררין במרכז המגרש, יזמו התקפות רבות על השער הכפר־סבאי והצליחו לחתוך ללא הרף את הגנתה החלשה.

שתי הקבוצות שיחקו בהרכבים חסרים. בכפר־סבא נעדרו אלי יאני ואיתן רביבו. בשמשון לא שיחקו גדעון דמתי, שלמה מזרחי וניסים ברדה.

כבר בדקה ה־13 הצליחו השמשונים לעלות ליתרון ראשון, לאחר שמלכה מסר כדור מדוייק לארביב, שמקרוב קבע ללא קושי – 0:1.

השמשונים המשיכו לעשות במגרש ככל העולה על רוחם, אך רק בדקה ה־44 הצליחו להגדיל את יתרונם, לאחר שיום־טוב שוקרון פרץ במהירות מהאגף ומסר כדור מדוד לאפרים ארביב, שכול ששון לא נכשל – 0:2.

גם במחצית השניה המשיכו שחקני השרון לגלות חולשה מדהימה. בדקה ה־67 נחת הכדור בפעם השלישית ברשת. יום־טוב שוקרון קיבל מסירה נאה מלוידון ובבעיטה קשתית מעל ידי השוער קבע את תוצאת המשחק – 0:3.

שפט אריה פרסט במגרש וינטר.

שמשון ת"א: חדד: זכרוני, אורי כהן, הלוי, עובדיה: הילל, שמעטוב, ארביב (יוסי כהן), מלכה: שוקרון, ליוידון.

הפועל כפר סבא: ששון: אירינגר, סיימון, א. ברחיים, מללי: גדמיש (מרגון), איינשטיין, ת. בן חיים: ספרטה, נחר, מימוני.

מ. חיפה – בית"ר נתניה 2:3

מאת דוד בכר

במשחק רב שערים, שנערך במזג אויר סוער, גברה אתמול קבוצת מכבי חיפה בקושי רב על בית"ר נתניה בביתה בתוצאה 2:3 (1:1).

שחקני עיר היהלומים לא נבהלו מכוכבי עיר הכרמל. הם שיחקו בשאפתנות רבה ורצו להתנחם מכשלונותיהם במשחקי הליגה ע"י נצחון בגביע הטוטו.

פתיחת המשחק היתה שייכת לנתנייתים, ששלטו ללא עוררין במרכז המגרש ותקפו רבות את השער החיפאי. ואכן, בדקה ה־28 הצליחו הנתנייתים לממש את יתרונם האיכותי לשער, לאחר שיוסי תשובה הרים כדור קרן ויוסי אדרי ניצל את העירבוביה שנוצרה כדי לקבוע בבעיטה מקרוב – 0:1.

השער עורר את שחקני עיר הכרמל מתרדמתם. הם עברו לסידרת התקפות שאחת מהן הסתיימה בשער. בדקה ה־35 הרים דניאל ברייליובסקי כדור קרן ודפי אוסמו נגח מקרוב לקורה ולרשת – 1:1.

במחצית השניה השתנו יחסי הכוחות במגרש. החיפאים השתלטו על מרכז השדה בזכות כושרם הגופני העדיף. בדקה ה־53 הובקע השער היפה במשחק לאחר שאיתן אהרוני פרץ מהאגף והגביהה כדור לעבר מרכז הרחבה. משה סלקטר בזינוק מרהיב נגח את הכדור לרשת – 1:2.

שחקני עיר הכרמל המשיכו להלום. בדקה ה־69 מסר ירון גבעול כדור רוחב לברוך ממן, שבבעיטה אדירה קבע – 1:3.

שער זה הרגיע את החיפאים, שהחלו להשתעשע ולשחק להנאתם. בדקה ה־77 עלתה להם שאננות זו בשער. גניש הפתיע את השוער החיפאי המחליף ובבעיטה מ־20 מ' קבע את תוצאת המשחק – 2:3.

שפט יצחק רוזנברג לעיני 500 צופים במגרש סוטוריק.

מכבי חיפה: פריץ: אהרוני, אוסמו, אלי כהן, מיילי, ממן, ליאור רוזנטל (גבעול), אבוקסיס: מלכה, סלקטר, ברייליובסקי.

בית"ר נתניה: לביא (פישל): מזוב, סאסי, סודסי, גלם: איצקוביץ, סונררס (גניש), סימוני, אודרי: תשובה, טוביאנה.

שוער הפועל פ"ת רוני גרבי, מקדים בזינוק את אלי כהן מהפועל ת"א.

ליגות ב'

במשחקי גביע ליגות ב', שנערכו אתמול השבוע התוצאות הבאות:

הפועל נצרת עילית – הפועל בני נצרת 1:2; הפועל גבעת שמואל – בית"ר כפר יונה 0:2; סקצית נס ציונה – הפועל באר יעקב 1:2.

● כדורסלני אילן יפו ממשיכים להולך בראש טבלת הליגה הלאומית בכדורסל נכים מחוז דרום. בסוף השבוע גברה אילן יפו על אילן ת"א בתוצאה 40:77.

במחוז הצפוני השיגה אילן חיפה נצחון שמיני רצוף, הפעם מול בית הלוחם – 50:66.

ג'ודו

אלופי מכבי בג'ודו לגילאים השונים הוכתרו אתמול. 71 ק"ג: דני גיטבלסקי: 78 ק"ג: רועי ספיר: 86 ק"ג: עזרא כהן: מעל 86 ק"ג: עמית לנג.

הפתעות בגביע בליגות א'

מאת שמואל טל

ליגה א' נכנסו אתמול למעגל משחקי הגביע וכבר בסיבוב הראשון נרשמו מספר הפתעות. כך למשל נוצחה המוליכה הדרומית, הפועל קרית אונו ע"י הפועל אזור 2:1.

גם הפועל אשקלון ומכבי קרית גת הגבוהות על הצמרת הדרומית הודחו ע"י ירידות חלשות. אשקלון נוצחה באור־יהודה 1:0 בעוד שמכבי קרית גת הדימו ידים ברמת השרון 1:0.

במשחק המרכזי של המחוז הצפוני גברה המוליכה הפועל רעננה על מכבי חדרה בתוצאה 0:2.

מחוז הצפון

• בחדרה: הפועל רעננה – מכבי חדרה 0:2 (לאחר הארכה). העימות בין שתי קבוצות הצמרת הוכרע רק לאחר הארכה. בתום 90 דקות היתה התוצאה 0:0 אולם בהמשך הצליחו האורחים אברהם חזן (103) ויוסי גיטלמן (114) להבקיע ולהכריע את גורל המפגש. שפט עמית קליין, 100 צופים.

• בטירת־הכרמל: הפועל טירת־הכרמל – הפועל טירה 1:2. צמד של המקומי ליברטי (5, 60) הספיק לקבוצתו. האורחים הצליחו רק לצמק מרגלי מסרווה (48). שפט מאיר בוקן, 50 צופים.

• בכפר־סבא: עליה כפ"ס – מכבי עמידה 0:1. דני מרואל המקומי קבע תוצאת המשחק בדקה ה־30 בבעיטה מדוייקת מהנקודה הלבנה. שפט דמרקין, 50 צופים.

• בקרית־אליעזר: בית"ר חיפה – הפועל טמרה 1:2. שני שערים בפתיחת שתי המחציות העניקו לחיפה את הנצחון. שמעון עידו קבע יתרון בדקה ה־12 וחברו שי קגר ביסס אותו בדקה ה־52. שפט דני קורן, 50 צופים.

• בטמרה: מכבי טמרה – הפועל קרית אתא 0:1 (הופסק (20). גשם זלעפות אילץ את השופט ואנה לשרוק לסיום כבר בדקה ה־20.

• בנצרת: הפועל קרית־שמונה – מכבי אחי נצרת (לא נערך). האורחים התייצבו למשחק בשעות הבוקר, ואילו המארחים והשופטים אחרי הצהרים.

מחוז הדרום

• באזור: הפועל אזור – הפועל קרית־אונו 1:2. גורל המשחק נקבע בדקות הסיום. אחיאל המקומי קבע יתרון בדקה ה־70 וחברו הוד הוסיף שער שני בדקה ה־82. האורח סבג הקטין שתי דקות מהסיום. חיון המקומי הורחק בדקה ה־80. שפט אילת, 50 צופים.

• בבאר שבע: בית"ר באר־שבע – הפועל רמלה 0:1. שער של יעקב תורג'מן שניות ספורות לפני סיום המשחק העניק הנצחון למקומיים. שפט יעקב לוי, 100 צופים.

• בראשון לציון: הפועל ראשל"צ – הפועל בית־שמש 0:1. סנסן הצעיר הבקיע שער בכורה בבוגרים דקה לפני סיום המחצית הראשונה. שפט סוהל, 300 צופים.

• באור יהודה: הפועל אור יהודה – הפועל אשקלון 0:1. עטיה המקומי הבקיע את שער הנצחון כבר בדקה הרביעית וקבע הפתעה מרעישה. שפט סרסור, 400 צופים.

• ברמת־השרון: הפועל רמת השרון – מכבי קרית גת 0:1. למרות ששיחקה עם 10 שחקנים החל מהדקה ה־40 לאחר הרחקתו של אשכנזי, הספיק למקומיים שערו של יואב אברהם (35) כדי לנצח. שפט קורצ'י, 100 צופים.

• בחולון: הפועל בת ים – לוזים חולון 1:3. המקומים הבקיעו כבר בדקה השניה מרגלי רעבול (11 מ') אולם בהמשך ספגו שלישיה. עצמי (10), עבו (60), עובדיה (75). שפט שמעון לוי, 100 צופים.

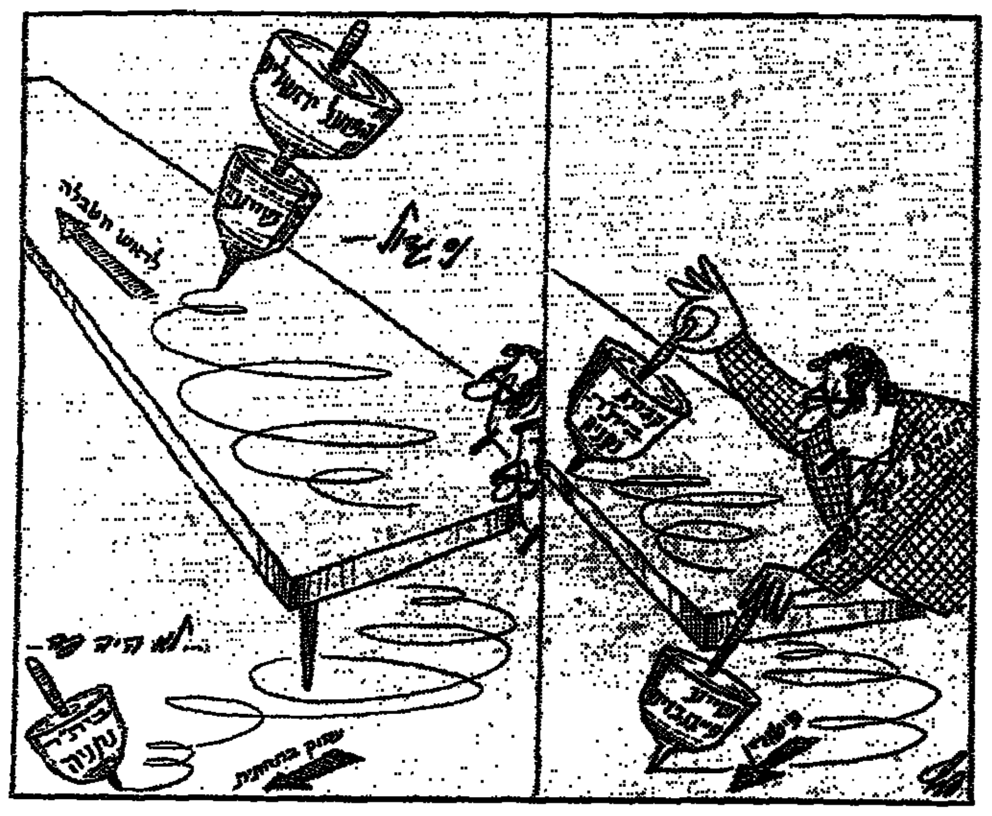

ארסנל (נצחון ותיקו) הגדילה את יתרונה בצמרת ל־7 נקודות

קבוצת הכדורגל הלונדונית ארסנל הגדילה את יתרונה ל־7 נקודות בתום המחזור ה־22 בליגה האנגלית. ביום שישי היא יצאה למשחק חוץ וסיימה בתיקו 1:1 עם לסטר, כשהיים הבקיע את השער המותה מן הנקודה הלבנה. והיה זה שערו ה־13 העונה. בשבת ניצחה ארסנל במגרשה את סאותהמפטון 0:1 משער שכבש נייג'ל קוזין.

בעונה ל־28. סטיב הודג' שנרכש באמצע השבוע ע"י טוטנהאם חגג את הופעת הבכורה שלו בשער. את השער השלישי לטוטנהאם במשחק ההפסד בקובנטרי כבש הבלגי הבינלאומי ניק קלאסן. בנט הבקיע שני שערים לקובנטרי.

בדרבי לונדוני נוסף ניצחה ווימבלדון את ווסטהאם 2:3 במגרשה של ווסטהאם.

המרכזי את דאנדי יונייטד 0:2 לעיני 42 אלף צופים. את השערים הבקיעו מקוייסט ופלק. המוליכה סלטיק סיימה בתיקו 1:1 עם קלייד בנק 1:1 והפער בצמרת צומצם כשסלטיק 41 נקודות לפני ריינג'רס הדנדי יונייטד 36 כל אחת. תוצאות נוספות: דנדי–היברניאן 0:2, הארטס – פלקירק 0:4.

"התרנגולים" הביסו את "הפטישים". מהלך בדרבי הלונדוני שהסתיים בנצחון טוטנהאם על ווסטהאם 0:4

לארסנל בראש הטבלה 45 נקודות והיא מקדימה ב־7 נקודות את אברטון והאלופה ליברפול.

אברטון השיגה ביום שישי נצחון חוץ גבוה על ניוקאסל 0:4 והיום תארח את לסטר, ואילו ליברפול הפסידה במגרשה 1:0 למנצ'סטר־יונייטד כשאת שער הנצחון הבקיע האירי נורמן וייטסייד. בשבת ניצחה ליברפול בשפילד את ונסדיי 0:1 כשאת השער הבקיע הוולשי איאן ראש.

מנצ'סטר־יונייטד שניצחה בליברפול לא הצליחה במגרשה והפסידה לנוריץ' 1:0 כשאת שער הנצחון הבקיע דרינקל. הקפטן של היונייטד בריאן רובסון ירד מן המגרש בשל פציעה נוספת בזרועו הפגועה.

חג שמח היה לקבוצה האחרונה בטבלה צ'לסי שהצליחה תוך 24 שעות לזכות במשחק חוץ (1:2 על סאותהמפטון) ובשבת הביסה את אסטון־וילה 1:4 כשקרי דיקסון הבקיע שני שערים והעלה את מאזנו ל־100 שערים במדי קבוצתו הלונדונית.

טוטנהאם שהצליחה ביום שישי להביס בדרבי הלונדוני את ווסטהאם 0:4 נוצחה למחרת בקובנטרי ע"י הקבוצה המקומית 4:3.

קלייב אלן הבקיע 4 שערים, שניים בכל משחק, והעלה את מאזנו בראש טבלת מבקיעי השערים

קפצו מלונדון השיגה אף היא את שש הנקודות המלאות בשני המשחקים כשניצחה את קובנטרי 1:3 ולמחרת השיגה נצחון חוץ על אוכספורד 0:1 משערו של רובי ג'יימס. אחד משחקני אוכספורד הורחק מהמגרש.

גם נוריץ' השיגה שני נצחונות תוך 24 שעות כשגברה על טוטינגהאם 1:2 וכאמור ניצחה את מנצ'סטר־יונייטד 0:1. ווטפורד הלכה בעקבותיה כשניצחה בלוטון 0:2 ולמחרת גברה על ניוקאסל 0:1 משערו של הבינלאומי באורס.

תוצאות נוספות: אסטון־וילה–צ'רלטון 2 : 0, מנצ'סטר־סיטי–שפילד־ונסדיי 1:1.

היום יתקיימו שלושה משחקי השלמה: צ'רלטון תארח את מנצ'סטר־סיטי, אברטון את לסטר ונוטינגהאם את לוטון.

בליגה השניה עלתה דרבי לראשונה לראש הטבלה לאחר נצחון על ברנסלי 2:3 לאחר שפיגרה 2:1. לעומתה ירדה המוליכה אולדהאם בעקבות הפסד בית ללידס 1:0. איפסוויץ ניצחה את קריסטל־פאלאס 0:3, והסוק הבקיעה את שפילד יונייטד 2:5.

יש לציין שצ'לסי עלתה מן המקום האחרון (22) למקום ה־17 בטבלה, כשלזכותה 22 נקודות.

בסקוטלנד עלתה ריינג'רס למקום השני כשניצחה במשחק

קליעה

בתחרויות הליגה בקליעה מחוז צפון ניצחה ברובה אויר הפועל גבעת נשר עם 1306 נקודות לפני הכבלים עם 985 נקודה הליגה א' – 937 נקודות. בתחרות האישית ניצח אבנר ברכולד מהכבלים – 510 נקודות.

בתחרות באקדח אויר ניצח הכבלים עם 1032 נקודות לפני הפועל דגניה א' – 1025 נקודות.

ריאל זכתה בחג המולד

קבוצת הכדורסל ריאל מדריד זכתה בטורניר חג המולד באולימה, כאשר ניצחה במשחק הגמר את נבחרת יוגוסלאויה 89:93. קודם לכן היא גברה על קבוצת כוכבים מארה"ב 113:125.

בראזיל סיימה במקום השלישי כשגברה על נבחרת הכוכבים האמריקאית 80:82, וקודם לכן הפסידה ליוגוסלאויה 86:80, כשהכוכב היוגוסלאוי דרזה'ן פטרוביץ' קלע במשחק זה 39 נקודות.

בליגת הכדורסל המקצוענית האמריקאית ניצחה וושינגטון בולטס את פילדלפיה 102 :97 הניקס בניו־יורק גברה על שיקאגו בולס 85:86.

היום בנערים: ישראל–הונגריה

מאת ניסן פרידמן

נבחרת הנערים של ישראל תיכנס היום למעגל משחקי טורניר החורף הבינלאומי הראשון לנבחרות נערים. ישראל תתמודד עם הונגריה, אשר ניצחה אתמול, במשחק הפתיחה, על־ידי נבחרת דנית מבריקה 2:0.

מחר תיפגש ישראל גם עם דנמרק. במשחק השני אתמול נפרדו בתיקו 1:1 נבחרות יוון ורומניה. כל משחקי הטורניר נערכים באיצטדיון הדשא והמסופח בהרצליה.

לגבי נערי ישראל יהיה זה טורניר ראשון מסוג זה. המאמן, אמנון רז, הצהיר כי הוא מהווה הכנה למבחן נגד בלגיה בקדם גביע העולם. המצטיינים בהרכב הם הבלם והקפטן רן בדשמעון ממכבי פ"ת הקשר כל בנין מהפועל חיפה.

לבראה 4 הנבחרות אתמול, נראה כי הישראלים, החלשים בבחינה גופנית יתקשו להתמודד מול היריבים הזוטנים.

דנמרק – הונגריה 0:2

נהנתם מנבחרת דנמרק במונדיאל? היתם צריכים לראות את הנערים שלהם. הנצחון על הונגריה יכול היה להיות גדול יותר, אלמלא הרוח העזה. לדנים שליטה מצויינת בכדור וגם משחק צוות שוטף של נגיעה אחת. גם ההונגרים אינם "קטלי קנים".

63: הקשר המחונן, לארס נילסן, שיגר כדור עוצמתי מ־25 מ' לרשת בעזרת רוח גבית. 70: קלאוס נילסן השלים מקרוב התקפה משולבת. 0:2

שפט עובדיה צבי לעיני 100 צופים בהרצליה.

יוון – רומניה 1:1

משחק שקול למדי. הנבחרת הרומנית הצטיינה ביכולתה הטכנית. היוונים הציגו הגנה מוצקה ומשחק גופני נוקשה.

5: היוונים פתחו חזק. טורסונידיס ניצל משגה בהגנת היריב, פרץ נהדר, עבר גם את השוער וגלגל פנימה. 0:1. 68: אדריאן סימה פרץ מימין ושלח כדור אדיר מזוית קשה פנימה. 1:1.

שפט חיים ליפקוביץ לעיני 150 צופים בהרצליה.

היום בטורניר: ישראל – הונגריה; מלטה – רומניה.

אוסטרליה מובילה 1:2 נגד שוודיה בגמר גביע דייוויס

נבחרת הטניס של אוסטרליה מובילה 1:2 במשחק גמר גביע דייויס נגד שוודיה בתום היום השני ובמקרה הנראה היא תשחזר את נצחונה מלפני שלוש שנים כשגברה גם אז 2:3 על שוודיה.

10.000 צופים במלבורן ראו את פאט קאש בן 21 במיטבו והוא היה למעשה גיבור שני הימים, כשניצח במשחק היחידים את השוודי סטפן אדברג 13:11, 13:11, 4:6 לאחר מאבק בן שלוש שעות ו־45 דקות. בעניין לציין שקאש פיגר במערכה הראשונה 5:1 וסיים אותה באס וגם את המערכה השנייה סיים במכת אס.

מיקל פרנפורס בן 23, שהיתה לו זו הופעה חמישית בלבד על משטחי דשא, הכניע את פול מקנמי המבוגר ממנו ב־8 שנים 3:6, 1:6, 3:6.

להחרת, קאש וג'ון פיצג'ראלד ניצחו את אלופי העולם בזוגות אדברג ויאריד ב־4 מערכות בשגם במשחק זה קאש היה הטוב בין הארבעה.

קאש חייב לנצח היום בפתיחת היום השלישי והאחרון את פרנפורס כדי להשיג את הנצחון ולזכות בפעם ה־26 בגביע דיוויס, אותה אין ספק שאדברג יכניע את מקנאמי במשחק האחרון.

מאז הפסידה לאוסטרליה במלבורן ב־1983, זכתה שוודיה פעמיים בגביע דיויס, בנצחה את ארה"ב ואת מערב גרמניה.

תבוסה לנבחרת ישראל ברוגבי

נבחרת של שארפנט־פואטו מצרפת ניצחה בשבת בעיר סיינט שבמרכז צרפת את הקבוצה הישראלית 4:41.

• במרכז הספורט בר"ג תפתח הערב האליפות הארצית לנכים בטניס שולחן. באליפות זו יטלו חלק 150 ספורטאים.

בעין עקומה / אהרן להב

טורניר המלך – חיובי / בית"ר – אבדן דרך?

שני שליחי ההתאחדות לכדורגל שיצאו לפיפ"א בשליחות הסרת סיכוי של הסדרת משחקי בית וחוץ בטורניר הקדם־אולימפי באוקיאניה – עברו בדרכם הביתה את הקו המסורתי של באנגקוק, ובמאמץ נואש לסדר משהו בחפזה נתקלו לפתע באוזן אוהדת של ראשי ההתאחדות התאילנדית וקיבלו מה שקרוי "הסכמה אפשרית" להשתתף בטורניר מלך תאילנד המסורתי הנערך אחת לשנה בבאנגקוק.

אבל מתברר כי לא מדובר כבר בשנה הבאה, שכן ההזמנות לטורניר הקרוב כבר יצאו והן אינן כוללות אך ורק נבחרות אסייתיות. הוזמנו גם שתי נבחרות מזרח אירופיות – פולין וברית־המועצות ולצד שתי אלה גם שתי נבחרות ערביות־מוסלמיות.

ביתר מבט עיניים כזה לא יכולים המארגנים להפתיע את אירופים בהזמנת ישראל כי הם מחכבים בפינטך המודינד, שכן המדינות המוסלמיות יסרבו לשחק נגדנו בעוד שגם פולין וברית־המועצות עשויות להסתלק מכגו, כי הן באות מתוך רצון טוב ולא ירצו שיכעסו אתנו עליהם.

בכל זאת יש להחזיק באפשרות התאילנדית, ואם תגיע הזמנה רשמית ליטול חלק בטורניר המלך (אפילו השנה במקרה של הסתלקות נבחרות אחרות) יש להענות להזמנה בחום.

אמנם אנו מבקשים להשתלב באירופה ועושים מאמצים כבירים להשיג מטרה זאת, אך אסור לתת לאירופאים ולאסיאתים ולכל "מוקיר" וכרגיר במוסדות הכדורגל הבינלאומי שתנדף שיציג אותנו כבלתי־"מצויים" ובבלתי־משתלבים ושוקי צרות מקצועיים. השתתפות בטורניר המלך או כל אירוע אחר באסיה יפגין את רצוננו לעסוק בספורט ולא בהדמות, ואולי תרשם עוד נקודה לזכותנו במאבק נגד אפליה על רקע לאומני.

•••

שמה בתנועת בית"ר, זאת ניתן להסיק מהודעה לעתונות של יו"ר ההנהגה העולמית של בית"ר, שלומיק גרביץ, שיצא תוצע נגד השתתפותה של קבוצת בית"ר ירושלים בטורניר ידידותי שיחה בשבוע הקרוב בוינה בהשתתפות שתי קבוצות כדורגל גרמניות.

ערבין מוזר כי אם הקבוצה הבית"רית תפר את פי התנועה וכן תופיע נגד הקבוצות הגרמניות, לא תוכל עוד לשאת את השם והסמל של בית"ר. וכל זאת למה כי השם בית"ר מגלם בתוכו השקפת עולם שבתוכה יחס ביחוד לשואה ולהתנצחותה ולא עלה על הדעת שמטעי או מסגרת הנושאים את סמלי בית"ר יבזו לערכים הבסיסיים שהיו לאבני־דרך של התנועה מאז היווסדה. הנהלת בית"ר ירושלים מתעלמת מיחסה של התנועה הזהות לגרמניה שלאחר השואה ומזלזלת בהוראת מזכירות התנועה ומרכז בית"ר בנדון – דברי היו"ר שלומיק גרביץ.

אין אנו רוצים להיכנס לויכוח הנצחי עם בית"ר על היחסים עם גרמניה. גם חלילה לא לפגוע ברגשותיהם של ניצולי השואה האחרים שאינם מוכנים עד עצם היום הזה להכיר בעובדת קיומה של "גרמניה אחרת". אבל בבקשה למה נזכרתם רק עכשיו?

קבוצות בית"ר והשחקנים מקיימים מזה ימים רבים יחסים עם הכדורגל הגרמני ועם יצרני ציוד ספורט גרמניים ועם מתווי רפואה גרמנים אשר אולי למדו באוניברסיטה. מתוך מחקרים שעשו הרופאים־צוררים במחנות ההשמדה. רוצים דוגמאות בבקשה?

• בקיץ האחרון קיימה קבוצת בית"ר ת"א מחנה אימונים ארוך בגרמניה.

• יצרנית חברת "פומה" הגרמנית תרמה שורה ארוכה של בגדי אימון ותלבושות נושאות סמל הפומה, גם לקבוצת בית"ר. גם מתעילי של "אדידס" הגרמנית לא מתנזרים שחקני בית"ר.

• לפחות שניים מכוכבי בית"ר – השוער יוסי מזרחי והחלוץ אורי מלמיליאן – נסעו להיתנת בריליום אצל המומחה הגרמני ד"ר שמידט המשמש אומנת ספורט שולט מאוד לרופא הגרמני בעד הנבחרת הרפואי.

אז למה יצא פתאום הקצף על הטורניר בווינה, כי לא יפה שיראו את שחקני הקבוצה במדי הוראה בישראל, אבל בגרמניה עצמה מותר? ובמה כי הנהגת בית"ר מתנהגת על פי הכלל של יציאת ידי חובה והראשה צוחת קשה להבין למה יצא הקצף על הטורניר בווינה בצור שבית"רים בקבוצות וביחידים מתעלמים מן ההוראה במשך תקופה ארוכה.

ברוך בג (85) – ממניחי היסוד לחינוך הגופני ולספורט בישראל

מכון וינגייט הוא פאר יצירותיו • עד אז נסעו ללמוד התעמלות בדנמרק • תחילת הדרך במחלקה להכשרת מורי התעמלות • ההמשך במדרשה ב"מחנה יונה" כיום גן העצמאות •

אחרי נפילת צ'ארלס אורדס וינגייט "הידיד" מפלוגות הלילה הוחלט לקרוא ע"ש את המכון שיוקם • ברוך בג היה היוזם והדוחף תחילה בהרצליה ואחר־כך הוחלט — לנתניה

מאת ישראל מז

היום חוגג ברוך בג את יום הולדתו ה־85, עם מטען של זכויות, שלא רבים יכולים להתגאות בכמותו. העשייה הרבה לא זיכתה אותו בפרס ישראל, שהיה ראוי לו, אבל במדינת ישראל לא כל אחד זוכה למה שמגיע לו.

"שנת 2000... קבוצת ספורטאים יוצאת מאולם בג במכון־וינגייט אחרי אימון מפרך... אחד מהם מעיף מבט על השלט הקבוע בפתח: חבר'ה, מי זה היה אותו בג?... התשובה : בטח מיליונר אמריקאי, שתרם דולארים והקימו בית על שמו" – זה, כמובן, סיפור דמיוני. הוא חובר על־ידי ראובן דפני, בעבר מנהל רשות הספורט, במכתב ברכה לברוך בג, מייסד מכון־וינגייט ומנהלו הראשון, כשיצא לגימלאות.

ברוך בג אינו רוצה שיזכרו אותו במכון־וינגייט כמיליונר אמריקאי, אלא כחלוץ שפעל שנים רבות בחינוך הגופני, למעשה מיום עלייתו לארץ־ישראל בשנת 1929. אם יש אנשים שהניחו את התשתית והבסיס לחינוך הגופני והספורט בארץ־ישראל ברוך בג הוא אחד מהם. אחד המעטים שהשקיע את כל חייו לנושא, בצד פעילותו ב"ארגון האינג'נרים והארכיטקטים".

לבטי ראשונים

מכון־וינגייט, הבנוי בפאתי נתניה, בדרך מתל־אביב לחיפה, הוא פאר יצירותיו.

רעיון המכון הועלה במחלקה להכשרה בתחילת שנות הארבעים, בעיצומה של מלחמת העולם השניה. עד אז נסעו ללמוד התעמלות בדנמרק. כשנסגרו שערי אירופה קיימה המחלקה להכשרה גופנית שליד הוועד הלאומי קורסים והשתלמויות של מורים ומדריכים.

אותה מחלקה, המוסד הראשון, שהמשכו ברשות הספורט כיום, הוקמה עוד ב־1939 על־ידי הוועד הלאומי, לפי הצעת ד"ר אברהם קצנלסון (ניסן) וד"ר עמנואל סימון. הם יעצו להקים מחלקה מיוחדת לטיפוח החינוך הגופני של הנוער שהיתה למעשה המוסד הממלכתי הראשון לחינוך גופני בארץ־ישראל. ד"ר סימון נקבע כמנהלה וברוך בג הוזמן כמזכיר־מארגן.

עם צירופם של יהושע אלוף, שכיהן כמפקח על החינוך הגופני בבתי־הספר ושל חיים ויין, שהיה כורה ידוע, קיבל נושא הקמת המדרשה תאוצה. אורגן הקורס הראשון להכשרת מורי חינוך גופני ב"מחנה יונה" בתל־אביב, כיום גן־העצמאות.

בשנת 1942 החליט הוועד הלאומי שיש להקים מרכז להכשרת מורים ומדריכים. ברוך בג החל להזיז עניינים.

שנתיים לאחר־מכן נפל בקרבות בבורמה קצין בריטי, בעל עבר מפואר, שקודם־לכן היה מפקד נערץ בכוחות המגן בארץ־ישראל, צ'ארלס אורדה וינגייט. כינויו היה "הידיד". הוא שינה מוסכמות מבצעיות המגן בארץ. הקים יחידה בנוסח שכבה הנהגה להתקפה. שמה היה "פלוגות הלילה". אחרי נפילתו הוחלט שהמכון ישא את שמו.

ההחלטה היתה אבל כסף לא היה בנמצא. את הסכום הראשון קיבל ד"ר סימון, בביקור בדרום־אפריקה, מתוך עזבון של האדריכל קלנבך, שציווה עשרת אלפים לירא"ש – סכום ענק באותם הימים – לטיפוח הנוער בארץ־ישראל. אחר־כך באה לעזרה "קרן אמריקנית לעזרת מוסדות התרבות בארץ־ישראל". תרומות אלה היו הקרנות הראשונות להקמת מכון־וינגייט.

הרצליה נפסלה

נזכר ברוך בג: "המקום הראשון של המכון נקבע בהרצליה פיתוח. חברת קהילת־ציון הקציבה 22 דונם. ב־1948 כשביקרה בארץ לורנה וינגייט, אלמנת ה"ידיד", התקיים טקס הנחת אבן־הפינה למרכז ההדרכה בהרצליה פיתוח. עם הכרזת המדינה כיהן אדריכל אריה שרון, נתתן לתמי הראשון בארץ, במשרד ראש הממשלה דוד בן־גוריון, כמנהל התכנון הארצי. הוא זכה בתחרות להקמת מכון־וינגייט. שרון שלל את הרעיון להקים מרכז לאומי לחינוך גופני על שטח של 22 דונם. בעזרתו, ובסיוע ראש עיריית נתניה אז, עובד בן־עמי, נקבע, אחרי חיפושים רבים, שטח של 170 דונם במקום הנוכחי".

ברוך בג, איש נמרץ שראה בהקמת המכון מפעל־חיים היה הרוח החיה. ימים ולילות השקיע האיש בעיר ההליכות עד שב־1953 התחילה בנית השלב הראשון. כעבור ארבע שנים נפתח קורס ההשתלמות למדריכים כשעדיין לא היה חשמל, מקוצות ליגה וטלפון...

אבי־המכון כיהן כמנהלו מ־1957 עד 1969, עד שיצא לגימלאות. הכל הגריכו את פועלו הרב.

נשיאים וראשי ממשלה ביקרו במכון ושיבחוהו. אומר בג: "אני מוכרח לציין שהיחס של כל ראשי המדינה להקמת המכון היה חיובי. כל פניותי נענו בחיוב".

עם הקמת המכון, בתחילת שנות החמישים, היה לברוך בג חלום: להקים ליד מכון־וינגייט גם את בית־הספר לאימון גופני של צה"ל. הוא פנה לשמעון פרס, שהיה אז מנכ"ל משרד הבטחון, וביקש סיוע בסך של 50 אלף לירות. פרס נענה, אבל כאשר בא בג לקבל את הסכום ראה את המנכ"ל אורז את חפציו. בג חשש לגורל 50 אלף הלירות, ביקש מפרס פתק ליורשו, קשתי. המנכ"ל היוצא הסתכל בבג ואמר: "פתק אתן לך, אבל אינני יודע אם יהיה שווה"... הסתבר שקשתי כיבד את הבטחתו של פרס והסכום ניתן.

גויים באניה

ברוך בג, שנולד ב־3 בדצמבר 1901 בריגה, היה בן למשפחה מסורתית. השכלתו הראשונה היתה ב"חדר מתוקן", בו למד עברית. אחר־כך סיים ישיבה מודרנית בבירת לטביה עם תעודה של "מליית־זהב". ב־1917 גוייס ללגיון הבינלאומי של הצבא האדום. במשך תשעה חודשים לחם נגד "הלבנים". המשך דרכו היתה באוניברסיטה בריגה, בפקולטה להנדסה. יחד עם זאת היה פעיל במכבי לטביה, היה מהראשונים שהכניסו את הצופיות. עזב את מכבי והקים את "גדוד הצופים". העניין היה רב וכל גדודי הצופים היהודיים בלטביה התארגנו בהתאחדות "בר־כוכבא". ב־1922 סיים קורס צופיות באנגליה וקיבל את התואר "סקאוט מאסטר". תוך כדי כך סיים קורס של שלוש שנים כמורה מוסמך להתעמלות, ומאחר שידע עברית מילדות הורה חינוך גופני בשישה בתי־ספר.

החינוך הציוני היה טבוע עמוק בדמו. ב־1929 עלה ארצה. באניה פגש את ניוסיה ארגמן, מראשונות התאגדות הפועל. היא מיהרה לדווח על בג למרכז הפועל. הוא הוזמן על־ידי מנכ"ל הפועל אז, אפרים פרלשטיין, וכעבור שבוע כבר השתתף בכנס הראשון של מתעמלי הפועל.

בשנתיים שלמד בטכניון בחיפה עבד כתגבורת כמורה. הוא ניהל קורס מדריכים בחצר־כנרת, בקיבוץ השומר־הצעיר ס.ס.ס.ר. (כיום – אפיקים). בשבתות היה יוצא, לעתים תוך סכנת נפשות, להעביר שיעורים במגדל ובטבריה. באמצע השבוע הדריך בקיבוץ יגור.

הספורט והארכיטקטורה הלכו אצלו יחד: הוא שימש במרכז הפועל כמרכז מקצועי ולפרנסתו עבד כאדריכל במשרדו של אריה שרון. היה חבר מרכז הפועל ובכינוס הפועל ב־1932 ריכז עם יוסף יקותיאלי את הפעילות ופיקח עליו עם דב הוז, שהיה חבר מרכז הפועל, יחד עם אנשי השומר".

שליחות בפולין

ב־1934 הוצע לברוך בג לצאת בשליחות לפולין כדי לסייע לסניפי הפועל שם. דוד בן־גוריון, אז מזכיר ההסתדרות, ודב הוז, "לחצו" על שרון לשחרר כדי שיסע לפולין.

בדרכו לוארשה, ב־1934, נפגשו חיים גלובינסקי וברוך בג, כשליחי הפועל ארץ־ישראל, עם שר החוץ הנודע של צ'כוסלובקיה, אדוארד בנש, שהיה מרצה על המזרח התיכון בחבר הלאומים. במשך שעה ארוכה השיח לו על שאלות ביחסי יהודים וערבים בארץ־ישראל.

בחזרו מפולין נותר מחוסר־עבודה, שחרר ממשרדו של שרון... אחרי חצי שנה של אבטלה הזמינו אבא חושי לחיפה, שם ריכז במשך שלוש שנים את ועדת השכון של מ.פ. חיפה, ובאותם ימים נבנתה קרית־חיים. כמובן שמקומו של בג לא נפקד מפעולות ההגנה, והיה אף "חבר ועדת הקבלה".

ברוך בג הנמרץ, על־אף 85 שנות חייו, שוכח ידיעת־ענק של פעילות. אחת החוויות שלו בשליחויות הספורט היתה ב־1953 כאשר היה ראש משלחת הכדורסל לאליפות אירופה במוסקווה. כשולט ברוסית על בוריה לא רק שהיה מתרגם לישראלים אלא פגש יהודים רבים והציעם לנעשה במדינה החדשה.

כהוקרה על פעולתו והקמתו של מכון־וינגייט קיבל ב־1965 את "פרס רב הוד" מעיריית תל־אביב. וזכה גם בעיטור העליון של הפועל "לאיש כפעלו".

עד היום הוא ממשיך ביעוץ ותכנון מתקני ספורט ופעיל ב"אגודת האינג'ינרים והארכיטקטים", וכמובן חבר בוועד הנאמנים של מכון־וינגייט.

כל אותם שנים של פעילות ברוכה ניצבה לצידו רעייתו, פרידל, שלדבריו של ברוך בג: "היא שטיפחה את המשפחה: גידלה את הילדים ואני הייתי עסוק מבוקר עד לילה בחינוך גופני".

אימונים אינטנסיביים לנבחרת הכדורסל לקראת שוודיה

מאת משה בהן

פגרת משחקי הליגה הלאומית והארצית בכדורסל תכבה השבוע את מירב תשומת הלב להכנותיה של נבחרת ישראל לקראת צאתה ביום חמישי לטורניר חג המולד, שיערך בשוודיה.

בסוף השבוע קיימו שחקני הנבחרת ארבעה אימונים באולם הפועל חולון. מנהלי הנבחרת לא הצליחו לארגן יריבת אימון, לאחר שמנהלי מכבי ר"ג ביטלו את משחק האימון מול הנבחרת. היום יהנו שחקני הנבחרת ממנוחה. מחר תצא הנבחרת לבאר־שבע, כדי ליטול חלק בטורניר בהשתתפות הפועל באר־שבע (מחוזקת), אליצור רמלה והפועל רמת־גן.

ביום שלישי תשחק הנבחרת נגד מכבי ראשל"צ (מחוזקת) במשחק מוקדם. במשחק המרכזי, שיערך באותו ערב, תתמודד מכבי ת"א מול הקבוצה הבלגית ראסינג מאלין.

לאחר משחקה של הנבחרת מול ראשל"צ יקבעו המאמנים צבי שרף ועוזרו רני כהנא את סגל הנבחרת, שיצא לשוודיה.

• חלק מקבוצות הליגה הלאומית והארצית יטלו השבוע חלק במספר טורנירים בארץ ובחו"ל. הפועל גליל עליון והפועל חולון משתתפות בטורניר בקורנייה את המולד. מכבי ת"א, הפועל ר"ג, מכבי ראשל"צ ואליצור רמלה ישחקו משחקי אימון. כדורסלני מכבי ת"א נהנו בסוף השבוע מחופשה. מהיום יעבדו כדורסלני האלופה שני אימונים ביום. במהלך השבוע הם יתמודדו פעמיים מול הקבוצה הבלגית.

בנט שוחט העור של קבו... (במרכז) נוגח לעבר שער קובנטרי במשחק ... ניצחה קבוצתו 1:3

חג לנעורים

הגיגת כדורגל תהיה השבוע לנוער הישראלי. שתי נבחרות לאומיות של הנוער הנערים פותחים את שבוע החנוכה בשני טורנירים בינלאומיים מקבלים בהם משתתפות לשם שינוי, אחרי תקופה ארוכה של יובש, נבחרות אירופיות. אמנם, לא מן הצמרת, אבל בהחלט חבורה ראויה לשמה שנענתה למאמצים הרבים שעשתה ההתאחדות הישראלית לכדורגל באירוח שני האירועים בימים סמוכים בישראל.

בשביל נבחרת הנוער הבוגרת יותר יהיה הטורניר בהשתתפות שבע נבחרות (רומניה, יוון, שוויץ, דנמרק, בלגיה, קפריסין ומלטה) מבחן ארוך וחשוב לקראת משחקי קדם־הגביע העולמי שיחולו בחודש הבא בניו־זילנד. הנבחרת הזאת בהנהגתו של המאמן גיגי כהן מתכוננת ברצינות לאירוע החשוב לא רק בבחינה ספורטיבית־מקצועית. מושקע בה מאבק של גיבוש חברתי, ניכוסים והליכות והרבה הרבה שיחות שמטרתן הזדהות מושבעת וגאווה לאומית.

גם נבחרת הנערים (גילאי 16), אלה שבעוד זמן לא רב נוכל לקרוא את שמותיהם בכלי תקשורת כמחליפים של כוכבי ההווה אשר יצטרכו במוקדם או במאוחר לפנות את מקומם בקבוצות ובסגל הלאומי, נזרקים לראשונה אל תוך המים הבינלאומיים הקרים. אמנם באיצטדיון ביתי בהרצליה אבל בכל זאת מבחן לא קל נגד הזמנים נבחרות אירופיות, "אחיותיה" של נבחרות הנוער הבוגרות. גם המאמן הנערים אמנון רז יודע את חשיבות האירוע ואף הוא הכין את הנבחרת להופעה מכובדת.

נעים היה לקרוא בסוף השבוע את הצהרתו של "קפטן" הנבחרת המבוגרת יותר משה אייזנברג אומר: "יש לי הרגשה טובה לקראת שני הטורנירים החשובים העומדים בפנינו. אני מדבר עם השחקנים ומרגיש שאנחנו הולכים לנצח במוקדמות הגביע העולמי בניו־זילנד". והמאמן גיגי כהן מחזק אחריו: "בנבחרת הזאת הושקעה עבודה רבה. השחקנים חייבים להביא תוצאות".

שני הטורנירים האלה הם גם שלב חשוב במאבק להשתלב בכדורגל האירופי. מי יודע אולי אלה הם הנכוניות המבשרות את בוא האביב לכדורגל הישראלי, כי עצם השהות של 12 נבחרות נוער ונערים בישראל תועיל יותר מהרבה שליחים שיסתובבו במסדרונות אופ"א ופיפ"א.

נאחל לשתי הנבחרות שלנו בעיקות פתיחה מוצלחות ותקוה שיניבו פירות נבחון. תהיה זאת נחמה פורתא לאי ההתלהבותנו באירופה.

אהרן להב

כ־1,000 רוכבי־אופנים, ביניהם קיפי – הקמע של משחקי הפועל ה־13; השתתפו בשבת במסע אופניים לזכרו של שרגא בר־ארי, ממקימי סניף הפועל ברחובות. מסע האופניים יצא מבית־ספר ע"ש ברזילי ברחובות והקיף את העיר מרחק של 12 ק"מ. כל משתתף שסיים את מסע האופניים קיבל תעודה מיוחדת ואות הכושר של שנת משחקי הפועל ה־13.

רפואת שיניים זולה עלולה להיות יקרה

משרד הבריאות מנפיק רשיונות של רופא שיניים גם לחסרי השכלה מקצועית. הציבור שאינו מתמצא בדקויות התואר עלול לשלם ביוקר בעד רפואה כזאת

מאת דנקה הרניש

לאחרונה חל פילוג בהסתדרות לרפואת־שיניים: הוקמה העמותה הישראלית של רופאי שיניים בוגרי אוניברסיטה, „רשב"א" שמה, שבין מטרותיה המוצהרות – לשמור על צביונה האקדמי של רפואת השיניים בארץ ולהגן על האינטרסים המקצועיים והכלכליים של חבריה.

כל הפרשה הזאת נראית תמוהה. לא יעלה על הדעת, שמשרד הבריאות ייתן רשיון עבודה כרופא־מנתח לכירורג, שלא סיים את חוק לימודיו בפקולטה או בבית־ספר לרפואה באוניברסיטה והתמחה במשך שנים נוספות בתחום שבחר. לעומת זאת, משרד הבריאות מעניק בשנים האחרונות ביד רחבה רשיונות של רופאי שיניים לאנשים, שספק אם יש להם אפילו תעודת בגרות, ומכל מקום מעולם לא למדו רפואת שיניים ברמה אקדמית. התוצאה היא, שתחת השלט „רופא שיניים" עובדים היום לא רק דוקטורים לרפואת שיניים, אלא גם טכנאי שיניים ומרפאי שיניים, שסיימו – בברכת משרד הבריאות – קורסים קצרים ביותר, אשר הסמיכו אותם לעשות כל מה שעולה על דעתם בשיניהם של בני־אדם.

בארצות המערב, שמהן יונקת הרפואה הישראלית בכללותה, פועלים היום בתחום רפואת השיניים רק רופאי שיניים בעלי תואר דוקטור לרפואת השיניים וכן טכנאי שיניים. המקצוע „מרפא שיניים" אינו קיים שם כבר 30 שנה לפחות. המהפכה הגדולה שחלה ברפואה הכללית לא פסחה גם על רפואת השיניים, ומשום כך קובע שם החוק, כי רק רופא שיניים מורשה לעסוק בריפוי שיניים. טכנאי שיניים – כלשון החוק – הוא מי שמכין שיניים תותבות או התקנים אחרים לשיניים על־פי הוראותיו של מורשה לריפוי שיניים. בארץ המצב שונה.

רשיון לטפל רק ב„ילידים"

על רמת שירותי רפואת השיניים בארץ השפיעו ארבעה גורמים: כוח אדם, רמת ההשכלה המקצועית, שלטונות הבריאות והאיגוד המקצועי של רופאי השיניים – זו דעתו של ד"ר שלום זוסמן, ממייסדי רשב"א. בתקופת המנדט היו בארץ רק רופאי שיניים מעטים, בעיקר בוגרי אוניברסיטאות בצרפת או בפולין, והרוב הגדול של העוסקים ברפואת שיניים לא היו אלא אנשים שלמדו את המקצוע ב„חניכות". בשנות ה־20 גדל מספר הרופאים, שבאו עם גלי העליה, והתארגנה הסתדרות רופאי השיניים. רמת רפואת השיניים בארץ השתפרה בהרבה עם העליה הגדולה מגרמניה בשנות השלושים. רופאי השיניים בוגרי אוניברסיטאות קיבלו תחת שלטון המנדט את התואר „dental surgeon", המתיר להם לעסוק במקצוע ללא הגבלות. אולם למרות השיפור האיכותי נמשך המחסור הכמותי. לנוכח מצב זה אפשרו שלטונות המנדט לטכנאי שיניים, שהתחילו לעסוק באופן בלתי־לגאלי בהכנת תותבות, לקבל רשיון עבודה כ„dental practicioner" ולטפל ב...„ילידים" („natives"). תנאי הרשיון שלהם הגבלו לטיפול בתותבות בלבד ונאסרו טיפולים כגון עקירות, שימוש בזריקות ומתן מרשמים, אבל – לדעתו של ד"ר זוסמן – „כך נוצרה ונולדה האנומליה, שאת תוצאותיה אנו מרגישים ומנסים לתקן עד עצם היום הזה".

בשנת 1945 הפסיק השלטון המנדטורי להנפיק רשיונות למרפאי שיניים, אבל שנה לאחר־מכן התארגנו מרפאי השיניים המורשים בהסתדרות מרפאי השיניים. עם קום המדינה, בלחץ הסתדרות מרפאי השיניים, תיקנה הכנסת את החוק המנדטורי, שאסר על הנפקת רשיונות למרפאי שיניים, ואישרה מתן רשיונות לעיסוק ברפואת שיניים גם לאלה שעבדו באופן בלתי־לגאלי. כך נשאר בעינו מעמד מרפאי השיניים.

השיניים ראויות שיפקידון בידי בעלי מקצוע מעולים

עיסקה למען העולים

בשנת 1959 סיים את לימודיו המחזור הראשון של בית־הספר לרפואת שיניים, שהוקם באוניברסיטה העברית בירושלים, ובכך נפתחה הדרך לרפואת שיניים המושתתת על בוגרי אוניברסיטה מקומיים. אולם בינתיים התרחבו שורותיה של הסתדרות מרפאי שיניים והיא מצאה לה תמיכה גם בחוגים פוליטיים. טכנאי שיניים בעלי יוזמה עוברים קורסים קצרים, עובדים כמרפאי שיניים ותובעים הכרה. בשנת 1963 נפתחה באוניברסיטת תל־אביב הפקולטה ללימודי המשך לרפואת שיניים, וב־1976 היא נהפכה לבית־הספר לרפואת שיניים. נוצר סיכוי לגיבוש כוח־אדם מקצועי מעולה ורחב, אבל בשנות ה־70 גוברת העליה מרוסיה, שמביאה מספר מצומצם של רופאי שיניים אקדמיים והרבה מאוד „זובנוי־ורצ'ים", „רופאי שיניים" ברוסית. הממשלה הדואגת לקליטת העולים והסתדרות רופאי שיניים נכנעה לצו הקליטה, אם כי מציבה תנאים מסוימים: סוכם, שאותם „זובנוי־ורצ'ים" בעלי תעודה, שלמדו בברה"מ לפחות שלוש שנים ברמה תת־אוניברסיטאית בבי"ס לריפוי שיניים, ילמדו בארץ שנה אקדמית אחת, יעמדו בבחינות ויהיו אז זכאים לקבל רשיון של רופא שיניים.

על הנושא „קופצת" הסתדרות מרפאי שיניים. תוך הפעלת לחצים פוליטיים ובתמיכת משרד הבריאות, שרוצה לחסל את הקטגוריה של מרפאי השיניים, שאינה קיימת בעולם המערבי – נעשית עיסקה: הכנסת מחוקקת את חוק „פקודת רופאי שיניים (נוסח חדש), תשל"ט", המאפשרת לתת לכל מרפא שיניים בעל רשיון מעמד של רופא שיניים, אם יעמוד בבחינות לאחר קורסים אוניברסיטאיים של שנתיים. הזכות להירשם לקורס האוניברסיטאי הובטחה לכל אלה שעסקו ברשיון בטיפול שיניים בפועל לפני 30 ביוני 1976, בלי כל התייחסות לשאלה, אם למדו בכלל באיזה שהוא בי"ס, גם לא תת־אוניברסיטאי. בעיסקה זו התחייבה הסתדרות רופאי שיניים לקלוט את כל מרפאי השיניים כסקציה, ללא זכות בחירה. שמה של הסתדרות רופאי השיניים הוסב ל„הסתדרות לרפואת שיניים".

„היינו כולנו בטוחים, שאכן בלענו צפרדע, אבל חיסלנו בעיה על־ידי חסימת הדרך בפני מרפאי שיניים חדשים" – אומר ד"ר שלום זוסמן. אולם היום ברור, שלא היתה זו אלא אשליה. שום גוף מוסמך אין לו מספרים מדויקים, אבל הכול מודים, כי העיסוק של מרפאי שיניים בלתי־לגאליים נמשך במספרים לא קטנים, אף שמשרד הבריאות לא הגיש זה שנים רבות שום תלונה למשטרה נגד איזה שהוא מרפא שיניים העובד באופן בלתי־לגאלי. לאיש גם אין ביקורת על בעלי יוזמה חדשים, שמצטרפים לעיסוק הלא־לגאלי.

פניה למומחה לתיקון המעוות

קשה לדעת, מה גדול יותר מבחינת רפואת השיניים – הברכה או הנזק, שנגרם בעקבות חקיקת הכנסת בנושא הקורסים למרפאי שיניים, שהקנו לבוגריהם רשיון עבודה כרופאי שיניים. טיפול לא נכון, ואפילו „רק" אי־התמצאות בחידושי רפואת השיניים, עלולים להביא לאיבוד שיניים מוקדם או לסבך את המטופל בהוצאות גדולות מאוד כדי להציל את שיניו אצל מומחה, שגם הוא לא יוכל תמיד להגיע לתוצאות האופטימליות, בגלל האיחור בטיפול.

זאת ועוד: כמרפאי שיניים התקבלו גם אנשים, שלטענתם איבדו את המסמכים בדרכם לארץ. אפשרות זו הובאה בחשבון על־ידי החוק ונוצלה לא פעם שלא כדין. האוניברסיטה העברית בירושלים קיימה רק קורס אחד ואחר־כך סירבה להמשיך בכך. קורסים נוספים התקיימו באוניברסיטת תל־אביב, אך בשנה שעברה הגיעו הפרופסורים שם למסקנה, כי התרוקן מאגר האנשים שעונים על הקריטריונים שקבע החוק למעוניינים להתקבל לקורס. לאחר שגם אוניברסיטה זו הסתלקה מהעניין, נפתח קורס חדש בתחילת השנה באוניברסיטת „בר־אילן".

הדבר תמוה ביותר: באוניברסיטה זו אין פקולטה או בי"ס לרפואת שיניים. בקורס זה השתתפו 50 מרפאי שיניים בגילאים גבוהים, מעל ל־60 וחלקם גם קרובים ל־80. הלימודים הקליניים נערכו במכון לרפואת שיניים, השייך להסתדרות לרפואת שיניים. הקורס נמשך *60 שעות – לעומת 1,800* שעות שקבע החוק, ורוב המשתתפים נכשלו בבחינה בכתב. הנכשלים הגיעו למבחן חוזר בעל־פה בפני ועדת בוחנים בלתי־תלויה, ורק ארבעה מהם עמדו בבחינה. בהתערבות משרד הבריאות נערך מבחן חוזר לנכשלים והפעם מחציתם קיבלו את הרשיון הנכסף של רופא שיניים.

ביקשתי מדובר משרד הבריאות הבהרות בנושאים רבים, אבל עברו שלושה שבועות – ואת התשובות לא קיבלתי.

אם תמונת המצב נראית שחורה למדי, לא נשאר אלא להתנחם בכך, שבעוד כחצי שנה ייערכו כנס יסוד ובחירות למוסדות העמותה הישראלית של רופאי שיניים בוגרי אוניברסיטה, ונקווה שהם יידעו לדאוג להבטחת הרמה של רפואת השיניים בארץ. היו"ר הזמני של העמותה, ד"ר יהושע כפיר, שעוסק עתה יחד עם חברי הוועד המארגן בעיבוד התקנון ובכל שאר הדברים שצריך „לסגור" לקראת כנס היסוד – אומר, כי כ־600 רופאי שיניים אקדמיים, שהם כ־30 אחוז מכלל רופאי שיניים בוגרי אוניברסיטאות שעובדים בארץ, כבר נרשמו לעמותה. ההרשמה החלה בסוף נובמבר והקצב מעודד – סבור ד"ר כפיר.

מבחינת טובת הציבור חשוב ביותר, שברפואת שיניים יעבדו בעלי מקצוע מעולים, כי כבר ראינו לא פעם, גם בתחומים אחרים, שדברים זולים לכאורה עולים אחר־כך ביוקר. השיניים שנשרו צומחות מחדש רק פעם אחת – בילדות. אם ארגון רופאי השיניים ישמור על הרמה של העוסקים במקצוע, אולי לא יצליחו הפוליטיקאים להחדיר מסתננים שונים ומשרד הבריאות ידאג למערכת ביטוח שיניים רחבה, שתיתן גישה לכלל הציבור לרפואת שיניים טובה.

הפריה חוץ־גופית – גם לנשים שבעליהן עקרים

ההפריה החוץ־גופית, שכבר הספיקה ליהפך לטכניקה מקובלת בהרבה מדינות מפותחות בעולם, וישראל בכללן, באה לפי־שעה לפתור את בעיותיהן של נשים שאינן יכולות להרות על דרך ההפריה הרגילה, בעיקר משום שחצוצרותיהן חסומות. אבל חוקרים באוסטרליה, שהיו ועודם בין החלוצים בתחום זה (אף שזכות הבכורה עומדת לשני אנגלים), מנסים עתה לנצל טכניקה זו עצמה כדי לאפשר הריון כאשר ה„אשמה" לעקרות היא בגבר.

כחמישית ממקרי העקרות בגברים נובעים מאי יכולתם של תאי הזרע שלהם להבקיע את קרומית המגן של ביצית האשה. אלן טרונסון מן המרכז לראשית התפתחות האדם באוניברסיטת מונש שבמלבורן, מגדולי המומחים בהפריה חוץ־גופית, מנסה לפתור בעיה זו בשיטה הדומה לזו הנהוגה להפריית נשים בעלות חצוצרות חסומות. הוא תא זרע פגום כזה במחט דקיקה ואחר־כך הוא מחדיר אותו לתוך ביצית שנשלפה מן השחלה של בת הזוג. ב־75% מן הניסויים שערך עד כה הצליח להפרות ביציות בזרעם של גברים, שקודם־לכן נחשבו עקרים ללא תקנה.

טרונסון לא הגיע עדיין לשלב הבא, המכריע: השתלת הביציות המופרות בחזרה לתוך גוף האשה. בינתיים הוא מסתפק בהפריה עצמה ובשימור העוברים שנוצרו בקירור עמוק. רצונו לבדוק תחילה, אם שיטת הפריה זו אינה גורמת היווצרותם של עוברים חריגים. לשם כך עליו להמית את העוברים, וממשלת מדינת ויקטוריה, שמלברן היא בירתה, עדיין אינה מתירה נוהל זה, מטעמים אתיים. אבל טרונסון מקווה, שאיסור זה יוסר בקרוב, ואז גם יוכל להגיע למטרה עצמה – יצירת הריון לאחר השתלת העובר הבראשיתי ברחם אמו.

טרונסון דיווח על ניסוייו בכנס לאנדוקרינולוגיה, שנערך לאחרונה בבנגקוק, בירת תאילנד. באותו כנס נכחו גם האנגלים רוברט אדוארדס ופטריק סטפטו מבריטניה, חלוצי ההפריה החוץ־גופית בשנת 1978. גם הם עובדים עתה על מציאת דרכים להשיג הריונות מתאי זרע בעלי ניידות מוגבלת, אלא שבמקום להזריק את הזרע מתחת לקרומית הביצית, הם מסירים את הקרומית. חוקרים רבים מתחו ביקורת על שיטה זו בטענה שביצית חשופה, ללא קרומית, עלולה להיות מופרית על־ידי מספר בלתי־מוגבל של תאי הזרע והתוצאה תהיה מות העובר, או – במקרה ה„טוב" – היווצרות עובר עם פגמים חמורים ביותר. טרונסון מצידו הצביע על סכנה נוספת: באין קרומית לא יהיה שום גורם שיצמיד יחד את התאים המתהווים תוך התחלקות הביצית המופרית והם יתפזרו בלי ליצור עובר.

טרונסון בודק בינתיים שיטה נוספת, שמטרתה לסייע לגברים העקרים בגלל חסימה בצינוריות הזרע שלהם, שאף הם מהווים כחמישית מכלל הגברים העקרים: הוא נוטל את תאי הזרע ישר מתוך צינוריות הפליטה, אולם עד כה הצליח רק ב־10% מניסויים אלה להביא להפריית ביציות.

חוקר אחר מאוניברסיטת מונש, דייוויד דה קרטסר, דיווח בבנגקוק על שיטה חדישה שבאה לפתור בעייתם של אותם גברים עקרים, שאשכיהם מייצרים אמנם תאי זרע תקינים, אלא שהללו מאבדים את זנבותיהם מיד לאחר פליטתם ולכן אינם מצליחים להגיע אל הביצית של האשה. חולפים כעשרה ימים מאז יציאת תא הזרע מן האשך ועד היפלטו מאבר המין הזכרי, והתקלה מתרחשת בתקופה זו. קרטסר מצא, כי כאשר גברים אלה מתבקשים לאונן פעמיים ביום, מתקצרת תקופת המעבר וכתוצאה מכך פוחתת סכנת הפגיעה בכוח התנועה של תאי הזרע.

כיצד מכשירים את מהנדס העתיד

מאת יוסף מיכלסקי

מה צריכים להיות המאפיינים של המהנדס במאה ה־21? בעיה זו מטרידה את מעצבי הפיתוח הכלכלי ואת אנשי הסגל האקדמי באוניברסיטאות. שנת 2000 אינה רחוקה כל־כך, בעיקר בהתחשב בכך שגם אחרי גיבוש תכניות לימוד חדשות, מתאימות לצרכי העתיד, תתחיל ההכשרה הזאת רק בעוד חמש שנים לכל המוקדם, והמהנדסים מן הסוג החדש לא יסיימו את חוק לימודיהם אלא על סף המאה ה־21.

הטכניון ומוסד שמואל נאמן למחקר מתקדם

ועדה בטכניון ממליצה על הרחבת הידע של הסטודנט להנדסה במדעי הטבע ובמתמטיקה שימושית, על שימת דגש בלימוד העצמי ועל מתן עידוד מיוחד לסטודנטים מצטיינים

במדע ובטכנולוגיה הקימו לפני יותר משנתיים קבוצת עבודה בת שישה פרופסורים בכירים וזו הכינה המלצות־הצעות לשינויים מרחיקי־לכת בתכניות הלימודים של הטכניון. הצעות אלה הועלו לדיון בסדנה בין־לאומית, בהשתתפות 25 אנשי מדע בעולם. אומר המנהל היוצא של מוסד שמואל נאמן, פרופ' גד הצרוני, כי שאלות אלה מעסיקות אוניברסיטאות רבות במדינות המפותחות, אולם מלבד שני הגורמים הישראליים הנ"ל יש רק שני מוסדות נוספים בעולם שעורכים מחקרים בתחום זה: המכון הטכנולוגי של מסצ'וסטס ואוניברסיטה אחת בשוויץ.

הוועדה ממליצה על שינויים מרחיקי־לכת בתכניות הלימוד לאור המהפכה הטכנולוגית של המחשבים בהנדסה, המשנה את אופי העיסוק ההנדסי, ולאור הצמידות ההולכת וגוברת בין המדעים המדויקים לטכנולוגיה. השינויים המוצעים אמורים להקנות את המאפיינים הדרושים לכל בוגרי הטכניון, ועם זאת לאפשר טיפוח ממוסד של הסטודנטים המעולים, היצירתיים.

הכוונה היא להעמיק ולהרחיב את הבסיס העיוני במדעים המדויקים, כגון פיסיקה, כימיה, ביולוגיה, ובעיקר להרחיב את השכלתם בתחומי המתמטיקה השימושית ולשפר במידה ניכרת את השליטה בטכנולוגיית מחשבים, כגון שפות מחשב, גרפיקה מחשבית וטיפול במאגרי מידע.

שלוש מגבלות

התכניות היפות אלה עלולות לעלות על שרטון בשל הצורך לסלק תחילה שלוש מגבלות. ראשית, יהיה צורך להעלות בשיעור תלול את רמת בוגרי התיכון במקצועות מדויקים, כגון מתמטיקה ועוד, אבל הטכניון לא יהיה מסוגל לעשות עבודה זאת במקום מורי התיכון, כפי שהוא עושה זאת כיום באמצעות קורסים משלימים במקצועות אלה. שנית, יהיה דרוש שיפור בתשתית של מעבדות ההוראה והמחקר בתוספת ציוד עדכני מהשורה הראשונה, ולעניין זה חסר תקציב. המגבלה השלישית היא, שאי־אפשר להאריך את תקופת הלימודים בטכניון לסטודנטים מעבר לקיים כיום, בהתחשב בכך שהסטודנט הישראלי הממוצע מתחיל את לימודיו רק לאחר שירות צבאי תלת־שנתי, לפחות, והוא חייב בימי מילואים בשנות לימודיו.

בעלי ההמלצות סבורים, שהם יוכלו להתגבר על המגבלה השלישית דווקא באמצעות השינויים המוצעים בתכניות הלימודים: הם מציעים לצמצם עד למינימום את הבחירה החפשית בין מקצועות הלימוד, הקיימת היום, ולהציע לסטודנטים לבחור רק בין תכניות לימוד ממוקדות ומגובשות סביב נושאים שונים; לדחות את ההתמחות הספציפית הדיסציפלינרית ללימודי מוסמכים, ללימודי המשך או למקום עבודה; לדחות הקניית כלים ניהוליים לשלב מאוחר יותר בקריירה של המהנדס, במסגרת לימודי המשך או לימודי מוסמכים (לפי סטטיסטיקה בדוקה, כשליש המהנדסים בארץ ובעולם עוסקים בעבודה ניהולית הקשורה בתעשיה וכו'); לשפר את שיטות ההוראה, תוך מתן דגש גדול יותר ללימוד העצמי, אשר גם יביא להבנה טובה יותר של החומר מאשר בשיטת השינון וייצור קשר הדוק יותר בין המורה הסטודנט; ולהגביר את יעילות ההוראה על־ידי המרת המבנה הסמסטריאלי למבנים לימודיים גמישים יותר.

מלבד זאת ממליצה הוועדה לפתח תכניות לימוד לסטודנטים מצטיינים ויצירתיים בכל הדיסציפלינות, לעודד כשליש מכלל הסטודנטים להמשיך לימודיהם לתואר שני ולהרחיב מאוד את לימודי המוסמכים בטכניון תוך בניית תכניות לימוד דיסציפלינריות ותכניות בין־דיסציפלינריות סביב נושאים טכנולוגיים מתקדמים.

גם אם ימולאו כל התנאים הללו ותובטח הכשרת מהנדסים מן הסוג החדש – יכולת הסתגלות של מהנדסי העתיד והצלחתם, והצלחת התעשיה הישראלית, יהיו תלויים בעדכון ידע ולימוד מתמיד של נושאים חדשים. „מהנדסים יצטרכו בעתיד ללמוד משך כל שנות עבודתם, בדיוק כפי שמוטל כיום לרופאים" – מסכם זאב תדמור, חבר הוועדה והמנהל הנכנס של מוסד שמואל נאמן.

כל חברי הוועדה תמימי דעים, ש„הרחבת יכולתה הכלכלית של מדינת ישראל, ביסוס בטחונה ופיתוח שוקי יצוא לקראת קידום עצמאותה הכלכלית של מדינת ישראל – מותנים ביכולתה של ישראל להשתלב בשוק הגלובלי באמצעות טכנולוגיות מתקדמות עתירות ידע. מטרות אלה ניתן יהיה להשיג רק אם נשכיל לחנך כוח־אדם הנדסי מעולה מהשורה הראשונה, אשר יוכל להתמודד בהצלחה עם מיטב הכוחות ההנדסיים בעולם. דבר זה דורש טיפוח ממוסד של אליטה הנדסית".

מדענים בירושלים ינסו להאיר את החומר האפל ביקום

„בית־ספר ירושלים לפיסיקה עיונית", המתקיים זו השנה הרביעית במכון ללימודים מתקדמים של האוניברסיטה העברית בירושלים, יוקדש השנה לנושא: „המסה החסרה ביקום". מנהלי ביה"ס הם פרופ' ג'ון בקאל מן המכון ללימודים מתקדמים של אוניברסיטת פרינסטון ליד ניו־יורק ופרופ' סטיבן ויינברג, חתן פרס נובל בפיסיקה לשנת 1977, מאוניברסיטת טקסס באוסטין.

הפיסיקאים והאסטרונומים סבורים, שהכוכבים והגלאקסיות, שאפשר לקלוט אותם באמצעות טלסקופים של אור, רדיו וכו' – הם רק קצהו של קרחון. רוב החומר ביקום אינו פולט שום קרינה ועל כן אינו מתגלה לנו. על קיומו של חומר זה, המכונה „המסה החסרה ביקום" או „החומר האפל", אפשר ללמוד רק באמצעות השפעתו הכבידתית (גרביטציונית) על הגופים המפיצים קרינה. החוקרים מתלבטים בדבר מהותו וטבעו של החומר החסר.

בבית־ספר ירושלים לפיסיקה עיונית, שייפתח ביום ג' השבוע ויימשך תשעה ימים, ינסו המשתתפים להאיר מקצת השאלות הקשורות בחומר האפל, כגון מגבלות התצפיות על הסברים הקשורים לחומר האפל; מבנה הגלאקסיות; הדמיה של התפתחות המבנה ביקום; תפקיד החלקיקים האלמנטריים.

דיסקטים אופטיים למחשבים

„אקונומיסט", מיוחד ל„דבר"

השבבים החדישים מאפשרים למחשבים לעבד נתונים בכמות אדירה עד כדי להעמיד במבחן קשה את יכולת הדיסקטים לאחסן אותם. הפתרון טמון בדיסקטים אופטיים, שצפיפות האחסון שלהם גדולה יותר. אמנם עדיין לא נמצאה הדרך למחוק מדיסקטים אלה חומר שאוחסן בהם מקודם או לכתוב על גבי חומר זה חומר חדש, אך חסרון מדומה זה עשוי דווקא לסייע בתחומי שיווק מסוימים.

המדובר בדור חדש של דיסקטים אופטיים בקוטר של חמישה אינצ'ים ורבע, הקרויים „וורמ" – מלה שפירושה באנגלית „תולעים", אלא שבמקרה זה עניין לנו עם ראשי־תיבות של „כתוב פעם אחת וקרא הרבה פעמים". כל דיסקט כזה יכול להכיל כ־400 מגאביט (מיליוני סיביות) של מידע, שהם שקולים כנגד 120,000 עמודים מודפסים או כנגד 1,000 דיסקטים רגילים. ה„וורמ" הוא קרוב־משפחה של הקומפקט דיסק, תקליט הלייזר. גם כאן נאגר המידע בצורת לולאה של גומות זעירות על פני הדיסקט תקרא באמצעות לייזר בעל עוצמה קטנה. ההבדל הוא בכך, שהדיסקט של המחשב נמכר כשהוא ריק ואפשר לרשום עליו מידע, מה שלא כן בקומפקט דיסק, המכיל נתונים שהוקלטו מראש על־ידי היצרן.

ה„וורמ" מתברך ביתרונות נוספים לעומת הדיסקט המגנטי, מלבד תכולתו הגדולה. הוא פגיע הרבה פחות ממנו לחום, לטביעות אצבעות ולשדות מגנטיים. לעומת זאת קשה יותר לשלוף ממנו בחזרה את הנתונים, משום שהראש המקליט כבד יותר, וכן קיימים ספקות מסוימים לגבי יציבותו לאורך ימים.

דגמים ראשונים של מכשירים לדיסקטים מסוג „וורמ", עם דיסקטים בקוטר של 12 אינטש, יצאו לשוק לפני שנים אחדות. הם תוכננו בעיקר למחשבים בינוניים ולמחשבי מיני. ההצלחה המסחרית שלהם היתה צנועה מאוד. אולם נראה שטובים יותר סיכוייהם של מכשירי דיסקטי „וורמ" המותאמים למחשבים אישיים. הם מיוצרים לפי־שעה על־ידי שתי חברות אמריקאיות, ובקרוב יצטרפו אליהן יצרנים ביפאן ובאירופה.

מכשירי „וורמ" נחשבים לאידיאליים כגיבוי לדיסקים מגנטיים הקבועים בתוך המחשב או כתחליף לארכיונים של ניירות מודפסים. אפשר לאחסן בהם גם תמונות. יישומים אפשריים הם, בין השאר, אחסון מסמכים, טביעות אצבעות ונתונים רפואיים. בדיסקט אופטי אחד בקוטר של 12 אינטש אפשר לאחסן 4,000 תצלומי רנטגן.

כאמור, נתונים שהוקלטו בדיסקטים מסוג „וורמ" אינם ניתנים עוד לשינוי, אבל חסרון זה עשוי להיות מעלה, כאשר מאחסנים בדיסקט תוכנם של מסמכים משפטיים או מידע בענייני כספים. ואשר לחוסר האפשרות להדפיס על חומר שכבר הוקלט, הרי אין בכך, למעשה, שום חסרון של ממש בהתחשב בעובדה, שדיסקט כזה מכיל כמות עצומה של 400 מגאביט, כאמור, ולכן החסכון בהדפסת נתונים על גבי נתונים הוא אפסי.

אין צורך בחלוק בעת ביקור בפגיה

מאת ד"ר אריאל אוקסהורן

כידוע מקובל בכל בתי־החולים, שבמחלקות מסוימות לא רק אנשי הצוות הרפואי, אלא גם המבקרים – קרובי המשפחה וידידים של החולים – צריכים ללבוש חלוקים לבנים. כך, למשל, בפגיות. החלוקים נועדו להגן על החולים מפני זיהום. אך האמנם יש צורך בכך? ד"ר ל. דונוביץ מבית־הספר לרפואה של אוניברסיטת וירג'יניה בארה"ב בדק סוגיה זו בפגיה ובמחלקה לטיפול נמרץ בילודים, ולהפתעתו גילה שהחלוקים מיותרים. התברר לו, ששיעור המחלות הזיהומיות לא עלה כלל, כאשר אנשי הצוות הרפואי והמבקרים הפסיקו ללבוש חלוקים מעל בגדי הרחוב שלהם.

המחקר נערך לפי כל הכללים. השנה הולקה לרבעונים. ברבעונים הראשון והשלישי לבשו אנשי הצוות הרפואי והמבקרים חלוקים, וברבעונים השני והרביעי נמנעו מכך. מפת המחלות, ובראשן אלה דם, דלקת ריאות וזיהום בדרכי השתן, היתה אחידה פחות או יותר, וגם מבחינת ממדי התחלואה לא נצפו למעשה הבדלים.

המסקנה: אין צורך בחלוקים. די ברחצה שגרתית של הידיים עם הכניסה למחלקה ולפני כל בדיקה או טיפול בתינוק.

מימצא זה יש לו חשיבות מינהלית וכלכלית מרחיקת־לכת, משום שהוא יכול לחסוך בחלוקים ובכיבוסם. המחקר החדש משלים מחקר קודם שבו הוכח, כי אין כל צורך לעטות מסיכת פנים בשעת כניסה לחדר הילודים ולפגיה.

במרפאות קופ"ח בגליל המציאו את הטלפון

מאת שמעון וייס

במרפאות קופת־חולים במחוז הגליל מנסים עתה להביא לשיפור ניכר בשירות על־ידי תכנון הביקורים מראש. השיטה החדשה, שהחלה לפעול בימים האחרונים במרפאות בחצור הגלילית ובקצרין, מבוססת על תכנון מועדי קבלת קהל אצל הרופאים. מעתה יוכל הפציינט להזמין בטלפון ביקור אצל הרופא וזה יוכל לזמן את הפציינטים לבירור ומעקב במועד מתוכנן.

בהנהלת מחוז הגליל של קופ"ח מעריכים, כי לאחר שלבי ההפעלה הראשונים יחול שיפור של ממש בתפקוד המרפאות, ותיפסק התופעה של התגודדות המונית בשערי המרפאה עוד לפני היפתחה בבוקר ושל חדר המתנה עמוס לעייפה ליד חדר הרופא. החולה יוכל לתכנן את זמנו ולהגיע לרופא בשעת הביקור המשוערת. הרופאים מצידם יוכלו להקדיש לחולים את כל הזמן ותשומת הלב הדרושים, משוחררים מן התחושה שבחדר הסמוך „אורבים" להם הממתינים.

לתכנית יצטרפו במהלך החודש הקרוב מרפאות נוספות, בטבריה ובצפת, ובמהלך חצי השנה הקרובה יעבדו כל מרפאות קופ"ח במחוז הגליל למתכונת החדשה.

הדינוזאורוס שניזון מדגים

בעוד האסטרופיסיקאים והמדענים בתחומים קרובים מוסיפים לדון בשאלה, מה הביא להכחדת הדינוזאורים לפני כ־65 מיליון שנה, עוסקים פליאונטולוגים, חוקרי החי והצומח הקדומים, בחקר שרידי הדינוזאורים המתגלים מפעם לפעם. אלה שבאנגליה מרהיבים מאוד בזמן האחרון, מפני שלפני כשלוש שנים נתגלו דרומית־מערבית ללונדון, במחוז סארי, שרידים משומרים היטב של דינוזאורוס – יותר ממחציתו של שלד שלם, מפורק אמנם לעצמותיו הבודדות. זהו השלד המשומר ביותר בעולם כולו של דינוזאורים אוכלי בשר מתקופתו, לפני כ־124 מיליון שנה. בימים אלה אף ניתן שם מדעי למין זה של דינוזאורים: „בריוניקס ווקרי". המלה הראשונה של שם זה פירושה, ביוונית, „טלף כבד", והמלה השניה גזורה משמו של מגלה עצמותיו הראשונות של השלד, ויליאם ווקר.

הבריוניקס הוא בגדר חידוש לפליאונטולוגים מכמה וכמה בחינות, עד כדי כך שהם ראו לנכון לבדלו משאר הדינוזאורים הטורפים הגדולים בשייכם אותו למשפחה „חדשה", שאליה יצטרפו אולי, בבוא העת, אם יאיר המזל לחוקרים, מינים נוספים. ייחודו של הבריוניקס, שהתהלך על ארבע,

כך נראה, פחות או יותר, הבריוניקס ווקרי

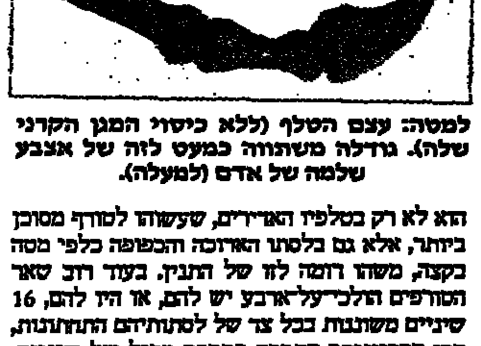

למטה: עצם הטלף (ללא כיסוי המגן הקרני שלה). גודלה משתווה כמעט לזה של אצבע שלמה של אדם (למעלה).

הוא לא רק בטלפיו האדירים, שעשוהו לטורף מסוכן ביותר, אלא גם בלסתו הארוכה והכפופה כלפי מטה בקצה, משהו דומה לזו של התנין. בעוד רוב שאר הטורפים ההלכי־על־ארבע יש להם, או היו להם, 16 שיניים משוננות בכל צד של לסתותיהם התחתונות, הרי הבריוניקס התברך במספר כפול של שיניים, והשינון שבהן היה דק ביותר, עד שאפשר היה לגלותו רק במיקרוסקופ. תכונה ייחודית נוספת של הדינוזאורוס ה„אנגלי": גפיו הקדמיות הגדולות הגיעו באורכן כמעט לשני שלישים מן הגפיים האחוריות, בעוד היחס אצל הטירנוזאורוס, למשל, המפורסם והגדול בין הדינוזאורים הטורפים, היה 1 ל־10. מכאן מסיקים החוקרים, שבניגוד לדינוזאורים ענקיים אחרים מאוכלי הבשר, הבריוניקס התהלך מפעם לפעם על כל ארבעותיו.

גם מבחינה אחרת שונה הבריוניקס מיתר בני מינו: אצל הללו ארבעת הטלפיים הם בגודל אחיד פחות או יותר, בעוד אצל הבריוניקס קיים הבדל ניכר. שני הטלפיים הגדולים, שאורך כל אחד מהם הגיע ל־31 ס"מ, היו כנראה על הגפיים הקדמיים. עובדה זו, וכן השינון הדק מאוד של השיניים, גורמים לחוקרים לשער, שמין זה של דינוזאורים ניזון מדגים. הם מדמיינים את הבריוניקס כשהוא עומד על גדה של נהר, בתוך בוץ טובעני, ושולח את זרועותיו הארוכות לתוך המים, כדי לשלות מתוכם דגים — בדרך דומה לזו שבה דוב הגריזלי לוכד אלתיות.

התהלוכה האילמת של לינדסי קמפ

מאת חוה נובק

ליליאן שויץ והוליו אלברו: לינדסי קמפ ולהקתו – „התהלוכה הגדולה"; כתבו: לינדסי קמפ וקרלוס מירנדה; ביים: לינדסי קמפ.

לינדסי קמפ הוא תיאטרון מהלך על שתיים. מה הוא לא עשה עדיין בתחום אמנות הבמה? פנטומימה, מחול, ציור תפאורות, משחק, בימוי – כל אלה נכנסים לתחומי עיסוקו, ובסך הכל הוא יכול לשייך לעצמו יצירת שפה בימתית מיוחדת לו, המשתמשת בכל מרכיבי התיאטרון ביד רחבה – לכך, אולי, מהשפה המדוברת שעליה הוא מוותר ברצון, וגם אינו נזקק לה במיוחד. אין פלא, איפוא, שקמפ הרגיש צורך להעלות באוב את הסרט האילם, שהצגתו החדשה מצדיעה לו בהשתהות נוסטלגית, לעיתים פארודית. איפיוני האמנות הזאת מתלבשים על אישיותו של קמפ ככפפת משי: הוא יכול לטבול טבילה מהנה במימי הרומנטיקה, להשתולל כאוות נפשו בתנועות רחבות של משחק „גדול", במימיקה המביעה רגשות אנוש ללא מלים, להשתמש בהומור הדק שלו במעשי פארודיה מסעשעים, לערב ארוטיקה ברגשנות ואהבה שמימית. והוא עושה זאת בתאבון רב ב„תהלוכה הגדולה" שלו.

לרשותו עמד כאן חומר ארכיוני אדיר בו השתמש לאחר סלקציה קפדנית. הוא בורא מחדש את כוכבי הסרט האילם, תוך שהוא משחזר סצנות מסרטים שעשו בזמנם היסטוריה, אך יוצריהם נפלו עם הדירתו של הקול לראינוע שהיה לקולנוע; היה זה תהליך אבולוטיבי הכרחי – אך מכאיב לגיבורי ראשיתה של האמנות הסכיעית, שנקברו חיים תחת הריסות התקופה אשר יזהה אמנם המסכים, את היה בדברי ימי הקולנוע.

בתוך תפאורה של אולפן הסרטה מאובק, מעשה ידיו של קמפ עצמו, קמים לתחיה אותם גיבורים נעלמים, תחת שרביטו של הקוסם קמפ המשחק את תפקידו של הבמאי, שנוצר על פי תכונותיו של אחד מגדולי יוצרי הראינוע, אריך פון שטרוהיים. אך קמפ החדיר לדמות זו הרבה מתכונות שלו, ויש לך הרגשה שהוא בעצם עומד מן הצד, מסתכל בעצמו בחיוך אירוני רק מתובל במלנכוליה נוסטלגית לתקופה שאולי היה רוצה לחיות בה.

הכל בנוי כאן על שחור־לבן, עם מעט כתמי צבע עדינים המוסיפים את התבלין הדרוש לדרמטיות. ישנה ערבוביה של דמיון ומציאות בה קשה להחליט מה שייך לכל אחד מן התחומים. קמפ אומר לנו שבעולם אותו הוא מתאר, הכל היה, בעצם, פוזה – חיים פיקטיביים שהפכו למציאות בנפשם של יוצריהם, שבדמיונם היה הכל מוחשי עד אימה. הגברת עם הקמליות מתה בסצנה האחרונה של הסרט, אך גם השחקנית המשחקת את התפקיד מחזירה את נפשה לבורא על בימת ההסרטה עם נשימתה האחרונה של הגיבורה שלה. מות תיאטרוני הנהפך למציאות.

את פקודותיו של הבמאי נותן קמפ בעזרת הרמקול הידוע, כשבמקום קולו שאינו נשמע, אנו רואים על המסך שברקע, בדומה לכתוביות הסרט האילם, את המילים: „אור", „מצלמה", „אקשן". במוסיקה שחיבר קרלוס מירנדה להצגה, קטעים ידועים מסרטי התקופה והרבה מנגינות שנוצרו ברוחה – מנגינות עגומות, שקטות, רומנטיות. הצלילים האלה מנוגדים לא אחת לסגנון המשחק הצעקני באילמותו. קמפ אוהב לשחק על קונטרסטים ופראדוכסים. האפקטים התאורתיים משחקים גם הם תפקיד חשוב בהצגה, כדגישים את הרדמטיות כאשר צריך, יוצרים את האווירה הריאליסטית, אפילו נטורליסטית, הנוצרת על הבמה. אם הנושא הוא מלחמה, אז ערפל הקרב הוא מוחשי – העשן מתפזר על הבמה וחודר אל האולם, כשהאפקטים הקוליים מחזקים את התמונה. יש הרבה ארוטיקה, לעתים ורדמשמעית. סצנות השייכות לעולם הבמה, כמו אלה של המבחנים לשחקנים, משעשעות ועצובות גם יחד.

אך האפקט המרשים ביותר הוא זה של הסיום. לעומת הקולות וצלילי המוסיקה השקטה, מנחית קמפ על ראשינו – ואל תוך אוזנינו – את המהלומה של התקופה החדשה: הקולות והמוסיקה מתרישת האוזניים של הוליווד בת ימינו. זו תמונה אפוקליפטית, וכה נקברים היוצרים של אתמול תחת הריסות עולם שנחרב. בתמונה הקונטרסטית בעלת הכח הסוגסטיבי האדיר, מגניב קמפ גם את המסר האוניברסלי שבפיה: ישן מפני חדש ייעלם.

אין זו ההצגה בעלת היופי השמימי שראינו ב„חלום ליל קיץ" של קמפ, עם האסתטיקה הקרובה לשמאלץ – אך כל כך רחוקה ממנו, שלא רצינו לקום מן הכיסא עם סיומה. קמפ פונה אמנם לרגשות, אך אולי יותר מכך לשכל. זהו וידוי אישי הנושא משמעויות כלל אנושיות המדברות לכל אדם המוכן לנרב, לצד דמיונו של האמן, גם את דמיונו שלו ועולמו האמוציאונלי. זהו קמפ שונה מאוד מזה של שתי ההצגות הקודמות שראינו, אך זהו קמפ – ואי אפשר שלא לאהוב אותו.

התשיעית ל„ליטורגיקה"

על הצפוי בעונה התשיעית של שבוע „ליטורגיקה" בירושלים

מאת ישראל דליות

העונה הנוכחית של „ליטורגיקה" (שבוע מוסיקה עם דגש על יצירות קליות) נפתחה אמש בבנייני האומה, בביצוע האוראטוריה „יהודה המכבי" של הנדל, עם ארבעה סולנים, המקהלה הסקוטית הלאומית (180 זמרים) ותזמורת ירושלים רשות השידור בניצוח רוג'ר נורינגטון. המקהלה הסקוטית הזכורה מהופעותיה בארץ ב־1982 („ישראל במצרים" מאת הנדל והרקויאם של ברליוז) בקושי תמצא זמן להנפש. נכונו לה עוד ארבעה קונצרטים נוספים בירושלים, במסגרת ה„ליטורגיקה". מדובר בביצועים של יצירות נדירות, המושמעות בארץ לעתים רחוקות: „רקויאם" מאת דבוז'אק (ביום ג' 30.12) בניצוח יורי אהרונוביץ' ובהשתתפות הסולנים: לילי טונה, מירה זכאי, כריסטוף הומברגר (טנור) ודימטרי נאבוקוב (באס) בנו של הסופר ולדימיר נאבוקוב.

המקהלה הסקוטית תגיש תוכנית א־קאפלה בהדרכת מנצחה רוג'ר בוואן ויליאמס (היום, יום א') בכנסיית הדורמיציון). ביום ה' 1.1.87 תשיר בניצוח סרג'ו קומיסיונה, בביצוע ה„רקויאם" של פורה וסימפוניית תהילים של סטרווינסקי. קונצרט הסיום בהשתתפות הסקוטים יכלול את הפנטסיה הכוראלית מאת בטהובן (עם הפסנתרן אלן שטרנפילד כסולן) והפסיון „אדם בתקופתנו", מיצירותיו החשובות והמרשימות של המלחין הבריטי מייקל טיפט. המנצח – קומיסיונה (בנייני האומה מוצ"ש 4.1.87). האוראטוריה „בלשצאר" מאת הנדל תושמע עם הקאמרית הישראלית חמישה סולנים והמקהלה הקאמרית משטוטגארט בניצוח פרידר ברניוס (בתיאטרון שרובר ב־3.1.87). הופעה של המקהלה הקאמרית שליד האקדמיה למוסיקה בירושלים ומקהלת הקיבוץ הארצי בניצוח אהרון חרל"פ (בכנסיית הדורמיציון ב־31.12) שני קונצרטים כנסייתיים לאורגן (ב־29.12 וב־1.1.87). „אנסמבל באך" החדש מפרנקפורט, בניצוח מלכה סברדלוב יגיש ערב באך (ב־5.1.87).

הקונצרטים המרכזיים ישודרו ישירות ברדיו ב„קול המוסיקה".

קיבוץ בפסטיבל

עודד קוטלר משליך כפפה לתנועה הקיבוצית

מאת שמעון וייס

הבמאי והשחקן עודד קוטלר, מנהלו האמנותי של פסטיבל ישראל, פנה בהצעה לתנועה הקיבוצית שתתרום את חלקה לפסטיבל ישראל שייערך במסגרת חגיגות ה־40 למדינה ויהיה חגיגי וגדול מהרגיל. קוטלר מציע כי התנועה הקיבוצית, על כל זרמיה, תעלה במסגרת הפסטיבל מופע מרכזי שיציג את מגוון הכשרונות המצויים כיום בתנועה הקיבוצית.

על פי הצעתו של קוטלר, יכלול המופע את תיאטרון „בימת הקיבוץ", להקת המחול הקיבוצית, המקהלה והתזמורת הקיבוצית ויתבסס על המחזה „קיבוץ הוא קיבוץ הוא קיבוץ", פרי עטו של הסופר והמקורד הקיבוציק, אמנון שמוש. למחזה שיצא כספר אך טרם הועלה על במה, יש, לדברי קוטלר, פוטנציאל עצום וחשיבותו בכך שהוא עוסק ישירות בקיבוץ, במהותו, ביחודו ובסוד קסמו. „אין מתאים ממנו כבסיס ליצירה תיאטרלית־מוסיקלית שתעלה את הקיבוץ האמנותי למרכז הבמה של חגיגות ה־40 למדינה" אומר קוטלר וטוען כי כצעד ראשון יש למצוא במאי ומפיק שיעמידו את הרעיון על הרגליים ויתחילו בהרצתו.

בתגובה אמר אמנון שמוש כי, זוהי הצעה שאי־אפשר לסרב לה וזהו אתגר לתנועה הקיבוצית, לאמניה ולמנהיגותה. „זו הזדמנות להוציא את הראש מן הביצה הטובענית של הבעיות העכשוויות, לרתום את כל הכוחות האמנותיים הרותחים שיש בתוכנו ולמקד את אורות הבמה על הקיבוץ כחברה שיש להתבדך בה" אומר שמוש ומציין כי הוא מוכן להעמיד עצמו ולשתף פעולה עם במאי בעל מעוף כדי להעלות את המחזה שכתב על הבמה.

בסך הכל תזכורת. החל בסוף השבוע הקרוב נגזר עלינו להאסף אל הסינמטקים העירוניים למשך כחודשיים. אם היתה אי פעם תכנית „חשובה" בסינמטקים – זוהי התכנית הזו. „הקולנוע היפני הקלאסי" הוא שמה והיא מכילה 45 סרטי קולנוע שנעשו ביפן בין שנות ה־40 לשנות ה־60 (עם חריגות). תכנית רבת נפח, המשמשת מתאבן לקראת תכניות נוספת שיפתחו בפנינו סוף סוף את מרחביו המוריקים של הקולנוע היפני, מהם אנו מכירים אך כמה פרחים. כיוון שכמעט כל הסרטים מוקרנים כאן בהקרנות בכורה וטרם נחשפו לעינינו, נמנע בשלב מוקדם זה מלפרט. מארגני התכנית סידרו אותה, למרבה הנוחיות, על פי במאים. כלומר, סרטיו של במאי מסויים מוקרנים ברצף, אחר כך אחר וגו'. יפתח, במוצ"ש בירושלים, היינוסוקה גושו בשני סרטים: „הכלה מדברת בשנתה" ('33) ו„החתן מדבר בשנתו" ('35). גושו הוא שנתכבד ביצירת הסרט היפני המדבר הראשון („אשתו של השכן ושלי"). אצל גושו, כותב המבקר דונלד ריצ'י, החיים מתוקים תרף כל הקשיים הכלכליים והחברתיים. במאים נוספים הצפויים לעלות על הבד הסינמטקי בעתיד הקרוב: קינוגאסה, אוזו, ימאמוטו, נארוזה, קוביאשי ואושימה (שמסרטו „סיפור נעורים אכזרי", 1960, לקוחה התמונה לעיל). העדרו של אקירה קורוסאווה הגדול מוסבר בתכנית (ותיקה מאוד, אגב) של המפיצים בני ומיכאל שוילי, להוציא בקרוב לאקרנים המסחריים כמה מיצירות המופת העלומות של הבמאי היפני הנודע ביותר.

אמיר רוזנס

„ג'וליארד" – אוורסט בחינוך המוסיקלי

מנהל בית הספר היוקרתי ביקר בישראל. ישראל דליות פגש אותו ורשם את כל מה שרצית לדעת על „ג'וליארד"

מאת ישראל דליות

יוקרתו של בית־הספר „ג'וליארד" הולכת לפניו בעולם. המוסד הוותיק נחשב לכור היתוך אידיאלי להכשרת מוסיקאים מובחרים. מאז 1969 כולל בית הספר גם לימודי מחול ודרמה והוא מהווה חלק ממרכז לינקולן לאמנויות במנהטן, מצויד היטב במתקנים ומבנים משוכללים. בית הספר, שראשיתו ב־1905, עבר במרוצת השנים חידושים ושינויים אירגוניים. יצאו ממנו אמנים נודעים, ביניהם גם ישראלים לא מעטים. די להזכיר את פרלמן, צוקרמן ומינץ.

באמצע חודש זה התקיים בתל אביב מפגש, ראשון מסוגו, של תלמידים לשעבר ובוגרים של „ג'וליארד" המתגוררים בישראל (היה זה המפגש השני מסוגו בעולם. הראשון התקיים בטוקיו, בספטמבר 1986, בהשתתפות כמה מאות אמנים יפאניים). בכנס השתתף הנשיא הצעיר של „ג'וליארד", ג'וזף פוליסי, המכהן בתפקידו מאז ספטמבר 1984. פוליסי מספר שלמפגש באו כ־60 אמנים – נשים וגברים שלמדו בבית־הספר. חלקם מוכרים לו אישית ובראשם עשרה מחברי התזמורת הפילהרמונית הישראלית. למיטב ידיעתו, רבים מהבוגרים ממלאים תפקידים חשובים בחיי האמנות בארץ – המנצח יואב תלמי, מנהלה המוסיקלי של התזמורת הקאמרית הישראלית, נגנים בתזמורות (כמה נגנים ראשיים), סולנים, מורים, מחנכים, רקדנים ומנהלי להקות מחול. כיום לומדים בבית־הספר הניו יורקי כ־15 סטודנטים ישראלים, פחות מאשר בשנים קודמות. פוליסי אומר ששמע שצעירים ישראלים רבים יוצאים ללמוד ולהשתלם בבריטניה בהולנד ובגרמניה (יתכן שגם בגלל יתרונות כלכליים מסויימים). אחד מהבולטים והמצטיינים כיום ב„ג'וליארד" הוא הכנר הישראלי גיל שחם, שטרם מלאו לו שש עשרה שנים. „הוא באבת פנטסטי. כשרון בלתי רגיל" אומר פוליסי.

יחד עם התהילה האופפת את „ג'וליארד" יש לזכור שישנם גם מוסדות דומים אחרים בארה"ב (למשל בבלומינגטון, בפילדלפיה, ברוצ'סטר) הידועים ברמתם הגבוהה. בבית־הספר לומדים השנה 835 סטודנטים מ־45 מדינות ומרחבי ארה"ב. 75 לומדים מחול, 75 לומדים דרמה והשאר – מוסיקה. בעיקר כלי נגינה, קומפוזיציה, זמרה וניצוח. שכר הלימוד השנתי, כ־6,580 דולר, נמוך במושגים אמריקאיים, גבוה בשביל סטודנטים מאירופה, ישראל, דרום־אמריקה ואפריקה. כ־80 אחוז מהסטודנטים לומדים בעזרת מילגות שונות. למטרה זו עומד תקציב שנתי של שני מיליון דולר. אחד מתפקידיו העיקריים של נשיא המוסד הוא לגייס כספים ותרומות לקרן המילגות. היציבות הכספית המסורתית של „ג'וליארד" מאפשרת הענקת מילגות לתלמידים הראויים להן. כ־30 אחוז מהסטודנטים הנוכחיים באו מחוץ לארה"ב. כ־50 אחוז מהזרים באו מאסיה ומהמזרח הרחוק, יותר ממאה הם קוריאנים. כ־60 יפאנים ו־15 סינים. סטודנטים אלה נחשבים, בדרך כלל, למבריקים.

קיימת תורות קשה כדי להתקבל. אין מיכסה קבועה לאמריקאיים או לזרים. תנאי הקבלה מתייחסים לכשרון ולסגולות אמנותיות. הקריטריונים לקבלה גבוהים מאד כיוון שמספר המקומות מוגבל. בין המורים גם סולנים ומנצחים נודעים – מוסיקאים עם נסיון פדגוגי נרחב. מבצעים מהוללים כרנטה סקוטו, יצחק פרלמן, ליאונרד ברנשטיין ויו יו מא, מנהלים קורסים וכיתות אמן. לשאלה כיצד הושגו הרמה והשלמות המייחדות את בית־הספר, משיב פוליסי: „הצירוף המסורתי של כמה גורמים – התקציב היציב, הקפדה על סטנדרטים גבוהים בהוראה, דגש על עשיית מוסיקה בפועל (בקונצרטים ובמופעים), הכשרונות הפוטנציאליים וחיי המוסיקה התוססים והבין לאומיים של ניו יורק". רבים מבוגרי „ג'וליארד" מתפרסמים כאמנים גדולים ומבוקשים. אין דרך או נוסחה להבטיח למישהו מהסטודנטים קריירה עולמית. הצלחה הישגים הם עניין מורכב. כ־20 אחוז מהנגנים בכל אחת מחמשת התזמורות האמריקאיות הגדולות (פילדלפיה, קליבלנד, לוס אנג'לס, שיקאגו, בוסטון) הם בוגרי „ג'וליארד". בפילהרמונית הניו־יורקית 55 אחוז הם בוגרי בית הספר. כולם, ללא יוצא מן הכלל, חייבים לעבור מבחני קבלה להתקבלות הסולו[?].

זה ביקורו הראשון של ג'וזף פוליסי בישראל. „לא מכבר [illegible] עסק בתפקידי מפתח בהנהלת מוסדות חינוכיים בניו יורק, בסינסינאטי ובקולג' של ייל". האחריות הרבה, בשנתיים הראשונות כנשיא „ג'וליארד", לא איפשרה לו להתפנות, אבל יש לפוליסי ידידים ותיקים בארץ. אביו הוא אחד מנגני הבסון הגדולים של ארה"ב ומכהן כ־30 שנה כמורה לבסון ב„ג'וליארד". פוליסי עצמו למד נגינה בבסון ובפסנתר ויש לו תואר אקדמי ביחסים בין לאומיים. כשהותו בארץ השתתף גם בסימפוזיון בין לאומי במרכז המוסיקה בירושלים, על הנושא „התזמורת ובעיותיה". נכחו מנהלי תזמורות, מוסיקאים ומחנכים. ל„ג'וליארד" יש שתי תזמורות בהרכב מלא, אנסמבל קאמרי ותזמורת נגנים קטנה. רביעיית „ג'וליארד" עורכת חזרות פתוחות לסטודנטים. בכל שנה מבוצעות שלוש עד ארבע הפקות אופראיות חדשות, ארבע הפקות בתחום הדרמה ושתיים במחול. הקונצרטים המופיעים מטעם „ג'וליארד" הם פומביים. הכניסה למופעים חופשית. בין מדריכי התזמורות – ברנשטיין, מהטה, פוס, סיקסטן אורלינג וסקרובצ'בסקי. תזמורת „ג'וליארד" עומדת לערוך בקיץ הבא סיור קונצרטים ביפאן ובסין. לפי המתוכנן תבוא התזמורת להופעה בישראל ב־1989.

עושים את זה

איצ'ה ויעל, צמד חדש, מהשאנז אליזה לככר מסריק

מאת חוה מינסטר

„זה עושה לי את זה" הוא השיר שעל גבי תקליט השדרים הראשון של איצ'ה ויעל, המושמע בימים אלה ברדיו. יום בהיר אחד טייל איש ושמו איצ'ה בשאנז־אליזה בפאריס ובין העוברים ושבים הבחין בדוברת עברית שטיילה גם היא בשדרה הפאריסאית. ללא היסוס ניגש אליה ושאל אותה בישירות שאינה משתמעת לשתי פנים, אם הוא מוצא חן בעיניה. בטרם הספיקה לענות, החל האיש ששמו איצ'ה לפשוט את בגדיו ואט אט התקלף ונותר ערום ועריה למעט התחתונים הבלתי נמנעים.

אותה אלמונית היא יעל – וכך נפגשו השניים. החלם שתוותה יעל מדריכו המיוחדת של איצ'ה לקשור קשר, לא מנע ממנה להתלכד עמו לצמד כעבור שנתיים, ומובן אם כך מאליו, שהשיר הראשון שבחרו לשיר הוא „זה עושה לי את זה". איצ'ה בן 37, נשוי ואב לשני ילדים, הוא בעיקר ברדן ומנחה ארועים ומנהל בית טבע בככר מסריק בתל אביב. בשכבותו אולפן הקלטות ששייך לאמנון ילון שהוא גם קליינט קבוע של איצ'ה. יום אחד הגיעה לאולפן של אמנון התמלילנית חנה גולדברג („אש על הפנים" של רמי קלינשטיין) ומסרה לו תמליל בשם „זה עושה לי את זה". אמנון חשב שזה שם מתאים לשיר שישיר איצ'ה האקסביציוניסט ומסר לו את התמליל בתוספת לחן שחיבר בעצמו. איצ'ה חשב שהשיר הזה מתאים לדואט ונזכר באלמונית מהשאנז־אליזה והתקשר אליה.

האלמונית יעל היא צלע בהרכב הנקרא „אור וצליל", להקה המופיעה במיני ארועים באולמי שמחות ובתי מלון. הצעתו של איצ'ה שוב עשתה לה את זה. הם נכנסו לאולפן של ילון. ילון לא רק הלחין את השיר אלא גם ניגן בכל הכלים. את העבוד עשה עדי רנבי. עטיפת תקליט השדרים, העשוייה בסגנון שנות ה־40, עוצבה בידי אריאלה וידזר, ציירת.

איצ'ה ויעל עובדים כעת על עוד מספר שירים, מתוך כוונה לצאת באריך נגן. תקליט השדרים השני עומד לצאת בקרוב. אין להם יומרות, מסרים חשובים להביע, הם לא לוקחים את החיים קשה, רוצים לעשות למי ששומע אותם כיף, כדי שישכח את כל השאר, שאין בו כיף, וכמובן – לעשות את זה. יורו־פופ ישראלי בדרך. קליל ורקיד מאד.

באתי, ראיתי, ניצחתי

חלקה השני של רשימתו של יהודה כהן, על ראשית ימי הפילהרמונית.

מאת יהודה כהן

בפברואר 1936 כתב הוברמן, באדיבות ובלבביות האופיניים לו, את המכתב הבא לטוסקניני: „בשעה שכותב אני לך שורות אלה, עומדת לנגד עיני ואינה מרפה ממני, תמונה מן העבר (קיץ 1933). רואה אני לפני את לאגו מג'ורה עם האי הקטן והקסום שלך, ושוב אני חש כיצד מתפעם לבי משמחה, הכרת טובה, הצורך להביע רגשותי אלה בפניך. מידת הלבביות בה קבלתני, נסכה בי אומץ לב להשמיע באוזניך גם את שאר מחשבותי, מעבר לרחשי תודתי: 'אתה חייב לנסוע לוינה ולהשמיע שם הלכה למעשה, על־ידי קיום קונצרטים, את המעשה הגדול שהתבטא בסירובך להופיע בביירויט'. ואכן, מבלי להרהר רגע, קיבלת את הצעתי. בהענותך הספונטנית היתה לנו ברכה רבה. דומני כי לא אגזים אם אומר כי השתתפותך בזלצבורג, שהיתה פועל יוצא מרעיוני ביחס לוינה, סייעה רבות להרחקת הסכנה הנאצית על־ידי גל הסיגשוג שהציף את אוסטריה, תודות לכח המשיכה של נוכחותך. ובכן, מאסטרו יקר, עתה מנקר במוחי רעיון קונסטרוקטיבי אחד בתחום האמנות ואף הפעם אין הגשמתו נעדרת השלכות מרחיקות לכת, מבחינה אמנותית ומדינית גם יחד. אשמח מאוד אם תאות לתת לי הזדמנות להשמיע בפניך את רעיונותי".

שבוע ימים לאחר מכתב זה הוכרז בעתונות כי „ארטורו טוסקניני הביע אתמול בבוקר את הסכמתו לנצח על קונצרט הפתיחה של התזמורת הארץ־ישראלית החדשה, שיתקיים ב־24 באוקטובר בתל־אביב". בזה לא נגמר הספור הדרמטי על הקמת התזמורת. צריך היה לדחות את פתיחת העונה הראשונה ל־26 בדצמבר בגלל ה„מאורעות" בארץ. בינתיים הכין המנצח ויליאם סטיינברג את התזמורת לקונצרט הפתיחה (גם שטיינברג עורר בי זכרונות הקשורים בפראג. משך ארבע שנים הוא היה שם מנצח אופרות בתיאטרון הגרמני. אמן שרביט מצוין, בעל יוזמה מוסיקלית. הוברמן ראה בו מועמד בעל סיכויים גבוהים לתפקיד של מנצח קבוע, דבר שכידוע לא התרחש.)

טוסקניני. מבצע דיפלומטי

טוסקניני אכן בא, ראה וניצח, לא לפני שניהל חזרות קשות. הקהל הריע למאסטרו ולתזמורת, במשך דקות ארוכות. כיום, למרבה הצער, הפגנות התלהבות במידה כזו לא מקובלות אצלנו, אפילו לא במקרים מיוחדים. הקהל שלנו עובר מהר לתשואות. בקצב („אנא הפסיקו את התשואות הסיניות" ביקש פעם ארתור רובינשטיין בערב פסנתר בהיכל התרבות), וזה פוגע ברושם ובחגיגיות.

תחת שרביטו של טוסקניני הגישה או התזמורת עוד קונצרט מיוחד שהוקדש ליצירות בטהובן בלבד, וגם זה היה פלא, כי תפיסותיהם של שטיינברג שהכין, ושל טוסקניני שניצח, היו רחוקות מאוד אלה מאלה. את שתי התכניות הגישה התזמורת בניצוחו של המאסטרו גם בקאהיר ובאלכסנדריה. באפריל 1938 בא טוסקניני פעם נוספת, למרות שהוברמן ביקש ממנו במברק מהשישה במארס כי „אחרי התייעצות עם ד"ר וייצמן בדבר המצב הבין־לאומי והשלכותיו על המצב בארץ־ישראל מבקש ממך ד"ר וייצמן שתבטל ביקורך שם בעונה זו. מקווה שתסכים לכך". הוברמן עוד פגש את טוסקניני במצג כדי להשפיע עליו, אבל המאסטרו עמד על שלו, בא וניצח שוב על קונצרט למנויים של התזמורת הארץ־ישראלית וכן על קונצרט מיוחד שבתכניתו שילב באופן הפגנתי את שני המבואות מתוך „לוהנגרין" של ואגנר. טוסקניני הטביל שיש להבדיל היטב בין ביזיונים בחסות היטלר לבין יצירתו הנשגבת של ואגנר.

הוברמן עצמו השתתף בקונצרט הפתיחה של טוסקניני רק כ„מאזין", כדי להשאיר לו את ההצלחה כולה. רק בדצמבר 1938 ניגן בפעם הראשונה עם התזמורת „סולו". הוא הגיש עמה את הקונצ'רטו של בטהובן – שוב חוויה בלתי נשכחת. כל הזמן, עד מותו, דאג לתזמורת, אם כי הפיכתה לאגודה קואופרטיבית צימצמה בסוף ימיו את השפעתו. עם זאת היתה התזמורת הפילהרמונית לאנדרטה חיה לזכרו.

עתה לפנינו חגיגות יובל שתוכננו בהמצאה וביוזמה בידי התזמורת ומנהלה המוסיקלי זובין מהטה. בתוכן קונצרט מיוחד המיועד למנויים הוותיקים ביותר, שהיה אמור להתקיים באולם „אהל שם" שבו השמעו הקונצרטים של הפילהרמונית משנת 1947 עד שעברה לאולמה בהיכל התרבות. „אהל שם" הותקן או במיוחד מבחינה אקוסטית, אך בכל זאת שמעו לא פעם בעת הקונצרטים את הגשם היורד והפרעות שונות. אני זוכר את ביצוע הבכורה של הסימפוניה השניה של פאול בן־חיים בנצוח ג'ורג' זינגר בפברואר 1948, בלווי רעמי תותחים מיפו. הוברמן היה מן הרגע הראשון מאוד מודע ועד לצורך לפתח מוסיקה ארץ־ישראלית מקורית. במשך השנים הזמינה והבצעה התזמורת לא מעט מוסיקה ישראלית במספרים אבסולוטיים, אך לא די באופן יחסי לפרק זמן בו היא קיימת. בעיקר המעיטה מאוד עד מותו של הוברמן, בינוי 1947, כששמונה ורשים לפני ביצוע יצירתו של בן חיים.